

ANTVERPIÆ EXCVDEBAT
IOANNES CRINITVS, AN.
NO M. D. XXXIX. MEN.
SE DECEMBRI.

157

enim dum Aristoteli, Plinū, ac Plutarchū locupletandis
 Adagiorum Chiliadibus relego, dum Anneum Senecam
 à mendis, quibus ille non contaminatus erat, sed prorsus
 extinctus, repurgo, has obiter annotavi tibi munusculū
 haud quaquā ingratum futuras: sic enim augurabar, qđ
 & te perspicierem ad orationis elegantia natura compo-
 situm esse: & intelligerem non nitorem modo, sed uni-
 uersam propè sermonis dignitatē à metaphoris profi-
 cisci. Nihil aut aliud est $\pi\epsilon\alpha\beta\omicron\lambda\iota$, quam Cicerō collatio-
 nem uocat, q̄ explicata metaphora. Ceterorū ornamen-
 torum singula suam quandam ac peculiarē adferūt gra-
 tiā & cōmoditatē dictioni, metaphora sola amulatus
 praeſtat uniuersa, q̄ exornationes reliquae singula. Dele-
 ctare uis? nulla plus habet festiuitatis. Docere studes? nō
 alia probat uel efficacius, uel apertius. Flectere paras?
 nulla plus addit acrimoniae. Studes copia? nusquam su-
 pellex locupletior. Placet Laconismus? nulla plus cogita-
 tionem relinquit. Sublimitatē affectas? hēc quiduis quan-
 tumuis attollit. Est quod uelis extenuare? nulla magis de-
 ijat. $\epsilon\upsilon\alpha\gamma\epsilon\lambda\iota\omicron$ aptas ac lucem? nulla melius rem ob-
 oculos ponit. Hac ferè condiuntur adagia, huic gratiam
 suā debēt apologi, hēc cōmendat apophthegmata, hu-
 ius accessiōe cōduplicatur sententiæ dos, adeo ut Salomon
 ille uir diuinus, oracula sua non alio magis quā para-
 bolarum titulo uoluerit commendari. Tolle metaphora
 suppellectilem ex oratoribus, ieiuna erunt omnia. Tolle
 parabolas ē prophetiās & euangelias literis, magnam
 gratiæ partem detraxeris. At fortasse dicat aliquis: Belle

hic munus suum ornat uerbis, quasi uero magna sit negotij, similitudines nusquam non obuias adducere: uerū non passim obuias sumpsimus, nec lapillos in litore sparsos collegimus: sed exquisitas aliquot gemmas ex abstrusis Musarum thesauris deprōpsimus. Neque enim hæc à constrinis aut sordidis fori conaliabulis petūtur, quæ doctorum aures et oculos morentur. Ab intimis naturæ arcanis, et penitissimis disciplinarum adytis sunt erūda, ab eloquentium poetarum eruditis fabulis, à nobilium historicorum monumentis. Qua quidem in re, ut duplex est difficultas, ita gemina laus debetur. Primum illud ipsum nonnihil est peruestigasse, quod sit egregium. Neque uero minus est, quod deprehenderis, id cōamiter accommodare. Quemadmodum est aliquid, primum insignem reperisse gemmam: deinde nonnulla laus est, repertam, apte sæptris aut annulis addidisse. Addam exemplū, quo res fiat dilucidior. Cicuta uenenum est hominū, uinum aiat: quod si aiat et uinum admiscæas, iam uenenu multo præsentiū et prorsus imedicabile reddis. propterea quod uis et impetus uini, ueneni noxam citius ad uitalia membra perferat. Iam hoc ipsum re naturæ tam abstrusam tenere, nonne pars est eruditionis, nec inelcgans, nec iniucunda? Age iam, si quis ad hunc usum accommodet ut dicat, adulationem amicitie presentaneū esse uenenum: uerū ei rursum ueneno uenenu esse libertatē admonedi, quam Græca uocat πικρονομία. Quod si libertatē prius inficiās, et ita cōmiscæas cū adulatione, ut tum maxime aduleris amico, cū maxime uideris obiurgare, iam imme-

AD PE. ÆGID. NVNC. EPIST.

diabile malum esse, nulla ne hic ingenij laus esse uidebitur? Non mediocris opinor, neque uelim tamē auapari gratiam, ubi nihil promer ear. Quibus hic titulus præferatur, ex Aristotele, Plinioq; in his mea est collationis inuentio. Porro quæ ex Plutarcho, Senecaq; desumpta testatur inscriptio, in his nihil mihi uindico, præter colligendi explicandiq; laborem, & si quid laudis meretur commoda breuitas. Neq; uero me clam est, quantum similium pelagus possit e rerum omnium naturis, è tot disceptationibus, è tot poetis, è tot historiographis, è tot oratoribus aggregari. Verum quæ demētia sit, quod infinitum est, uelle persequi? Gustum duntaxat dare uoluimus, ut ingenua iuuenū ad his similia conquirenda excitaremus. E Plutarcho complura recensuimus, partim quod is auctor græcus est, partim quod in hoc genere sic exællit, ut cum hoc nemo uel eloquentissimorum iure conferri queat. E Seneca, quoniam in eo tum aliud agentes uersabamur, non ita multa decerpimus. Non alienum fuerit, hunc libellum adagijs, aut si mauis, Copiæ, cōmentarijs, ceu coronidem adiungere, quod cum illis plurimum habeat affinitatis, & ad hanc uel in primis faciāt. Epithalamium tuum, quo minus & absolutum sit & editum, famulus meus in causa fuit, qui Louanij me quidem

imprudente, reliquit exemplum. Bene

Vale. Basileæ. Anno à Christo

nato M.D.XIII. Idibus

Octobrijs.

PARABOLAE

SIVE SIMILIA DES. ERAS
MI ROTERODAMI.

EX PLVTARCHI MORALIBVS.

1

VI adhortantur, & exortant ad
philosophiam, nec docent nec
tradunt eam: perinde faciunt, ut
ij qui praeuigunt lucernam, nec
insundunt oleum.

2

Vt quibus domi nihil est boni,
in foro plerumque uersantur, &
obambulant: Sic quidam, quia nihil habeant quod priuatum
agant, ad publica administranda conferunt sese.

3

Vt qui arumi causa nauim ingreditur, ut spectet, aut
in ea inambulet: deinde repente soluta, atque in altum re
uulsa, nauiseans ac uomens frustra foras prospectat: Sic
qui leuiter, & quasi lusus gratia attingunt remp. sed a se
mel suscepta non possunt sese explicare, negotiorum uir
dis secum hominem & inuitum trahentibus.

4

Vt qui personatus in theatrum proædit histrio: Sic
qui ad rempublicam administrandam accedit, non ut ciui
bus prosit, sed sibi gloriam comparet.

5

Qui sensim ac uolentes descendunt in puteum, nihili
leduntur: qui casu inadum, ualde turbantur. Sic qui certo
consilio accedunt ad remp. moderate ferunt: qui sese teme

D. ERASMI ROT. SIMILIA

re iniungunt, eos pœnetet.

Vt uinum primum seruit, ac paret bibenti: at paula
tim admixtum uenis, rapit hominem, ac traducit in suos
mores: Ita q̄ rēpublicam administrat, initio se populi mo
ribus accommodat, post sensim eū ad sua trahit instituta.

Qui capiat aues, earum uoces imitatur, ut alliat in
laqueos: Sic ut multitudinem in tuam adducas sententiā,
illius ingenio obsecundas, & obseruias oportet.

In facie plus offendit neuus, aut uerruula, quā in
reliquo corpore grandes maculae, aut dactylus: Sic exi
gua delicta, magna uidentur in prināpe, cuius uita in con
spicio est.

Vt mulieres laborantes citra, aut stomacho nauscan
tes, malos quosdam abos ingerunt, ac paulo post reuo
mūt: Sic populus p̄ stulticiam, aut inopiā meliorū, quos
uis etiam creat magistratus, ac eosdē paulo post abijāt.

Vt optimum uinum, si in uas sordidū & impurū infu
sum sit, perdit gratiam: Ita bona sententia, si à malo uiro
proficiatur, aut si doctrina in malū uirum ināderit.

Vt non satis est clauus, neq; frenum, nisi adsit qui ar
te moderetur: Ita non sufficiat eloquentia ad moderandū
populum, nisi accesserit sermonis moderatrix ratio.

Qui nauem gubernant, aliena uoce, iussūq; utuntur.
Sed qui Rēpublicam gubernant, in seipsis sapientiam
habeant oportet, ut non sit opus aliena uoce.

Vt qui obtuso freno conatur equum domare, exauti
tur, equo contēnente frenū: Sic qui populū uincere cona
tur, nō satis instructus potentia, ab ip̄erio deturbatur.

D. ERASMI ROT. SIMILIA

1 Qui plebem ludis, epulis, largitionibus regunt, sum-
les sunt ijs, qui bruta animalia pasunt, aut uenatur. Mu-
sicā leui chordarū tactu demulant, non graui pulsu. Sic
ratio placida, citius quā aspera mouet populum.

2 Ut longiore uia potius utendum est, si modo sit tu-
tilior, quā breuiore & periculosa: Sic ad opes, ad glo-
riam euitandum, ut serius contingant tuis potius, quā
statim cum periculo.

3 Ut ignis nō reddit fumum, si statim emicat flāma: Sic
nec gloria est obnoxia inuidiā, si protinus eluāscat, sed
eos qui paulatim crescunt, sequitur inuidia.

4 Ut hedera adhærens arborum ramis, ope aliena in
altū erigitur: Sic obscuri, cōsuetudine potentū crescunt:
deinde præfocant eos, à quibus sunt euecti in altum.

5 Quædam corpora lumē solis exceptum suo fulgore
uiāssim augent atq; illustrant: Ita quidam aliorū fauore
cōmendati, uiāssim suis dotibus eos commendāt.

6 Non quæuis arbor patitur completentem se uitē,
sed q̄dam præfocāt eā, & extinguunt: Ita ambitiosi qui
dā iuuenes ob inuidiā premūt, ne quādo emergant.

7 Gubernator optimos querit nautas. Architecton do-
ctissimos querit ministros. Ita princeps eos asāsat ami-
cos, qui ad Rempublicam administrandam maxime sunt
idonei.

8 Musicus chordas dissonantes, non statim abijāt, atq;
inādit, sed sensim intendens, aut remittens, ad conan-
tum adducit: Ita princeps leniter debet emendare pecc-
antes, non protinus tollere.

EX PLVTARCHI MORALIBVS

Iaculum, si in solidum aliquid inaderit, nonnunquam
in mittentem retorquetur: Ita conuiuiū in fortē & cōstan-
tem uirum tortum, readit in conuiuium faciētem.

Vt rex mūdi magna curat, parua relinquēs fortunae,
quemadmodum dicit Euripides: Ita prināps non nisi in
grauibus & arduis negocijs exercēbitur.

Alexander Buēphalum iam senem ab alijs equis go-
standum curare solebat, donec ad hostem uentum esset,
ut integer ad pugnam ueniret: Ita senum magistratū
utēdum opera, ut eis adimatur quantum potest laboris,
ad necessitatem usus illorum reseruetur.

Gubernator quaedam suis manibus facit, quaedam per
alios: & aliquando alijs ad clauum admissis, ipse in pro-
ram demigrat: Sic in Repub. non debet unus occupare
omnia munia, sed alijs uicissim dare locū. Rectius enim
fieri, quae multorum manibus peragantur.

Histrion, sic affectus ac mores addet fabulae de suo,
ut praescriptum tamen, & numeros non praetereat: Ita
qui magistratum gerit, sic administret, ut praescriptum
regis non exeat.

Non est infirmior manus, quod in digitos sit disse-
cta, sed ad operandum agilior: Ita negocia multis cōmū-
niata, in Repub. plenius conficiuntur.

Vt qui non consueuerunt neque coenare, neque lauare,
nisi ex praescripto media, ij nec sanitate fruuntur: Sic
qui omnia ad prināpis iudiciū refert, reddit eos domi-
nos plus quam uellet ciuitas, ut nihil iam nec recte fieri
possit, nisi prināpis arbitrio.

1 Media morbos quos non possunt prorsus tollere, ad summa corporis in apertum euocant: Sic magistratus si clam ciuitatis uitij mederi non potest, ut q̄ minime medijs ac pharmais, hoc est, supplicijs egeat.

2 Medicus multo educto sanguine corrupto; paulum innoxij abi ministrat: Sic princeps sublati multis malis ac nocentibus, leui gratia, & humanitate molestiam eam mitigabit.

3 Ut qui præternaui gatis syrtribus, iuxta portum frangit nauem, nihil magni fecit: Ita qui uno, atq; altero magistratu recte gesto, in summo naufragium facit.

4 Ut Colossi seu statuæ male libratae, sepius subuertuntur: Ita nimius honor per inuidiam euertit multos.

Diffimile

5 Ex aluearium strepitu ac tumultu, colligunt apes recte ualere: contra ex quiete reipublicam.

6 Ex festuca incensa, aut lucerna neglecta domi, nonnūquam conflagrat urbs tota: Sic ex priuatis odijs ac dissidijs publica perniciēs oritur.

7 Aer qui est in auribus, nisi tranquillus sit, & carens propria uoce, sed tinnitu fuerit ac tumultu plenus, non exacte recipit ea quæ dicuntur: Sic ea pars, quæ philosophia dicta, iudicat, si quid intus obstrepat, & obtinnat, non recte iudicabit, quæ foris accipiuntur.

Diffimile

8 Morbi corporis pulsu, & colore deprehenduntur, eorumq; aduentū calor & lassitudo prænuāciat. At ammi morbos pleriq; non intelligunt esse morbos.

9 Ut est initium sanitatis, sensus morbi: Ita correctionis initium, agnoscere culpam.

EX PLVTARCHI MORALIBVS 11

Vt diffiallime sanantur, qui sui sensu carent in morbo
uelut lethargia, ac phrenetia: Ita diffiallime reuocantur
ad bonam mentem, qui non agnoscent sua uitia.

Vt periculosior est tempestas, quæ non sunt in por-
tum appellere, quàm quæ uetat nauigare: Ita grauiores
animi motus, qui non sinunt hominem consistere, ratione
perturbata, sed præcipitem auferunt in tempestates.

Qui corporis morbo laborant, quieti se tradunt, me-
dicū accersunt, abstinent: sed quæ egrotat animo, quo grauius
egrotant, hoc magis abhorrent à quiete, & à medico.

Vt ex igni & terra ueluti necessarijs, compositus est
mundus, iuxta Platonem, terra soliditatē conferente, igni
calorē ac formam: Ita magna imperia non parantur, nisi
miscetur cū fortuna uirtus, & altera alteri sit auxilio.

Vt mundus non erat mundus, minutioribus corpori-
bus adhuc sparsim uolantibus, & elabentibus, solidiori-
bus uero inter se depugnantibus, sed tempestatis, erro-
ris, tumultus plena erant omnia: donec terra ex his acce-
pta magnitudine, seipsam figeret, alijsquē in se stabilem præ-
beret sedem: Sic magna imperia plena tumultus, donec
aucta potentia, etiā finitimis regibus stabilitatē præstat,
ut terras cæteris elementis arcumferentibus sese.

Vt naui multis ictibus compingitur, clauis, paxillis:
deinde ad tempus aliquantum relinquitur, donec cohæ-
rescat clauī cōmissuræquæ: deinde tuto sulcat maria: Sic ciui-
tas multis sudoribus conditur, donec aucta tempore, tu-
tam ac tranquillam uitam præbeat ciuibus.

Qui uenantur bestias, induunt exumuium cerui, qui au-

Diffimile

5

6

7

cupantur aues plumatis utuntur tunicis, cauemq; ne tauris appareant in ueste purpurea, rubra, aut alba Elephantis, quod hoc colore irriterentur. Sic qui uelut feram nationem acrare, domareq; moribus ac uestitu semet illi ad tempus accommodet, necessum est.

1 Vt aeris aramfusi temperies eliciat terrae fertilitatem. Contra coeli inclementia uitumq; premit atq; extinguit: Ita fauor & benignitas priapis, exatit honesta studia. Rursum tenacitas, & odium extinguit arteis.

2 Vt ceruis frustra sunt ingentia cornua, cum desit auius. Ita non satis est opibus pollere, nisi fortitudo accesserit.

3 Vt Cyclops exoculatus manus quoquo uersum porrigebat, nullo certo scopo: Ita magnus rex, cui desit prudentia, quiduis aggreditur ingenti rerum tumultu, sed nullo iudicio.

4 Quoadmodum imperiti artifices, cum statuis exiguis magnas subdunt bases, magis conspicuam reddunt illarum exiguam: Ita fortuna si pusillo animo munus amplum addat, indicat & arguit magis animi humilitatem.

5 Vt ferrum si non utaris, obducitur rubigine: Sic animi uigor, nisi negocijs tractandis exercas.

6 Qui simul & Rempublicam tractat, & artem exercet sedentariam, perinde facit, atq; ille, qui mulierem in genuam ac probam, detracta stola, datoq; praecinctorio in officina detineat.

7 Vt Heraulem parum decebat, exuto leonis exuuii, ut sis Milesia, cum seruiret Omphala: Sic parum decorum eiuli utro, deposita quam gessit persona, ad ocio sum,

ac uoluptariam uitam se conferre.

Ignis semel accensus facile seruat, extinctus haud facile redaccenditur: Ita famam tueri facile est, extinctam non facile est restituere.

Delicatum nauigium, dū subinde saratur, & reannatur, ueluti perpetuum in multa secula redditur. Sic fama semper aliquid adijciendum, ne collabatur.

Canis ignotos allatrat, erga notos mitior, secundū Heraclitum: Sic inuidia nouos homines, & nuper euectos potissimum infestat, in notos iam mitior.

Flammam primum emicantem multus comitatur fumus: qui quidem euasat, iam inualecente & explicante se flamma: Sic res egregias aggredientem initio multa premit inuidia, donec aucta gloria inuidiae fumum discutiat: Nam fumus gloriae inuidia est.

Vt stultus, qui aduersis uentis & undis nauigat, orta tranquillitate portum petit: Sic qui tum negotium relinquit, cum diu iam cum inuidia luctatus, deinaps atrā inuidiam uiuere possit.

Vt diffissillimum ac periculosum est annosas arbores quae iam late sparsere radices, reuellere loco, & aliō transplantare: Ita Remp. longo tempore suis inueteratam institutis, ad aliam uitae rationem traducere non licet atrā maximos rerum motus.

Vt ferrum, aut aes usu splendesat: Sic exercendis negotijs emitesat animi uigor.

Vt gaudet, q̄ à furiosis dominis aufugerūt: Sic gaudere debet senes, q̄ aetatis beneficio libidine nō infestantur.

14 D. ERASMI ROT. SIMILIA

1 Ibin aiunt, ubi consenuit, iamq; quod erat turbidum
expirarit, magis aromaticæ olere. Sic gloria senum tran-
quillior, & consilia sedatiora.

2 Vt aqua uino admixta, reddit illud moderatius: & so-
bria nymphæ deum temulentum compeſcunt. Sic in Re-
pub. senes admixti, iuuenum temeritatem & ambitionē
reuerentia sui reddunt moderatorem.

3 Vt in scena ὁδοφάγοι tantum ostenditur, nec lo-
quens quicquā, nec agens. Sic primæps, qui uestitu, &
titulo tantum primāpem agit, nihil autem acrat eorum,
quæ uere sunt primāpum offidiā.

Misum. Vt arcus tēsus rūpitur, sic anīus remissus frangitur.

4 Vt cantor senex non omittit artem, nec abijāt byram,
sed leuioreſ sequitur harmonias, & uocis fugitat conten-
tionem, iuuenibus aptiorem. Sic in senectute non oportet
à Rep. prorsus desistere, sed eligere negoāa remissiora,
quæ conueniant etati.

Diffimile 5 Athletæ abſtinent à laboribus necessarijs, ut in non
necessarijs ualeant: nobis cōtra faciendum. Qui equos do-
mant primum blandiuntur, ac mollissime tractant, ut as-
sueſcant freno: Sic populus lenitate subeundus.

7 Vestalibus tempus erat præſtitutum: Primum, in quo
discerent: Alterum, in quo exerarent. Tertium, in quo
doerent. Idem fiebat in sacerdotibus Ephesiæ Dianæ.
Itidem faciendum ijs, qui Rempub. gerunt.

Diffimile 8 Arbores inuidæ, uetuleq; subnaſcentes arbusculas um-
bra sua premunt, nec sinunt efflorescere. Non sic faden-
dum senioribus magistratibus, sed inuitandi potius, &

EX PLVTARCHI MORALIBVS

15

adiuuandi iuuenes.

Remedia statim mordent uel offendunt, postea conferunt salutem & uoluptatem: Ita salubria monita initio sunt nonnihil amara, postea correcto iucundissima.

Insana alendi equos, non cōsequitur lenticulam, sed arua frumētisera: Sic adulatio nō infestat pauperes, atq; humiles, sed magnarum familiarum, ac fortunarum ruina morbusq; est.

Pediuli corpora ex anima deserūt, utpote defecta sanguine quo alebātur: Sic adulatores rebus prosperis ac feracibus adsunt, aridas & steriles nō attingunt.

Vt nūmum exploras, num sit adulterinus, priusquā eo sit opus: Sic amicus probandus anteq̃ eo sit opus.

Vt qui pr̃egustando letale uenenum, in exitium cōijciunt sese: Sic qui amicum admittit, priusquam cognorit, ac suo malo disat qualis sit.

Vt ignis omnium condimentorum est suauissimum, uelut inquit Euenus: ita amicitia omnem uitam condulat, si admisceatur.

Vt adulterina splendorem ac nitorem tantū auri imitantur: Sic adulator gratiā, obsequiū & hilaritatē amicitia.

Vt syluestria semina, quæ spatio ac magnitudine accedunt ad triticum, haud facile repurgantur, nam per angusta foramina non exadunt, per ampla simul exadunt: Sic adulatio, quæ amicitiam imitatur, non facile ab amicitia reijatur ac separatur.

Obsoniorum egregij artificis condimentis nonnihil austri admiscant, quo dulcedinis tollant satietatem: Sic

1 adulatores fictam quandam libertatem ac seueritatem admiscunt, ut nunquam magis adulentur, quam cum uidentur obiurgare ac libere loqui.

2 Vt difficile deprehenduntur bestie, quæ ad loci similitudinem mutant colorem: Sic eos assentatores haud facile deprehendas, qui ad omne uita institutum, omnesque affectus sese accommodant.

3 Qui alium beluam, primum accommodant se illius ingenio, & animaduertunt quibus rebus offendatur aut placeatur, donec assuefacta fiat tractabilis: Sic adulator omnibus amicis studiis & affectibus sese accomodat.

4 Vt præterfluens aqua nullo certo colore est, sed semper refert colorem subiecti soli: Ita adulator sui dissimilis est, pro re nata sese adaptans.

Dissimile 5 Simia dum hominem imitare conatur, sæpe capitur: At adulator idem faciens, alios capit & alliat.

6 Vt Ciræis oculis homines subito transformabantur in feras: Sic affectus repente alium reddunt hominem.

7 Vt speculum quicquid obijatur imitatur: Sic adulator.

8 Vt umbra quicquid agas, respondet & adest: Sic adulator quoquo te uertas sequitur.

9 Chamæleon omnem imitatur colorem præterquam album: Sic adulator in turpibus nihil non imitatur: soli quod honestum est, imitari non potest.

10 Vt imperiti pictores, cum pulchra non queant affigere, rugis & uerrucis exprimunt similitudines: Sic adulator refert intemperantiam, iracundiam amicis.

11 Bene olet unguentum, bene olet & pharmacum, uerum illud

rum illud ad nihil utile, nisi ut delectet, hoc præter odorem maiorem habet utilitatem: Sic adulator tantum iucundus, amicus etiam utilis & necessarius.

Pictura colores habet iucundos: sunt & pharmaca grati coloris: Sic amicus ideo delectat, ut uiuet, adulator tantum delectat.

Medicus si res postulet, aliquando crocum & naradū inijcit, & lauat suauiter, & pasat humaniter: Sic amicus aliquando blandus est.

Quidam tauris æstrum, canibus crotonem in aures immittunt: Sic adulator in aurem admissus, haud facile exauditur, sed transuersum agit quo lubet.

Pictores illustrant lucida appositis umbris & obscuris: Sic adulator laudans diuersa uitia in alijs, in amico nutrit ac fouet quæ adsunt.

Vt oratores aliquoties aliam personam loquentē faciunt uel fidei causa, uel ut inuidiā fugiant: Sic adulator narrat, quæ ab alijs de amico audierit, etiamsi non audiit.

Palestritæ corpus humiliat, ut alios deiciat: Ita quidam seipsum uituperant, ut uideatur admirari familiares.

Vt pictura est tacita poesis: Ita silentio quoque laudat adulator, nempe uultu nutuque & obsequijs.

Vt qui uenantur, facilius fallunt feras, si aliud agentes, hoc est, iter facientes, aut agricolantes, id faciunt: Ita maxime laudat adulator, cum non apparet eum laudare.

Si ager laudando redderetur fertilior, non minus laudandus esset quam arandus aut stercorendus: Sic amicus si reddatur laude melior, expedit aliquando laudare: fin

minus, quorsum pertinet inutilis palpatio?

1 Vt Patroclus, in bellum proditurus, reliqua quidem Achillis arma sibi sumpsit, solam hastam, ut grauem ac praeualidam non attingit: Ita adulator oia ueri amici symbola imitatur, praeter solam admonendi libertatem.

2 In Menandri comœdia induitur falsus Heracles, clauam gestans, non robustam, sed inanem ac leuem: Sic adulatoris libertas mollis est & blanda.

3 Vt puluinaria mulierum quanquam uidentur remitti, ac resistere capinibus, ædūt magis & accommodant sese: Sic libertas adulatoris tunc quidem, sed in se recipit inclinantem.

4 Vt mel exulcerata mordet ac purgat, alioquin utile & dulce: Sic amici libertas non mordet, nisi si quid est uitiosum & corrigendum.

5 Qui in leuibus nugis obiurgat amicū, in grauius rebus tacet, idē facit qd' aliptes, sinens athletā inebriari & libidinari, arca lecythum duntaxat diffialis ac morosus.

6 Itē quasi praeceptor puerū de silo ac tabula obiurgat, barbarismū aut solœismū cōmittentem dissimulet.

7 Itē quasi malus orator, nihil ad argumēta respondēs: uocem aut codicillos indiligenter scriptos calumnietur.

8 Item perinde ac si quis hominis tuberibus, ac fistulis laborantis, mediā smilio pilos & ungues scet: Ita adulator libertate utitur in ijs, in quibus non est opus.

9 Vt si quis merum, alioqui conferens aduersus ciuitatem admisceat illi, uenenum reddit immedicabile, quod calorem ueni ueneni proinpus deuehat ad cor: Ita adulator, in

EX PLVTARCHI MORALIBVS. 19

tellegens libertatem esse remedium aduersus adulationē,
eam ipsam adulationi admisit, quo magis sit noxia.

Vt medicus dat operā, quo sanitatē tueatur & augeat: 1
Ita facit amicus: at adulator ulcerosas titillat partes.

Sunt cibaria, quae neq; sanguini conferunt, neq; spiri- 2
tibus, neq; neruis, neq; medullis: sed pudenda tantum mo-
uent, ventrem inflant, corpus turgidum reddunt: Talis
est adulatoris oratio, uitiosa tantum auget, & irritat,
alioquin infrugifera.

Vbi corpus uitiosis inflatum humoribus, ibi adsunt 3
bubones: Sic ubi irasatur, amat, odit amicus, id pre-
mit adulator.

Vt tragœdiarum histrionibus choro opus & amicis 4
conantibus, theatroq; applaudente: Sic qui gaudent
adulatoribus, nihil agunt nisi sint qui applaudant.

Quemadmodum iuxta mathematicos superficiae & 5
lineae nec insclectuntur, nec producantur, neq; mouentur
per se, cū res sint intelligibiles, sed insclectuntur, produ-
cantur & migrant pariter cum ipsis corporibus: Ita adu-
lator suo pte quidem affectu non mouetur, sed cum irato
amico irasatur, cum gaudente ridet.

Animal in intumescens vires habet maxime proprias: Sic 6
amicus nihil ostentat, sed tum cœlat, cū maxime iuuat.

Vt medicus & non sentientem sanat: Sic amicus etiā 7
si ignoretur, amicum iuuat.

Vt mala pictura, fractis uestibus, rugis & angulis 8
rem repræsentat: Sic adulator sudoribus, clamoribus
amicum imitatur, nihil exhibens synærum.

1 Simia cum nec domum possit seruare more canis, nec onera gestare quemadmodum equus, nec arare sicut boves, parasitatur ac risum mouet: Sic adulator cum in se-rijs ac grauibz rebus nesciat esse usui, uoluptatum mi-nister est.

2 Quidam male pixerat gallos gallinaceos, iussitq; pue-ro, ut ueros gallinaceos procul abigeret à tabula, ne colla-tione deprehenderetur: Sic adulator ueros amicos pro-uiribus abigit, ne ex illorum comparatione deprehenda-tur fictus amicus.

3 Pharmacum non adhibitum in loco, dolet absq; fru-ctu: Sic obiurgatio non ut debet admota. Atq; idem fiat amicus cum molestia, quod adulator cum uoluptate. Le-dit enim uterq;.

4 Qui lignum ob imperitiam rectum facere nesciunt, distorquent in diuersam partem: Sic quidam fuga uitij in aliud uitium incidunt grauius.

5 Vt medico carnem secante, manus conuulsum quan-dam & elegantiam seruat, abest autem saltatoria gestia-latio: Ita libertas admittit urbanitatem, seruata grauitate. Adulator risibus, sacrilibusq; iocis libertatem, ueluti ma-lis condimentis edulcat.

6 Ignauī canes apud mensam audent, in uenatu minime: Sic ingenerosum est, cum sobrius libere loqui non au-deas, inter pocula id facere.

7 Aqua dilabitur ubicūq; caui ac declinē locū reperit: Sic adulator uehemēter urget, si quid lapsus est amicus.

8 Vt pituita paulatim collecta, tum maxime apparet ac

uinat, cum natura uinatur: Sic quidam amia potētes ad monere non audent, nisi labātur, sed simulatq; cōmutatū fortunæ aura sunt humiles facti, tum obiurgant.

Sanus fert si exprobres intemperantiam, libidinem, 1
luxum, eadem non ferret ægrotans: Sic admonēdus amicus cum desierit irasci, aut amare.

Nutrices pueros lapsos non obiurgant ac puniunt, 2
sed accurrētes erigunt, deinde obiurgant: Sic amicus cū affligitur adiuuandus est, & erigendus, postea monendus, & obiurgandus, quod suo uitio in eam calamitatem inaderit.

Vt rupturæ & spasmodica, tum demum mouentur, cum 3
corpus aliquo malo corripitur: Sic amia non ingenui se liabus adulantur, lapsos obiurgant, & illorum infortunio fruuntur.

Oculo lippienti non est ad mouendum lumen: Nec animus 4
affectu laborans, admittit grauem admonitionem, sed admiscenda laus est, ac sic medendum.

Qui in rebus leuialis acriter obiurgat amicum perinde 5
faciat, ac si medicus amarum & acre pharmacū ac sumptuosum in leuissimis morbis passim admoueat.

Velut si quis laborat hepatis uitio, medico ostendat 6
ungues exulceratos, inepte faciat: Ita qui grauibus laborans malis, de nugis consulat amicum.

Ferrum prius calore solutum ac mollium, postea frigida 7
durescat ac solidatur aqua: Sic amicus prius laude delinitus, mox libere admonebitur.

Vt bonus medicus manuul morbo mederi somno d. 8

D. ERASMI ROT. SIMILIA

boque quàm sammonio, aut castorio: Sic amicus, pater, præceptor, magis studet laude corrigere, quàm obiurgatione si liceat.

1. Quæadmodū medicus ubi secuit carnē, nō statim deserit sectū, sed rigat ac lenit: Sic qui acrius obiurgauit, debet reliqua uitæ cōsuetudine lenire eam molestiam.

2. Ut statuarij primum ictibus inadunt lapidem, postea poliunt atq; æquant: Sic amicus obiurgationem lenitate mitigabit.

3. Ut custos assidens puero, cauet & admonet, ne quid peccet: Sic ratio semper animo præsens non sinit usquā labi aut peccare.

4. Ut imperiti statuarij pulchram existimant statuā, quæ sit uastissima mole: Sic reges nonnulli fastu & asperitate se egregios prināpes uideri putant.

5. Ut Colossi foris insignes, deum aliquem repræsentant, intus pleni luto, clauis, sordibus: Ita rex purpura, equis, auro, satellitio magnificus, in animo nihil habet, præter sordidos affectus & insatiā.

6. Statuæ magnitudine moleq; sua librantur, & consistunt: at reges stulti subuertuntur.

7. Regula primum recta sit oportet, deinde quæ applicetur corrigit: Ita prināps, primum ipse uitij arcus necesse est, deinde alijs leges præscribat.

8. Ut lapsus non potest erigere lapsum: Ita malus & stultus prināps non potest emendare populum.

9. Ut deus in cælo pulcherrimū ac iucundissimum sui simulachrum constituit solē: Sic in repu. prināpē, qui

EX PLVTARCHI MORALIBVS 23

prudētia, iustitia, benignitate se erga oēs representet.

Vt deus irascatur, qui fulmen ac tonitru imitatur, eosq; 1
in tartara præcipitat, ut Salomoneum: Sic superbis & elatis indignatur, qui magnitudinem emulantur, non expri-
munt bonitatem.

Vt canes ouium custodes exauias agunt, non sibi timē- 2
mentes, sed ouibus: Ita rex non tam sibi debet timere,
quàm populo.

Sol iuandissimus est ijs, qui ipsum possunt intueri: 3
Ita princeps ijs qui amant iusticiam.

Vt in magna tempestate, ualidissimo clauo, optimo gu- 4
bernatore, plurimis futuris opus est: Ita magnas & tur-
bulentas res administranti summa opus est sapientia.

Vt in malis somnijs nonnulla turbat animum ægritu- 5
do, sed præterea nihil efficiunt: Sic mali, sed impoten-
tes non admodum ledunt.

Quēadmodū fulgur prius emicat, q̄ audiatur tonitru, 6
quod sonitus auribus exapiatur, lumini uisus occurrat,
& sanguis prius apparet q̄ uulnus: Sic princeps aliquā-
do prius condēnat q̄ redarguatur delator.

In magno fluctu nō sistitur nauis, nisi pōdus ancoræ re- 7
tineat alto i fixæ uado: Sic i magnis rerū procellis, summa
ratio debet aīum cohibere, ne ab affectibus auferatur.

Sol cum maxime tollitur in altum, arduus ad polum 8
septentrionalem, tū minimū mouetur: Ita quo maior est
potestas, hoc magis cohercenda est animi temeritas.

Qui morbo comitiali sunt obnoxij, frigore deprehen- 9
duntur. Nam illico capitis uertigine laborant. At indo-

24 D. ERASMI ROT. SIMILIA

ctos si paululum euexerit fortuna, protinus arguit cuius-
modi sint.

1 Ut non queas cognoscere uas integrum sit, necne, nisi
liquorem infuderis: Sic nec hominem, nisi imperium
commiseris.

2 Ut medicus libentius sanat oculum, qui pro multis ui-
det, multosq; custodit: Sic philosophus libentius prin-
cipis animum instruct, qui pro multis sollicitus est.

3 Nō fodit puteos, q; fontes hēt, aut nouit: Sic nō petit
aliūde qualecūq; cōsiliū, q; ipse dadiat philosophiā.

4 Ixion Iunonē amans, ī nubē iādīt: Sic qdam dū uerā
expetunt amicitia, uulgare ac falsam amplectuntur.

5 Inter Agathallos, & Acanthylides tantum est odia-
um, ut si sanguis eorum ui miscatur, continuo separent
se rursus, ac dissiliant: Sic inter patritios & plebem, eti-
am si quando pro rerum usu coniunguntur, durat tamē
usq; odium naturale.

6 Ut cantharides maxime leto tritico innasuntur, &
rosis florentibus: Sic inuidia maxime comitatur eos, qui
uirtute florent.

7 Vti sol si immineat hominis uertitā, aut prorsum tollit
umbram, aut minimum reddit: Sic ingens gloria extin-
guīt inuidiam.

8 Vbi nullum lumen, ibi nulla umbra: Ita ubi nulla fe-
licitas, ibi nulla inuidia.

9 Qui inuident amicorum felicitati, nolunt eos prorsus
subuerti, sed tamen grauantur illorum excellentia: ut qui
uiani domum nolunt omnino demoliri, sed satis habent.

si detrahatur quod obscurat proximas.

Vt unguentum non solum delectat olfactum, uerum etiam remedio est aduersus male olentia: Sic in malis bonorum memoria consolatur.

Vt semel admissum itro hospite, non facile expellas: Ita luctu receptu tua sponte non possis cum uelis depellere.

Qui lipiunt aut alioqui laborant oculis, non sinunt alios admolari manum: At qui lugent, quibusus sese tractandos exhibet, ut malum quo laborat, exacerbetur. Diffimile

Vt mæstis conducat, si se ad lucem conferant e tenebris: Ita lugentibus, si a tristibus cogitatione ad leta transferant.

Quidam Homeri uersus acphalos, id est apite diminitos, $\epsilon\mu\iota\omicron\upsilon\gamma\omicron\upsilon\varsigma$, id est cauda diminutos excerpunt, tam multa integra pulcherrimaque praetermittentes: Idem faciunt qui de paucis uitae malis quaeruntur, dissimulatis tot commoditatibus.

Auari cum multa cogerant, non fruuntur presentibus, sublata deplorant: Sic qui luget extinctos, uiuis non fruuntur.

Vt auis capta, si diutius alatur in carcere, etiam si dimittatur, studet eo redire: Sic animus diu uersatus in hoc corpore, non facile reuellitur: At puerorum animus libetius euolat.

Quemadmodum ignis si extinctam subito faciem admo ueas, statim redaccenditur: Sic animus si statim euolet a corpore, facile redit in suam naturam.

Vt uestes uidentur addere calorem homini, cum per se sint frigidae, non addunt autem, sed eum qui est in corpore tumentur: Sic opes uidentur dare iuandam uitam, cum ea proficiatur ab animo, non a rebus externis.

- 1 Ut qui febris laborant, è diuersis diuersa capiunt, hoc est è calidis frigesçūt, è frigidis caleçūt: Sic et diuina molestiam adferunt stultis, et paupertas gaudiū sapiētū.
 - 2 Ut fontū nō deest humor, semp ex eo satēs: Sic probō uiro semp adest gaudiū, etiā si res externæ mutantur.
 - 3 Ut honorator est domus, si luceat ignis, quemadmodum inquit Homerus: Sic fortunæ cōmoda splendidiora, iuandior aq; si animi gaudio condecorentur.
 - 4 Ut aromata pannos, ac laceras uestes, odoratas reddunt, cōtra byssus sudore infecta male olet: Sic quæ uis uita iuanda, si uirtus accesserit: contra malicia etiam quæ splendida uidentur, molesta reddit et inoleranda.
 - 5 Quidam in foro felices uidentur, domi moribus uxorū cruciantur: Sic diuites foris felices apparent, intus malicia noctes diesq; discruciat,
- Dissimile* 6 A praua uxore facile diuortium feceris, malicia insceribus insidet, nec potes illi repudium scribere.
- 7 Ut ij quos dolētes sopor occuparit, tristitia somniant: Ita qui inuidia, superstitione, auaritia laborant.
 - 8 Ut uxor mala foris ob pudorem est modestior, domi sui similis est: Sic malicia apud alios premit sese, in somnis aperit. Nam tum inçstat matrem, aut sororem, aut ueneno tollit amicum.
 - 9 Ut corpus non est apax uoluptatum, nisi bene temperatum: Ita animus non apit ueram uoluptatem, nisi liber metu, ac cæteris affectibus.
 - 10 Quemadmodum agricola syluestribus scarrim aut ignem admouet, ac funditus extirpat: uineas uero, atq;

oleas amputat cautim ac circumspecte, ne forte superua-
cia reseans, lædat et id quod sanum est: Sic philoso-
phus ex animo iuuenum libidinem, auaritiam, inuidiam,
penitus reuellet. Ceterū pudorem immodicum cautim
emendabit, ne simul omnem euellat iracundiam.

Nutrices sæpius extergentes sordes puerorum, ali- 1
quando carnem auellunt: Ita dum quædam uita nimis
anxie conamur emendare, lædimus.

Vt qui demoliuntur ædes templis uidas, quæ conti- 2
gua sunt ea sinunt, ne quid sacri quoq; demoliantur: Sic
quædam uita caute sunt corrigenda, quæ cum uirtutibus
proxime coherent.

Vt locus supinus ac mollis nihil expellit qd' inaderit, 3
nec potest auertere: Sic animus uitiosa præditus uere-
cundia nulli peruius est, nisi turpibus affectibus.

Vt qui lucernam non ferunt, multo minus ferrent so- 4
lem: Sic qui mediocribus rebus perturbantur, multo ma-
gis obstupescunt in magnis.

Vt amphoræ facile circumaguntur auribus: Ita qui- 5
dam quouis sermone huc aut illuc impelluntur.

Viator qui semel in saxum impegerit, aut gubernator 6
in rupem, non solum horret eadem, uerū etiam similia:
Sic qui uitū agnoscat suū, etiam à confinibus cauebit.

Vt manus eadem in uarios dissecta digitos: Sic multo 7
rum charitas, eos unum reddit, discretos tamen.

Vt in corpore ex humidi, frigidi, calidi, sicca tempera- 8
tura, optima sit constitutio: Sic ex fratrum concordia ma-
xime floret genus.

1 Ut morbus in corpore nō admittente, qd' proprium est multarum noxiarum, & absurdarum rerum gignit appetentiam: Ita calumnia suffragioq; aduersus cognatos & domesticos, malas & noxias aliorum neceffitudines induat.

2 Qui reiectis cognatis, peregrinos asāsāt amicos, perinde faciāt ac si quis amputato pede carneo, ligneum pedem addat.

3 Ut insaniat, qui fratris imaginem ueneretur, corpus pulset ac uerberet: Ita stultum sit amare in adoptiuo nomen, uerum fratrem abdicare, aut odisse.

4 *Diffimile* Ut quæ glutino commissa sunt, si soluantur, facīle reā glutinantur: at si corpus rumpatur, haud facīle coit: Sic inter alios amicitia dirupta facīle coit, in fratribus semel dirupta, aut non coit, aut cōtrita coit.

5 Armis perditis aut instrumentis, licet alia parare, corpus aliud parare non queas: Sic amicos alios inuenies, fratres non item.

6 Ex eadem materia prima natura sunt elementa inter se diuersissima pugnantissimaq;: Sic aliquoties ex iisdem parentibus nascuntur fratres ingenijs dissimillimi.

7 Subduc materiam, extinguetur ignis: Subduc oaxsis nem, conquiescāt odium siue inuidia.

8 Ut auiles seditiones rectius in hostes transferimus Sic rectius inuidemus alienis, quā fratribus: etiam si sit optimum, omnino non inuidere.

9 Ut in bilance, altera surgente, altera cedit ac deprimitur: Ita frater cuncto ad maiora fratri cedere debet,

submittens sese, non repugnans.

Vt in numeris minores additi maioribus eos multi-
pliciant, & uiaſſim multiplicantur ipſi: Sic frater obser-
uiens fratri euecto ad honores, & auget illius dignita-
tem, & uiaſſim ornatur illius ſplendore.

Vt in digitis, etiam qui ſcribere, aut canere neſciunt
tamē unā cū illis mouentur, & obſequuntur: Sic fratres
fratribus magistratū adminiſtrantibus adēſſe cōueniunt.

Vt feris bellum eſt cū ijs quæ iſdem aluntur, cū cate-
ris pacē agūt: Sic inuidia & emulatio inter eiſdē ar-
tis profeſſores. Nam pugili cum arſore conueniunt.

Vt conueniunt amantiſſimis diuerſas amicas, in eandem
depereuntiſſimis male conueniunt: Sic diſſident qui eadem
exre gloriam affectant.

Qui diuerſam ingrediuntur uiam, non poſſunt ſibi
mutuo prodeſſe: at qui diuerſa uitæ ratione utuntur, adi-
munt inuidiam, ac magis ſibi inuicem ſunt auxilio.

Vt macula ſtatim eluēda ne ihæreſcat, & diffi-
cilius exi-
matur: Ita diſſenſio fratrum ilico tollēda, ne gignat odium.

Vt ſi buboni accedat febris, nihil eſt periculi: uerum ſi
ſublato illo tamē morbus perſeueret, uidetur altius egreſ-
ſe radices: Sic fratrum diſſenſio, quæ ceſſat lite finita,
cauſæ erat, non ipſorum: atſi manet etiamdum negotio
conſecto, iam negotium prætextus erat, non cauſa: ſed ex
ulceratus animus in cauſa fuit.

Vt aqua in locos hiantes ac diductos influit, ac magis
eos diuellit: Ita quidam irritant fratrum diſſidia.

Vt amici deſteſtantur ſaxum, aut canem inarcentem

1

2

3

4

Diffimile
5

6

7

9

qui eos dirimat: Sic execrari deberent homines caninos, qui maledicentia sua dirimunt necessitudinem, mutuantq; benevolentiam.

Cassiteris, id est, stannum uel plumbum album, ac ruptum ferrumminat, utrunq; contingens propter affinitatem quam habet cum utroq;: Ita amicus amicitiam ac benevolentiam disruptam reconciliare debet, utriq; sese accommodans ex æquo.

Vt non impletur uas quod semper effundit, nihil accipit: Ita non accipit sapientiam, qui semper loquitur, nunquam auscultat.

Erat porticus in Olympia, quam Septuocam uocāt, quod pro una uoce multis redderet: Ita locutulei quidā, uel uno prouocati uerbo sermonem immensum referūt.

Vascula in aqua maxime tinnunt: Ita quibus minimum inest mentis, hi sunt loquacissimi.

Aiunt semen quod statim effunditur, inutile esse ad generaturam: Ita sermo garrulorum ad nihil conducit.

Vt ædium ostio carentium, & crumenarum absq; uinculis nulla est utilitas: Ita multo magis oris claustro carentis, nullus est usus.

Vt triticum inclusum in uase, mensura auctum inuenitur, sed uitiatum: Sic garrulus accepto sermoni semper addit, & maiorem eum reddit, sed fide iam carentem.

Qui abigat homines cæsto Veneris, à Venere uideatur alienus: Sic qui oratione molestus est, & reddit minus, à Musis est alienus, & utendi ignarus. Quandoquidem oratio ad conciliandos homines est reperta.

EX PLVTARCHI MORALIBVS 31

Vt monas non exit suum finem, sed semper in uno manet, unde & nomen habet. Duas autem initium disferentiae infinitum, protinus enim per se duplicatur ad multitudinem: Ita sermo donec apud unum manet, uere araneus est & secretus: quod si ad alterum transierit, iam spargitur in famam.

Vt procliue non est auem e manu amissam reciperē & aut cohibere: Ita nec dictum semel ab ore profectum, propterea quod ab alijs uolat ad alios.

Non ut nauem arreptam fluctibus, ancora licet siste Dissimile re: Ita uerbum e portu uelut in altum emissum.

Vt uas experiamur, aquā nō unū infundimus: Ita friuolū quiddā aliquādo cōmittendū amicis, quo silentij fidem experiamur, ut si effutiant, nihil sit periculi.

Vt puer glaciē nec retinere potest, nec uult amittere: Ita garrulus nec tacere potest quod accepit, nec potest obliuisci.

Iaculos & uiperas proprij rumpunt foetus: Sic garrulus uel cum sua perniciē promit arcanā.

Aegroti ob odium amari & graue olentis pharmā, ipsum etiam cyathum oderunt: Sic qui tristitia numant, & ipsi habentur inuisi.

Vt pars corporis uittata, attrahit etiam à uitijs uitiosos humores: Sic garruli lingua semper ardens & inflammata, secretorum aliquid undiq; colligit ad sese.

Vt rupes obijatur flumini ne se effundat: Ita ratio lingua obijanda, ne temere diffuset.

Grues cū ex Cilicia deuolant, lapillos in os sumūt,

atq; ita Taurum montem aquilis plenum tuto transuolam, idq; noctu, ne uox prodat: Ita tutissimum ubiq; silentium.

Vt egregius artifex iaculandi statim scopū petit: Ita sapit qui pauca loquitur, sed ad rem.

Celaberi ita ferrum temperant ac durant, ut inisso in terram quod est terreū, auferatur ac repurgetur: Sic Laconicus sermo sublatione superuacui fit penetrantior.

Diffimile Vt singula hastilia facile frangas, cōiuncta nō possis. Itē dissidentes facile superātur, cōcordes haud facile.

Non idem finis sermonis qui cursus, iuxta Sophocle: nam illic uinat qui praeuenit, hic qui magis ad rem dixit, nō q̄ celerius: imō uinat saepe, qui posterior diat.

Qui alijs interrogatis, ipsi praeipiunt responsione: Perinde faciunt ac si quem ab alio uolentem osculari, priores occupent.

Vt ubi dolet, ibi manum habemus: Ita si quid deletat, ibi linguam habemus, id est, libenter eius rei facimus mentionem.

Vt canes, si iram effuderint in lapidem aut saxum, mitiores sunt erga homines: Sic qui bilem in alienos euomerit, placidior est erga suos.

Qui de natura queritur, quod quaedam genuerit hominum noxia, dissimulatis tot bonis: perinde faciunt ac si quis Nilum calumnietur alioqui frugiferum Aegypti: quod crocodilum habeat aut aspidem: nec postea uelit frui prognatis frugibus, sed tantum queratur de uenenis quae nutrit. Aut si quis in copiosa oratoris oratione, quae multus

que multis exuberet uirtutibus, de pauculis uocalis temere clapsis cauilletur.

Plato uetat aquam à uianis petere, nisi prius domifoderis usq; ad terram, quam Ceramitidem uocant, reperitq; non esse spem uenæ: Ita prius exautiendum, ut parsimonia, aliæ uia tibi suppedites, priusquam à mensarijs pecuniam mutuam petas.

Templum Ephesie Dianæ tutos reddebat obæratos à creditoribus: At multo magis frugalitas & parsimonia præbet asylum.

Lepus simul parit & aliud alit, & rursum superfoeat, Ita scenerator. Sic æs alienum, priusquam conceperit, parit. Nam dantes statim petunt, & ponentes tollunt & scenerant, quod pro scenore accipiunt.

Vt ignis inualescens, alia post alia corripit: Sic usura.

Vt equus semel accepto freno, sefforem alium post alium fert: Sic qui semel inaderit in æs alienum, nunquam explicatur.

Qui in lutum inaderit, eū oportet aut surgere, aut manere, nam si se uoluat, magis etiam inquinatur: Sic q̄ rem habet cum sceneratoribus.

Cholerici qui purgari nolunt, sub tempus collecta in dies maiore bile, postea grauitè discruciantur: Sic qui sinunt scenus accrescere, cum adest dies, grauitè è capite laborant.

Qui dicunt, carebo domo, carebo famulatio ne debeam: Perinde faciunt ac si hydropicus dicat medico, ego gracilis fiam & inanis: nam nihil refert quàm grā-

lis sit, modo sanus.

Vt pedem aut manum, si computruerit, data mercede refecimus: Ita domus aut famulitium abijciendum, ut liberemur ere alieno, hoc est, ut liberi fiamus.

Vt in calamitatibus firmissimi, atque optimi amici adsumuntur: Sic et sermones optimi.

Vt nandi imperiti, dum uolunt succurrere ijs, qui praefocantur, ac merguntur, una cum illis merguntur, et nocent magis quam prosunt: Sic amici qui in rebus aduersis tantum collachrymant amico.

Diffimile Non quemadmodum in tragicæ dijs: ita nobis in calamitatibus opus est, qui cōploret, et collachrymet.

Diffimile Corpus oneris pondere premitur: at animus ex sese sepe numero pondus addit rebus.

Quæ natura sunt amara, his admixtis quibusdam dulcius gratiam addimus: Ita res per se tristes ratione sunt alleviandæ.

Vt Cochleæ semper domum suam secum circumferunt: Ita quidam horrent peregrinas regiones.

Vt pueris cum terrentur personis, damus eas in manus, et uersatas ostendimus inanes, ut discant non timere: Ita conueniet adhibita ratione, res spece terribiles exautere, ut cum uiderimus non esse quod appareant, contemnamus.

Quemadmodum formicæ si semel antro, et apes si semel aluearibus eijs contingat, peregrinantur: Ita quidam si semel patriam exeant, exules se putant.

Vt nauis cui firma est ancora, in quouis portu potest

EX PLVTARCHI MORALIBVS. 35

conquiescere. Ita animus si accedat recta ratio, quouis in loco tranquille uiuet.

Qui eos felices ducunt, qui per omnia uasantur maria terrasq;: perinde faciunt, ut si quis stellas erroneas iudicat fortunatiores fixis, quam illis quoq; suus orbis est, in quo uoluantur, nec soli licet suos egredi fines.

Vt qui decretum inferunt ad populū, adscribunt bona fortuna, ne nihil de suo uideantur addidisse: Ita qdā alienis libris nugas ascribunt, quæ nihil ad rem pertinent.

Qui unum habet acre, & uapidum, nec ut uinū pot reddere, nec ut actum: Ita Zenoni τὰ πονηρὰ, nec bona sunt, nec mala.

Primum homines inuaserunt animalia noxia, post & oues & boues, postremo à nullo genere temperatū est. & Athenis primum calumniator aliquis suppliatio affectus est, & recte, post hunc unus & alter, postremo nec à bonis est temperatum: Ita cum aperitur ius in malos, cauendum, ne postea in bonos reādat.

Pueri ludentes petunt ranas saxis, at ille tacte serio emoriuntur: Sic nos animi causa uenamur, sed fera serio occiduntur.

Vt non æque cernunt acidae & accipitres, neq; similiter uolāt aquila & perdix: Ita nō oīa, quæ rationis participia sunt, æque ualent ratioinandi acimine.

Vt os nō secatur trama, nisi prius anere & acto præmolitum, nec ebur inflecti potest nisi Zutho prius mollescat. Sic fortuna non potest reddere uulneratos, animum nisi accesserit malitia.

Vt media terra diu retinet semina propter asperitatem, ut sero emergant: Ita morborum, ac dolorum causa in hominibus aliquoties diu latent, donec uoluptas in febrem erumpat.

Vt sapiens gubernator, in tranquillitate, tempestatem expectat: Ita rebus tranquillis ad dolorem aliquem præparandus est animus.

Vt periculosa est secundum Hippocratem, summe bona corporis ualetudo: Ita rebus maxime prosperis, metuenda diuersa fortuna.

Vt deæ stellæ subito extinguuntur: Ita quos fortuna subito in summa prouexit, repente solent corrui.

Vt scarabei, ac uultures offenduntur unguentis, & Scythæ iurauit se malle equum hinnientem audire, quàm atharædum canentem: Ita non omnibus placent optima.

Vt Mathematica centro, ac spatio: Ita quidam omnem uoluptatem uentre circumscribunt.

Vt polypi non extendunt sua flagella, nisi ad esalem: Sic quidam omnem felicitatem ab obo potuque metuntur.

Vt maior dolor obscurat minorem: Sic animi uoluptas corporis delectationem.

Vt qui uehementi laborant fame, nec est quod edatur, suis ipsorum artibus uesari coguntur: Ita quidam præ fame gloriæ, seipsum laudare coguntur, si desit à quo laudentur.

Quemadmodum à piscibus Hyrcanis, nec boni quippiam expectatur, nec mali: Sic Epicurei, nec turbati nos uolunt deorum metu, nec delectari beneuolentia.

Si fieri potest, lippitudinem auferimus ab oculis. Sin id non licet, non tamen eruius oculum: Ita si superstitio tolli prorsus non potest, non tamen protinus credendū, nullos esse deos.

Vt principem simul & metuinus & amamus, ut infestum malis, bonis placidum: Sic & deum.

Non quemadmodum quoties cum trualēto agimus tyrāno, animo sumus anxio: Sic in sacris mysterijs anxium ac diffidentem oportet esse. Dissimile

Qui nauem fregit, tamen spe uehitur. nam fieri potest, ut corpus natans in terram deferatur: At qui exadit à philosophia, totus perijt. Dissimile

Vt athletæ non ferunt coronam, nisi uicerint: Sic bonis uiris præmia felicitatis non ante contingunt, quam peracto huius uitæ certamine.

Vt austera remedia, sed necessaria, leuant quidē ægrotautes, sed offendunt & inficiunt sanos: Sic acris obiurgatio uitio medetur, probos offendit.

Stoia qui se dicunt inuictos improhibitos, & cætera, cum omnia secus patiantur, similes sunt nauibus, quibus inscriptum est, εὐχλοία, καὶ πρὸνοία σὺλς & καὶ δὲ παρεια, hoc est, splendidi, ac magnifici tituli: at nihilo secus interim iactantur fluctibus, comminuuntur, ac subuertuntur.

Sarabæi fugiunt unguenta, delectantur sætoribus: Sic nonnullis pessima pro optimis placent.

Vt pauperiores aliquando donant munuscula ditioribus, quo plus recipiant: Sic indoctiores prouocamus

nonnullos, ut eruditiora uiaſſim illi respondeant.

Accensam lucernam nemo moleſte ſert, extinctam do-
lent omnes: Ita naſci iucundum, mori inamabile.

Vt non ſatis eſt ſoli bonitas, niſi accedat & cultor ido-
neus, & ſemina: Ita nō ſuffiat ingenij felicitas, niſi accedat
doctor, & inſtitutor egregius, & præcepta idonea.

Vt ſtilla cauat aſſiduitate ſaxum, ut ferrum contracta-
tione atteritur: Ita aſſiduitas etiam duriffima uinat.

Vt curruum rotæ ui inflexæ, nunquā ad priſtinam re-
ſtitutionem queūt reuocari, iudem hiſtrionum baculi: Ita
quædam ingenia ſic conſuetudine, & inſtitutione depræ-
uantur, ut corrigi non queant.

Vt terra quo melior eſt natura, hoc magis corrumpi-
tur, ſi negligatur. Ita ingenia, niſi recte excolantur, quo
ſunt ſeliōra, hoc pluribus uitij obducuntur.

Eſt terra quædam aſſerior, duriorq; quæ tamen cul-
ta protinus ſerax reddatur: Sic ingenia duriora natu-
ra, inſtitutione manſueſcunt.

Nulla ferè eſt arbor, quæ non ſterile ſcat, ac tortuoſa
fiat, ſi cultura deſit: Ita nullum tam felix ingenium quod
non degeneret, à recta educatione.

Nullus equus recte ſeſſori paret, niſi arte domitus: Ita
nullum ingenium non ferox, niſi præceptis docetur, &
educatione.

Nulla tam fera belua, q̃ nō manſueſcat cura: Ita nullū
tam agreſte ingenium, quod inſtitutione non miteſcat.

Vt molli materiæ facile ſigillū imprimitur, ſi dureſcat,
non item: Ita puerorum ingenia facile quamuis reapiantur.

discipulam: sin etate durefcant, non item.

Vt agricolæ uallos apponunt arbusculis, quo recte crescant: Ita qui instituit, addit monita, & præcepta ingenijs salubria, ne deuariænt in uitia.

Qui diu in uinulis fuerunt, cū soluuntur, tamen claudicant adhuc, nec ingredi possunt: Ita diu uitijs assueti, etiam cum ea deserunt, quædam retinent uestigia.

Non satis est habere corpus sanum, uerum & bonæ habitudinis, ac robustum sit, oportet: Sic ratio non solū pura debet esse, & à uitijs immunis, nisi sit & robusta.

Vt plures urbes præternauigasse pulchrum est, sed expedit unam incolere optimam: Ita quàm plurima sunt cognoscenda, sequenda retinendaq; optima.

Quemadmodum proci cum Penelope potiri nõ possent, stuprarunt illius ancillas: Ita qui philosophiam non possunt assequi, alijs literis se contaminant.

Nutricæ uagientibus pueris rursum apponunt papillam: Sic discipulus offensus correptione, rursum est laude subieciendus, ne deficiat.

Plantæ mediocri aqua aluntur, immodica suffocantur: Sic animus moderatis laboribus adiuuatur, immoderatis obruitur.

Vt sunt uices somni & uigilie, noctis & diei, tempestatis & serenitatis, belli & pacis: Ita labores leuandi ocio & lusibus.

Lynam & arcum remittimus, quo melius possint tendi: Ita recreandus ocio animus, ut ad labores reddatur uegetior.

Vt Hierophantæ, quatenus licet, aperiunt mysteria:
Sic de rebus arduis cautim & arcum specte iudicandū.

Vt mysteria cum silentio spectantur: Ita quædam me-
lius laudantur silentio quàm oratione.

Vt in lance momentum in utraq; partem æque pro-
pensum est, & in neutram inflectitur: Ita dubius animus.

Medici pharmacis amaris, dulcè nonnihil admiscunt,
ut alliaant: Ita parentes obiurgationis asperitatem len-
tate debent mitigare.

Auriga non semper adduat habenas, sed aliquando
remittit: Ita pueris nonnihil indulgendum.

Vt asparagus spinosus dulcissimum fert fructum: Ita ex
duris initijs magna uoluptas nascitur.

Qui prima uirginum dissidia non ferunt ad tempus,
idem faciunt quod ij, qui offensi labruscis, uuas maturas
alijs relinquunt.

Sponse quæ statim offensa moribus uirorum, eos de-
serunt: perinde faciunt, ac si quis ictus ab apibus mel
relinquat.

Vasa initio quauis occasione dissoluuntur, at tempore
commissuris compactis, uix igni ferroq; dissecantur: Ita
prima coniugatorum consuetudo leui momento dirumpi-
tur: sin coaluerit, longe firmior est.

Ignis facile accenditur in paleis, & pilis leporinis: sed
idem mox extinguitur, si nihil addas: Sic ira amantum,
aut nuper coniugatorū, si nemo se admiscuerit.

Qui uenenis piscatur, facile interimit, & tollit piscem,
sed corruptum & malum: Sic quæ philtres captant ma-

ritos, stupidos habent & inutiles.

Vt Ciræ non fruebatur ijs, quos uerterat in suos aut leones, sed Vlysses sanum ultra omnes dilexit: Ita quæ ueneficijs nactæ sunt maritos, in suauem cum illis uitam agunt, ob dementiam.

Quæ malunt dominari dementibus maritis, quàm sanis ac prudentibus parère: perinde faciunt, ac si quis in itinere malit ducere cæcum, quàm sequi uidentem, & uie gnarum.

Vt Pasiphææ maluit tauri congressum, cū uxor esset Minois: Sic quædam nuptæ moderatis, ac seueris uiris, ad intemperantium amorem deuerunt.

Vt qui in equum insilire non possunt ob imbecillitatem, docent ipsum inflectere genua: Sic quidam generosas ac potentes nacti uxores, non dant operam, ut ipsi meliores fiant, sed illas deprimunt.

Pro equi magnitudine temperamus frena: Ita pro uxoris dignitate moderanda gubernatio.

Luna cum soli coniungitur, tum obscuratur, & oculi Dissimile tatur: cum abest, luæ: Contra proba uxor præsentem marito, maxime conspici debet: eodem absente, maxime condi ac latere.

Duabus uoabus simul sonantibus, gratior fit concensus: Ita quicquid fit in familia, fit quidem utriusque consensu, sed tamen arbitrio mariti.

Cū spirat Boreas, conatur ui ueste reuellere, at homo magis astringit pallium: quod si sol tepido uento demulserit, iam sponte & tunica abiit: Sic uxor conans con-

uicijs maritum à luxu reuocare, magis irritat: si plaude
ferat & roget, magis effiat.

Vt inutile spectaculū auro gēmisq; adornatū, nisi re-
presentet similitē imaginē: Ita iūtilis uxor quantūuis opu-
lenta, si uiro mœsto sit hilaris, hilarī mœsta.

Vt Geometrae negant moueri lineas & superficies su-
ne corpore, sed una cum corporibus moueri: Sic uxor
& in serijs & ludicris, & risu, & lētis, & tristibus, ac-
commodabit se marito.

Vt qui non ferunt uxores secum edere, aut bibere,
docent eas ingurgitare, maritis absentibus: Ita qui non
communicant lusus, & iocos cum uxore, faciunt, ut alibi
querant, inscijs uiris.

Vt rex musicae studiosus complures reddit musicos,
literarum studiosus doctos, aleator aleatores, rapax ra-
pax: Ita uir comptus similitē effiat uxorem, uoluptarius
incontinentem, castus & sobrius castam & sobriam.

Vt sinistrarum partium ictus redundant in dexte-
ras: Ita uirum oportet uxoris incommodis commodisq;
commoueri, & contra.

Vt uincula ex commissura utres accipiunt: Sic ex con-
sensu uiri & mulieris, familiæ status.

Vt corpus nihil potest absq; animo, nec animus recte
ualet, nisi corpore incolumi: Sic inter uxorem & mari-
tum omnia sunt communia.

Vt uinum appellatur, etiam si maior aquæ pars sit
admixta: Ita domus mariti dicitur, etiam si mulier plus
contulerit.

Vt nemo sentit qua parte stringat calæus, nisi qui indutus est: Ita nemo nouit ingenium mulieris, nisi qui duxit uxorem.

Quemadmodum febres ex occultis causis, ac sensim collectæ, magis metuuntur, quàm quæ ex manifestis & grauibus causis sunt ortæ: Ita occultæ ac pusillæ, cotidianaq; offensæ magis dirimunt beneuolentiam coniugatorum.

Qui pronubæ Iunoni rem diuinam faciabant, exemptū sel abijdebant ad altare, significantes à matrimonio bilem omnem procul esse oportere.

Vt uinū sic est austerū, ut idē tamen sit utile ac iuandū, nō amarū, uelut aloë, sic erit & mater familiās.

Quæ ueretur ridere apud uirum, ne uideatur lasciua, nec agere quicquā ne audax: perinde facit, quasi nec ungeretur, ne uideretur unguentis uti, nec lauaret faciē, ne fucis uti putetur.

Vt orator neglectis suis ac theatricis cultibus, rebus ipsis magis mouet auditorem: Sic uxor non meretricio corporis cultu, sed moribus commendatur uiro.

Vt tibicen per alienam uocē sonat: Ita mulier quædam non grauabitur per uirum loqui.

Vt philosophi colentes prināpē, se reddunt nobiliores, non illum: Sic uxores subdentes se uiro, laudem consequuntur: conantes autem imperare, deterius audiunt, quā quæ subiūntur.

Imperiū uiri in uxorem nō erit, cuiusmodi est domini in rem possessam, sed cuiusmodi est animi in corpus.

Vt humida miscentur omnibus partibus: Sic inter coniugatos, omnia debent esse communia.

Vt elurus unguentis effertur, & in rabiem agitur: Ita quædam uxores insanunt, si senserint in uiris unguenta.

Qui ministrant Elephantis, non sumunt lucidam uellem: qui tauris, purpuream non induunt, nam his coloribus effertur. Tigrides tympanorum strepitum non ferunt: Ita uxor ab ijs debet abstinere, quibus senserit maritum uehementer offendi.

Vt apicula per omnia circumuolitans, id quod est utile, domum adducit: Ita studiosus ex unoquoque quod ad mores confert, excerpit.

Vt corporis uita grauiora sunt, quæ faciunt huiusmodi: Ita quædam animi uita ob id sunt grauiora, quod uehementius perturbant: minus enim cruciat, si quis non credit esse deos, quam si quis superstitio se timeat deos.

Diffimile Comicus uenuste dixit de ijs, qui lectos inaurant, ac deargentant, cum dii nihil nobis gratis dederint, nisi somnum, cur id sibi magno uolunt constare: At cum dii somnum nobis dederint curarum, & laborum delumentum, superstitiosus sibi illud reddit arnificiam.

Heraclitus dixit, uigilantibus unum commune esse mundum, sopitos in suum quæque discedere: At superstitiosus ne uigilans quidem communi cum alijs mundo fruitur, semper somnante cogitatione.

Diffimile Polycrates tyrannus non erat formidabilis nisi Sami, Periander Corinthi. Desinebat metuere, qui illinc in liberam ciuitatem emigrasset: At superstitiosus non habet

quo confugiat, ut metu liberetur.

Licet seruis, quibus spes non est libertatis, ad primas Dissimile
 pis statuam confugere, uenditionem postulare, mutare
 dominum si durius habita sunt quam ferre possint: Super
 stitiosis nec hoc licet.

Si miserum est seruire, multo miserrimum est serui-
 re ijs, quos non possis effugere.

Latrones aut fugitui, si arā aut statuā apprehende- Dissimile
 rint, in tuto sunt: At hic maxime trepidat supersticiosus.

Vt tigrides circumstrepentibus tympanis aguntur in
 rabiem: Ita quæ bonas mentes compescunt, feræ & agre
 stes irriant & efferaunt.

Vt quibusdam minus mali fuit, non omnino uidere,
 quàm perperam uidere, uelut Herculi, qui filios uidens
 pro hostibus occidit: Ita leuius malum est, deos omnino
 non credere, quàm credere noxios.

Bion inquit, quemadmodum quicquid paxillo appē
 deris, id accipit sustinetq: Ita quibusdam quicquid suase-
 ris admittunt, quicquid imposueris ferunt.

Gubernator uidens insurgere tempestatem deorum Dissimile
 auxilium implorat, nihilo segnius interim clauum mo-
 derans & antennam detrahens: At supersticiosus de-
 spondet animum.

Vt arithmeticorum digiti aliquando ualent multis mi-
 libus, aliquando nihil: Sic regum amia aliquoties quid-
 uis possunt, rursus mutata in fastidium gratia, nihil
 possunt.

Vt frequentius conueritur ad spectaculum ubi nonni

hil theatricæ stipis confertur: Ita disāpline à pluribus
coluntur, quæ præter uoluptatem ac dignitatem, emolu-
mentum etiam & commoditatem adferunt.

Vt in tranquillitate corpus expeditum redditur aduer-
sus imminentem tempestatem: Ita tenui uictu paratq; ut
mediâ loquuntur, diæta utendum, ut si inadat opipariū
conuiuium, possis enatare.

Vt in conuiujs temperamus ab apposis abis, quo
locus sit lauticijs, quas expectamus: Ita quotidiana passi-
mona præmuniendi sumus.

Vt qui sacrum exhibent, ipsi nihil inde gustant: Ita
quidam alios accipiunt, ipsi abstinentes.

Vt qui sacra pecuniam uertunt in usus belli, uolu-
ptatem transferunt ad necessitatem: ita qui ad usum edūc
ac bibunt.

Quidam fastiditis proprijs uxoribus & formosis &
amantibus, cum scorto meræde coeunt, gloriæ causa ma-
gis quàm uoluptatis: ita quosdam abi delectant, uel ob
id ipsum quod rari sint, ac magno empti.

Vt axillarum titillatio risum gignit, sed insuauem &
spasmo similem: ita uoluptates iniucundæ, quas corpus
ab animo extimulatum non sponte caput.

Diffimile Abominamur scēinas utentes ueneficijs in nos, &
amplectimur aborum artifices.

Vt membrum sabiosum semper opus habet frictu:
ita cupiditas animi nunquam satiatur.

Vt Athenienses nunquam de pace consultabant nisi
pullati, quemadmodum dicebat Demades: ita nobis non

uenit in mentem moderatior uictus, nisi iam febris aestuantibus, & admotis pharmacis.

Lysimachus ob sitim coactus se dedere Scythiis, dein de cum frigidam bibisset aquam, dii boni, inquit, quam breuis uoluptatis causa quantam deposui felicitatem? Ita nobis cogitandum, postquam ob potatunaulam intempestiuā aut Venerē, in longū morbum incurrimus.

Vt acatrix admonet cauendum esse uulnus: ita memoria praeitorum malorum reddit cautiore.

Vt pueriles querimoniae facile conquesant: ita leues cupiditates subducta materia facile sedantur.

Flosalorum odores per se parum efficaes, admixti oleo maiorem uim habent: ita morborum causae, si in corpus inadant, iam humoribus collectis abundans.

Qui male affecto corpore, uitae ratione morbum accersunt, ij quasi coenum commouent.

Vt nautae nimium onerantes nauem, deinde in exhausta sentina laborant: ita qui corpus onerant abis, ac deinde clysteribus inaniunt.

Qui corpus egre affectum ad balneas ac uoluptates trahit: quasi putrem ac lacram nauē deducit in mare.

Si ebrij comessatores irrumpant in domum luctu funestam, non solum nihil adferent hilaritatis, sed ciuitatum potius exatibunt: ita uoluptates in corpore egro offendunt quoque.

Vt nautae sereno caelo nonnihil laxant uela, cum est suspicio tempestatis contrahunt: ita corpori recte affecto nonnihil permittendū, contra si qd timebitur morbi

cautus agendum.

Homines tantum pingues, ac robusti duriq; , similes sunt gymnasiorum columnis, ut dixit Aristot.

Vt nauibus sentinae plenis onus detrahendum: Ita corporibus aggrauatis subducendus abus ac potus.

Qui ita corpus exinanunt pharmacis, ut peregrinis rebus expleant, ac magis noxijs, perinde faciunt, ac si q; expulsis e auitate Græcis, inducat Persas aut Scythas.

Vestes q; nitro similibusq; rebus lauantur, magis attruntur: Ita uomitus pharmacis extorti, magis offendunt.

Vt sælestæ mulieres abortum prouocant, ut rursum impleantur ac uoluptuentur: Ita quidam in hoc ipsum corpus eusant pharmacis & clysteribus, ut denuo liceat ingurgitare.

Qui à præscripta uitæ ratione ne tantulum quidem auident discedere, ij ostrei uel stipitis potius uitâ uiuunt.

Vt ferrum crebris immersionibus consumitur: Ita corpus crebris permutationibus uitatur, hoc est, si nunc immodicis laboribus intendatur, nunc uoluptatibus liquefiat ac molliatur.

Nautæ à nauigandi labore turpiter conferunt se ad uoluptates, rursum à uoluptatibus ad nauigationem redeunt: Ita quidâ à delicijs ad labores, à laboribus ad delicias summa uitæ inconstantia sese uertunt.

Qui uiro malo addit opes & gloriam, is febriatanti ministrat uinum, bilioso mel, cœliaci opsona, quæ morbum animi, hoc est stulticiam augeant.

Vt qui morbo laborant, abos purissimos & lautissimos fastidiunt

mos fastidiunt & recusant, si quis edere compellat, iisdem restituta bonæ ualitudini, cæseo quoq; aut cepe lubenter uescuntur: Ita stultis magnifica fortuna inuiuanda, sapientibus etiam humilis ac tenuis fortuna suauis.

Qui abi duntaxat causa ad conuiuium accedunt, quæ si uas adducant implendum.

Qui in eadem uehuntur naui, & in iisdem militant tentorijs, sese mutuo ferant oportet: Sic qui uersantur in republica: at in conuiuijs non idem est necesse, nam illic periculum est commune, hic non item. Misum.

Qui rogant quid simus facturi, si non edamus, bibamus, & huiusmodi rebus utamur, perinde faciunt, quæ si Danaides essent solliatæ quid facturæ sunt, si dolium impleatur.

Qui è seruitute manumissi sunt, quæ dominis solent facere cum seruirent, ea faciunt sibiipsis, suoq; arbitrio & presidio: Sic nunc anima alit corpus multo labore, multisq; curis: postea facta libera, seipsam alet contemplatione ueri: nec ab ea poterit auelli.

Vt corpus est instrumentum animæ: Sic anima est instrumentum dei.

Vt grauiora corporis uita quæ in uulnus & in tumores erumpunt: Ita animi affectus, qui grauibus curis uitam reddunt molestant, ut uitum est ex atomis oia nata credere: at nõ angit animũ quæadmodum auaricia.

Non timet mare qui non nauigat, non bellum qui nõ bellat, non latrones domi manens, non calumniatorem pauper, non inuidiam priuatus, non terræmotum qui est Dissimile

in Galatia, non fulmen qui est in Aethiopia: At superstitiosus omnia timet, terram, mare, aerem, coelū, tenebras, lumen, strepitum, silentium, somnium.

Dissimile Serui cum dormiunt, non timent heros, uincti obliuiscuntur compedum in somno, ulcera, aranomata, & grauissimi etiam cruciatus conquiescunt: Sola superstitio etiam dormientem infestat.

Dissimile Tyrānum mutato solo licet effugere, qui deum timet non est quo fugiat, quandoqdem nusquam nō est deus.

Dissimile Licet seruis postulare distractionem & mutare dominum: idem non datur superstitiosis, cum omnes deos metuant.

Si miseri sunt qui dueros nacti sunt dominos, quanto infeliciores, qui dominus seruiunt utiis, à quibus non possunt aufugere?

Dissimile Sunt aræ seruis, sunt statuæ, sunt asyla latronibus, ad quæ confugiant, & ubi tuto sint: at hic maxime timet superstitiosus.

Vt tigrides, si quis tympanis circumsonet, in rabiem agi dicuntur, adeo ut seipsas deniq; diserpant: Ita quosdam offendit, quod alij addit animum, puta musica, eloquentia &c.

Cum nauta uidet imminere tempestatem, primum quidem deos inuocat, ut incolumi liceat in portum appellere, mox contrahit uela, atq; omnia nihilo seaus parat, quibus est opus: Ita nos debemus auxilio diuino fidere, sed sic ut nostram quoq; industriam adhibeamus.

Ita arator ab Hesiōdo iubetur dijs sacrificare, de-

inde aggredi: & miles primum inuocat opem diuinam
deinde armatur.

Vt tremunt, qui urforum aut draconum lustra ade-
unt: Sic superstitiosi cum tractant diuina, existimantes
deos semper paratos ad nocendum.

Qui diuos colunt metu alicuius mali, perinde faciunt
ut ij qui tyrannos uenerantur, ne noceant, quos ode-
runt animo.

Quidam dum stulte fugiunt latrones aut feras, in
auia incurrunt & in barathra, aut præcipita: Sic qui-
dam superstitionem ita fugiunt, ut incurrant in impieta-
tem, cum in medio sit pietas.

Vt qui è uinculis emittuntur, licentius uagantur, quam
ij qui nunquam fuerunt in uinculis: Sic puerita cum à
præceptoris gubernatione soluitur.

Qui demissi à pædagogis, suo relinquuntur arbi-
trio, non abijciunt imperium, sed mutant principem, nã
pro pædago iam rationi parent.

Qui in ciuitatem ascripti sunt, & hospites, multa
damnant, ac moleste ferunt: at qui in ea à pueris sunt
educati, quiq; assueuerunt, probant: Sic qui philosophi-
am à pueris imbiberunt.

Vt athletic amphotides adduntur contra plagas:
Ita pueris focalibus magis est opus aduersus pestilentem
orationem.

Vt petius sentiunt de hoīe, qui dicunt eum esse iracun-
dum, perniciosum, q̃ qui negāt eum uiuere: Ita minus ma-
le sentiunt de dijs, qui negant ullos esse, quam qui dicunt

esse morosos, noxios, irritabiles, ut faciunt suppositiofi.

Vt ager si non colatur, non solum infrugiferus manet, uerum etiam multa syluestria produat: Ita adolescens rationis capax, nisi præceptis honestis exercetur, non solum non euadet bonus, sed ad multa uitia deflectitur.

Diffimile

In ludo sphaera simul discant & mittere & exâpere commode: at in doctrina prius est bene accipere, quàm mittere, quemadmodum conâpere prius est, quàm parere.

Vt aues subuentaneos conâpiunt foetus: Sic inutilis oratio accepta, nec inhærens, sed protinus in auras dissipatur.

Vasa ad exâpiendum quod infunditur, accommodat & inclinant sese: Sic qui discit, debet accommodare sese, nequid effluat eorum, quæ utiliter dicuntur.

Vasorum malorum & putrium aures quibuslibet implentur potius quàm necessarijs: Ita quidam stultissima protinus discunt.

Qui equos recte alunt, eos docent parere freno: pueros qui uolet instituere, primum assuefaciat ut dicto sint audientes.

Si quid in utres uelis infundere boni, uentum atque aerem emoueas oportet: Sic fastum ac tumorem eximas oportet ab animo eius, quem uelis docere.

Malus consiliarius omnia deprauat assidens: Sic inuidia nulla magis damnat, quàm quæ sunt optime dicta.

Vt lumen, ita nec oratio ulli prodest, nisi uolentibus accipere.

Vt æconomicis & amia profunt & inimia, quemad-

modum dixit Xenophon: Sic uigilans auditor & cordatus non solum bene dictis, uerum etiam erratis aliorum fit eruditor.

Vt in alienis oculis nosmetipsos conspiciamus: Sic in aliena dictione quid nos deceat aut dedecet, contemplandum est.

Vt ad sacrum epulum, sic ad auditionem oportet placidum ac beneuolum accedere, ut benedicta probes candidet: aut si parum recte dicat, tacitus notes quamobrem errauerit, & animi conatum certe probes.

Facile est demoliri, quod alius extruxit: at difficillimum, idem aut melius aliquid extruere: Ita aliorum orationem reprehendere in procliui est, at eodem modo meliusue dicere, non est perinde facile.

Vt multa belli inania, iuxta prouerbum: Ita & auditionis, puta superalium, acclamatio, strepitus, & id genus alia.

Quemadmodum in ijs, quæ ad tibiam canuntur, multa fallunt ac suffugunt auditorem errata: Ita in oratione phalerata, multa inepte dicta fallunt auditorem ob phaleras, & fucos orationis.

Qui coronas nectunt, bellissima quærunt, non utilissima: At apes etiam amarissimo thymo insidunt, atque inde mellificum colligunt: Sic oportet auditorem non flosculos orationis, uoluptatis causa sectari, sed uim sententiarum, & utilitatem.

Non oportet hoc animo ad audiendum accedere, quo ad spectaculum, puta ut tantum delectemur, sed Dissimile

ut meliores efficiamur.

Non conuenit ut in tonstrina surgens, ad speculum contempleris teipsum, num recte sis curatus: Ab oratione discedens, non expendas, num melior sis factus, aut deterior ex auditone.

Vt balnei non purgantis, ita nec sermonis ulla est utilitas.

Non sic ad audiendum est accedendum, ut uelis inurgere & oblim fucis, quo ntidior fias, sed gratiam habeas: si uelut alueare acri fumo, sic ipse mordaci sermone purgeris animo, qui cæcæ timentæ & lippitudinis est plenus.

Qui bibunt, ubi iam desierint finire, tum poculi salutarum contemplantur: Sic in oratione, primum animaduertendum, quàm salutare sit quod dicitur, deinde si uacat, quid sit elegans aut nitidum, considerare licet.

Qui statim orationis ornatum requirit, perinde faciat, ac si quis nolit antidotum bibere, nisi uas sit adductum ex Atticæ Veneris figulina: nec in hyeme uestem induere, nisi quæ lanam habeat ouium Atticarum.

Vt qui ad conuiuium accessit, utitur appositis, nec aliud requirit: Ita discentem tractare audire oportet, donec qui dicit, perorarit, tum si lubeat, utilem aliquam quaestionem proponere.

Vt apud Homerum Vlysses ridetur à procis, quod panis frustula peteret, non enses, neque lebetes: Ita magis ridendi sunt, qui differenti minutulas ac friuolas quaestiones obijciunt.

Vt qui clauē uelit secare ligna, securi aperire ostium, utriusq; usu sese priuat: Sic qui dicentem alienis ac frivolis quæstionibus perturbant, non solum nullum capiunt fructum ex his quæ dicuntur, uerum etiam mali uiri opinionem, atq; odium lucrifaciunt.

Vt morbus non celandus est, sed in publicum effe-
rendus, quo sanari possit, ut dixit Heraclitus, sic insa-
tia non est tegenda.

Vt tragædi in theatris: ita philosophus in scholis
est audiendus, nempe ad finem usq;.

Qui pecuniam dat, quantum impartit alijs, tantum Diffimile
sibi detrahit: At non idem fit in laude, & tamen hoc
imaginantur maligni quidam, parcius impartientes lau-
dem, quàm pecuniam.

Vt qui maligne dant alijs, uidentur ipsi parum habere: Ita qui parce & maligne laudant alios, uidentur ad-
huc suas esurire ac sitire laudes.

Iudex in causa nihil tribuens amori, tantum rem per-
pendit, ac secundum eam pronunciat: At in audiendis Diffimile
philosophis, multis lapsibus candide fauendum est. Vn-
de ueteres iuxta Mercurij statuum, Gratiarum item po-
nere soliti sunt.

Vt iuxta uias asperas ac salebrosas uiolæ floscu-
liq; nonnunquam occurrunt: Ita in oratione insuaanda
nonnunquam & sententiæ & figuræ inadunt dignæ
quæ laudentur.

Vt hædera undeuis ex se inuenit, quo se alliget: Ita
amor etiam ijs capitur, quæ non amantem offendunt.

*Vt amantes candide interpretantur uita quedam:
Ita debent & auditores dicentium.*

Bonus conuiuius non existimat hoc tantum suarum esse partium, ut suauiter accipiat, cura sumptuq; alieno, sed debet commodum uiaissim exhibere conuiuiam: Sic auditor non tantum audit odiosus, dicente sollicito, sed uultu, oculis, applausu, fauore, iuuare oportet dicentem.

Vt in ludo sphaera alterius est commode mittere, alterius scite exapere: Sic in audiendo conuenit utrunq; suo fungo officio, tum eum qui differit, tum eum qui auscultat.

Qui castam ac philosophicam orationem meretricijs ac sophisticis laudibus prosequuntur: perinde faciunt atq; ij, qui athleticam lilij aut rosas coronent: non lauro aut oleastro.

Vt non quæuis corona quæuis decet uictorem: Ita non quæuis laus aut quiuis honos quenamq; hominem.

Vt ridiculus sit cantor, qui rem grauem Lydijs efferrat modis: Ita ridiculus qui de dijs, aut recte uiuendo uerba faciens, rhetoricis lasciuat flosculis.

Dissimile Non quemadmodum parasitus conuiuio tactus ab ijs à quibus alitur, ridet, ac nihil commouetur: Ita à philosopho reprehensus, debet esse affectus, sed nec offendi oportet, nec impudenter negligere.

Vt caro quæ allo obduruit, non accipit uibices plagarum: Ita animus assuetudine peccandi non commouetur correptione licet acri.

Qui correptus statim fugit exosus admonitorem: perinde facit, ac si sectus à medico continuo, offensus ausugit.

at, non expectans ut obligetur, & oblinatur vulnus ac mutgetur. Nam is quod dolet iam passus, quod confert, non vult experiri.

Vt Telephi vulnus eadem hasta sanatum est, quæ vulnus inflixerat: Ita vulnus obiurgationis ab eodem sanabitur, qui fecit.

Vt qui sacris initiantur, perferunt primos illos insultus, spe secuturæ dulcædinis, ac lucis: Idem faciendum ijs, qui à philosopho obiurgantur.

Vt priusquam assueuimus, multa nos offendunt in homine, quæ postea assuetis sunt etiam iuanda: Sic in literis: in philosophia, prima illa tædia toleranda sunt, donec usu fiant facilia iuandaq;.

Vt uasa angusto ore difficilius reapiunt, sed retinent ætius liquorem: Ita ingenua quæ tardius perapiunt, ferè meminerunt tenacius.

Vt pulli inuolucres semper hiætes pendent de ore alieno: Sic quidam molesti sunt docti, quod necessariū sit eis omnia mansa in os inserere, nihilq; tradant ipsi sibi.

Vt quidam crebris diuerticulis uiam breuem reddunt longam: Sic nonnulli doctem crebris quæstiunculis nihil ad rem pertinentibus interpellantes, perpetuam interrumpunt doctrinam.

Quemadmodum ignaui, ubiq; auidi canes, domi ferarum pelles mordent, ac uillos uellunt, feras ipsas in uenatu non attingunt: Sic quidam præpostere studiosi, de nugis agunt, caput disciplinæ non attingunt.

Diffimile

Non ut uasa, itidem ingenua desiderant repletionem, sed satis est accensio, uelut inatamentum in materia, quo uis inueniendi, et cupiditas ueritatis inatetur.

Veluti si quis ignem petat à uicino, deinde illic luculento reperto foco desideat, maneatq; : Ita quidam semper assident præceptori, nec accendunt ingenium suum, ut domi suo fruantur igni.

Quemadmodum iuxta Philoxenum, suauissima sunt carnes, quæ non sunt carnes: et iucundissimi pisces, qui non sunt pisces : Ita maxime delectat admixta philosophiæ poësis, et poësi admixta philosophia.

Vt in opsonijs non solum sequimur uoluptatem, sed etiã salubritatem : Sic in audiendis et legendis autoribus.

Frustra clauduntur portæ ciuitatis, si una relinquatur aperta, per quam hostes irrumpant : Ita non satis est in cæteris temperatum esse, si auditus pateat perniciosus sermonibus.

Vt diligentius seruanda est ea porta, qua uia sit ad regiam: Ita cautius seruandus auditus, quod maxime sit cum rationali animi parte coniunctus, et quod per eam admittitur, maxime potest uel iuuare uel ledere.

Quidam amethysum adhibent in comotationibus aduersus ebrietatem : Multo magis in audiendis poetis præcepta sunt adhibenda, ne quid inficiant animum.

Vt in his locis ubi multæ nascuntur herbæ ad remedium efficæes, in iisdem multæ nascuntur letales: Sic in poetis multa præclara, multa pestifera.

Vt Simonides dixit, stupidiore esse Thessalos, quam

ut à se decipi possent: Ita qui feliciore sunt ingenio, citius à poetis corrumpuntur.

Quemadmodum Vlysses auribus æra obturatis, Sirenum periculum præternaugauit: Ita nos si quid inaudit blande scœdum in autoribus, prætertrahi oportebit.

Si multi mebrientur uino, non ob id inadendæ uites, ita ut sciat Lyærgus, sed propius admouendi fontes: Ita si multi abutuntur poetica, non protinus abiicienda, sed adhibenda cautio, ut fiat salutaris.

Vt mandragora iuxta uites nascens, uinum reddit lenius: Ita philosophiæ ratio admota poetica, moderatio rem efficiat eius cognitionem.

Quemadmodum in picturis plus mouet color quàm lineæ, propterea quod propius hominis formam repræsentet ille, magisq; fallat: Ita mendacium admixta ueri similitudine, magis alliat mouetq; quàm simplex oratio, quæ nihil habeat suæ.

Non ut inuenire licet sacra sine tibijs & choro: Ita Dissimulatio absq; mendaciao licet inuenire.

Venenum admixtum abis, pestilens sententia admixta rebus utilibus ac iucundis.

Vt scœdis animantibus scite effectis delectamur: Ita in poetis, quia est rerum adumbratio, etiam mala recte effecta delectant.

Vt in pariædio, aut in cœstu depicto, artem modo laudamus eius qui pinxit, rem ipsam detestamur: Itidem in poetis eloquentiam imitabimur, rem execrabimur.

Quædam per se non pulchra, quibusdam ob id bona

sunt, quod apta: Ita laudantur in poetis quædam, quod congruunt personæ, tamen si alioqui fœda. Demondes claudus precabatur, ut crepidæ, quas furto amiserat, quæ drarent ad pedes eius qui sustulisset.

Vt periculum sit, si omnes in idem inclinent latus naui, sed alijs aliò inspectentibus, naui optime libratur: Sic seditio & dissensio inter rhetores tutorem reddit statû civitatis. Item dissensio poetarum inter se facit, ut minus inficiant opinionem lectoris.

Quemadmodum medicâ cantharidis, quæ letale uenum est, pedibus tamen & alijs ad remedium utuntur: Ita licet ex eadem poetâ decerpere, quo medearis illius ueneno. Nam semper aliquid admiscant, quo significant se dammare quod narrant.

Qui omnia student exprimere, multa praua imitantur imprudentes, quemadmodum Aristotelis balbutient, & Platonis in auribus humeros familiares exprimebant.

Diffimile

Non quemadmodum omnia religiose metuimus, ac reueremur in sacris: Ita oportet in autoribus omnia uenerari, sed audacter adhibito iudicio probare quædam, quædam improbare.

Diffimile

Non sic est parendum poetis aut philosophis, quæ admodum pueri obtemperant pædagogis, sed quemadmodum Cato puer parebat quidem pædago iubenti, sed rogabat quam ob causam id iuberet: Ita fides habenda autoribus, si causam idoneam reddiderint.

Quemadmodum in uite luxuriantibus folijs ac palmis sæpe fructus occultantur: Ita in poematibus, signa

ris ac fabulis luxuriantibus, multa cognita utilia fallunt adolescentem.

Quemadmodum in eisdem pasuis apibus florem sequitur, apra fructum, sus radicem, quadrupedia fructum: Sic in poetis aliud aliud querit, hic historiam, ille sermo nis ornamenta, ille probationes, ille præcepta uiuendi.

Vt equis non in ipso cursu frenū iniiciamus, sed ante cursum: Sic qui propensi sunt ad iram aut libidinem ante rationibus ac monitis refrenandi sunt, prius quàm in periculum uentum sit.

Vt apes ex amarissimis floribus, & asperrimis spinis mel suauissimū ac lenissimū colligit: Sic ex turpibus ac sceleratis fabulis utamq; decipi pōt aliquid utilitatis.

Vt freno circumagitur equus, ut clauo nauis: Ita oratione ducuntur homines.

Quemadmodum mediā pharmacum, ad unicū morbum repertū, ad oēs similes ac finitimos accommodat: ita conuenit autorum dicta ad uarios usus accommodare.

Vt qui uestes flagellant, corpus non attingunt: Sic qui generis uitium aut paupertatem exprobrāt, nō propriē tangunt ipsum hominem sed externa calumniantur.

Vt qui subito ē summis tenebris in lucem educatur, magnopere perturbatur, nisi paulatim luminī assueuerit: Sic in poetis prælegendis, philosophorum opiniones inspergenda in aunos puerorum, ne postea ad tam diuersas doctrinæ rationes perturbentur.

Frustra suber appenditur retibus ut nateant, si plumbum annexum deorsum trahat, & in æquo teneat: ita

frustra præceptis bene uiuendi institumur, si malitia addita non sint è stulticia emergere.

Vt in curatione non sentitur morbi leuamen, nisi synærus habitus inducatur: Sic in philosophia non proficitur, nisi paulatim aliquid decedat de stulticia, donec i alium mentis habitum proficiat.

Diffimile Non ut Cæneus subito è muliere factus est uir optatum tantum: Sic repente ex improbo uiro, probus euadit quispiam, ut qui ab initio stultus, surgat sapiens.

Vt ad lineam applicandus est lapis, non ad lapidem linea: Sic uita ad philosophorum decreta corrigenda est, non ea sum ad mores nostros trahenda.

Vt paulatim umbra remissa sentimus nos magis esse in lumine: Ita sensim imminuta stulticia, in sapientia proficiamus.

Vt qui in immenso nauigant mari, ex ipsa uentorum uicursusq; tempore coniciunt se promouisse, etiam si nondum appareat portus, nusquam tamen consistunt, donec portum attigerint: Ita non conquiscentium in philosophia, donec ad perfectum illum sapientis habitum peruentum sit.

Vt qui paulum addit paulo, idq; frequenter facit, ingentem aeruum accumulatur: ita assiduitas ad bonam mentem parandam plurimum ualet.

Diffimile Qui subinde subsistit in uia, minus proficit: At in philosophia etiam relabimur in malitiam, intermisso ad honesta cursu, ceu nauis retro acta aestu.

Diffimile Planete iuxta mathematicos cum desinunt procedere

re figurantur: At in philosophia subsistere non licet, sed assidue est progrediendum.

Vt statera non potest consistere, sed aut in hanc aut in illam uergit partem: Sic in philosophia, qui non profiat ad bonā mentē, is reuoluitur ad malam mentem.

In bello nunquam remittendæ sunt excuriæ: Ita semper aduersum uitā nobis dimicandum.

Vt aluius primum in altum surgit impetu, deinde crebris geniculis intersecatur, postremo in summo uentū flatibus laborat: Sic quidam initio feruent, deinde subinde subsistunt & offenduntur, in extremo deficiunt & fatigati.

Vt qui leuiter amant, gaudent quidem amico presente, absentis facile obliuiscuntur: at qui penitus amant, nō sinunt abesse qd' amāt: Sic quidā facile auocātur à studio philosophiæ negocijs, at qui uere amant, omnium præ illa obliuiscuntur, nihilq; illis sine illa dulcē esse potest.

Non quemadmodum unguentis cum adsunt delectamur, cum non adsunt non discruamur: ita oportet erga philosophiam esse affectum. Dissimile

Vt q̄ uehementer esurit aut sitit, nulla re potest auelli, donec sedauerit appetentiam: Sic omnia posthabenda sitienti sapientiam.

Quemadmodum graue est nauim ingressis, cum terra discedit quam agnoscent, & nondum apparet ad quā nauigant: Sic philosophantibus initio molestum à consuetis discedere commodis, cum nondum uideant ad quā felicitatem philosophia sit perductura.

In philosophiæ studio ceu per metamorphosin quamdam, quidam uelut aues facti conferunt ad contemplationem naturæ, quidam ceu catellæ ad rixas & morsus sophismatum & questionularum.

Quemadmodum Anacharsis dixit, Athenienses ad nihil aliud uti nummis, nisi ad numerandum: ita quidam utuntur philosophiæ præceptis tantum ut ostentent.

Vt apicula ex flosculis succum mellis colligit, cum alij non delectentur nisi colore & odore: Sic philosophiæ studiosus & ex poetis inuenit, quod ad bene uiuendum conducit, cum alij tantum uoluptate deliniantur.

Qui in Platone & Demosthene nihil quærent nisi puritatem Atticæ sermonis, quid aliud agunt quàm ij, qui in pharmacis nihil amant nisi fragrantiam & nitorem, uim purgandi seruandiq; negligunt?

Vt non medentur qui uendunt pharmaca: ita non sunt philosophi, qui quicquid è philosophia sumpserint, id transferunt ad ostentationem.

Vt auis quicquid pabuli nacta est, in pullos transfert protinus, ipsi nihilo melius est: ita quidam ideo discunt, ut statim doceant, ipsi nihilo meliores euadunt.

Vt uerus amor erga mulierem non desiderat testem, sed sat habet si clam ea potiatur: ita uir sapiens rectè conscientia contentus. At qui fecte amant, ostentant & iactant.

Vt agricolæ lubentius uident spicas inclinatas quàm erectas in altum: nam illas onustas fructu intelligunt, has inanes: Sic adolèscentes priusquam profecerunt in philosophia

philosophia, tument: ubi doctrinae fructum perape-
rint, submitunt sese.

Vt è uasis cum explentur liquore, aer expellitur: Sic
qui profecerunt in philosophia, ueris implentur bonis,
ac minus iam gloriantur barba & pallio, minusq; seueri
sunt in alios, in seipsos duriores.

Vt imitatur homines clamore ac tumultu, deinde cū
sacra sunt, tacit ac uenerabūdi auscitant: Ita imitia phi-
losophiae tumultuosa sunt, tranquilla mysteria.

Vt in tempestate apparēbus geminis, nautae in spem
eriguntur: Ita post primā illā in philosophia desperatio-
nem, lux ueritatis oborta discutit eam diffidentiam.

Menedemus aiebat multos nauigare Athenas, q pri-
mum essent sapientes, deinde fieri philosophos, id est sa-
pientiae studiosos, deinde rhetores, postremo idiotas: Sic
in philosophia quo magis profeceris, hoc minus turge-
bis fastu.

Qui dentibus laborant, protinus medicū adeunt, ma-
lum exponunt, qui febre tenentur, accersunt, at phreneti-
cius, nec accersit, nec admittit, ob morbi uehementiā: ita
qui uitia sua celant, nec admonentem patiuntur, de his
nulla salutis spes est.

Vt qui laborant, nō affectant haberi ulcerosi, sed ma-
gis fugiunt esse quā uideri: ita non est affectandum, ut
uidearis malus, sed magis abominandū ne sis talis, quā
ne uidearis.

Diogenes uidens adolescentulum quendam in popi-
na, ei pudore intro fugiēt, quo interius, inquit, fugeris,

hoc magis eris in popina: Ita uitiōsi quo magis abdunt
se se intra seip̄os, hoc magis sunt id quod sunt. Foras
prodeant oportet, si cupiunt effugere seip̄os.

Vt qui egent, hoc magis ac molestius egent, quo ma-
gis dissimulant egestatem: Sic qui uitiōsi sunt, ac dissim-
lant ob fastum & arrogantiam, peiores sunt.

Vt equi iam mansuesacti, etiam si auriga non utatur
habenis, tamen suapte sponte rectam pergunt ire uiam:
Sic affectus à ratione iam pridem domiti & assuesacti,
nec in somnis, nec in morbis sopiti ratione, quicquā
tentant turpe.

Vt corpus assuescit, ne commueant aut lachrymentur
oculi, ne palpitet cor: Ita multo magis animus ne phanta-
sij commoueat.

Quemadmodum cum morbus in corporis parteis
non suas transfertur, signum est morbi parantis abire:
Sic cum offendimur, quibus consueuimus delectari, indi-
cium est futuræ sanitatis.

Vt non est uerus amor, qui caret zelotypia: Ita non
amat uehementer uirtutem, nisi qui ardet æmulatione re-
cte factorum ab alijs.

Vt acerrimus equus suapte sponte facile currit: Ita qui ar-
det amore uirtutis, non eget admonitore.

Vt amanti omnia placent in amato: Sic in eo, in quo
uirtutem amamus, etiam gestum, incessum, & aspectum
imitari gaudemus.

Vt qui uere amant, etiam balbutem ac pallorem ada-
mant in amatis: Sic admirator uirtutis, non horret Ari-

fidis exilium, nec Socratis paupertatem, nec Phœdonis condemnationem.

Vt qui se comunt, adhibent speculum: Sic gesturus ne gaudium proponit sibi laudatorum uirorum exempla.

Olim edificabant nomina digitorum, ijsq; aduersus terrores uelut remedio utebantur, singulis lente recitatis: Sic aduersus omneis animi perturbationes, exēpla quædam optimorum uirorum habenda sunt in promptu.

Vt qui desperat se fore diuitem, largius impendit. at qui iam spe uianus est opulento, is nec pusillum contemnit lucellum, & minimis parat: Ita qui cōfidit se fore bonum uirum, & minima uitia studet corrigere, & nihil negligit, quod aliquo modo conducat ad bonam mentem.

Qui sepem, aut aggerem construunt quæuis congerunt, lignū, saxū, aut columnam à sepulchro delapsam. At qui regiam ædificat, nihil temere componit: Sic uir bonus nullam uitæ partem negligit incompositam.

Liæet inuenire regionem, ubi uenena non sint, quem *Dissimile* admodum affirmant de Creta: At nō liæet inuenire rem publicam, quæ non alat inuidiam, contentionemq;.

Vt priscis satis erat si à feris non laderentur, posteriores etiā in suū cōmodū uertere cœperunt, pellibus uestri, carnibus uesti, felle mederi: Sic nobis agendū est, ut ab inimicis nō solū nō ledamur, uerū etiā adiuuemur.

Non potest quæuis arbor mitescere, neq; quælibet fera acariari, proinde hæc quoq; quā possunt in suum uertunt usum: Sic qui ad amicitiam adduā non possunt, horum odio ad nostrum commodum abutemur.

Aqua maris inutilis potui, sed alit pisces, seruit nauticantibus: Sic in unaquaq; re quod mest commoditatis, exærpendum est.

Prometheus, Satyrum cum primum uidens ignem uellet amplecti, admonuit cum exurere contingentem, at oculis præbere lumen, celsat inquit, et seruit artibus. Sic eadē res, ut utaris, ita perniciosa est, aut utilis.

E corporis morbo quidam hoc exærpunt commodi, quod uacant negocijs, quibus distringebantur. et quosdā labores obiecti reddidere ualidos: Sic quibusdā exiliū, paupertas, naufragium, occasio fuit philosophandi.

Quemadmodum qui stomacho ualent, et animantia sanissima, saxa, ferrum, serpētes, et scorpions concoquūt, eaq; in nutrimentum uertunt. contra uoletudinarij, etiā pane et uino offenduntur: Sic stulti et amicitias perdūt, sapientes etiam inimitijs recte norunt uti.

Lynceus per quercum uidet, inimicus etiam per famulum, per amicum perspiat, quid agas.

Vt uultures ad extincta corpora odore ferūt, sana non sentiunt: Sic inimicus, si quid deliqueris, statim olfat, atq; eo confestim accurrit, ad recte facta stupidus.

Vt hostis semper imminens muris, in causa est ut uigilet, ac sobria sit ciuitas: Sic inimicus obseruans, quid agas, facit ut nihil agas, dicāsue temere.

Dionysia sepe negligenter inter se canunt in theatris, uerum cum certatur, tum multo diligentius agunt omnia. Sic accuratius gerit rem, qui sat uitam suam ad aduersario obseruari.

Absurdum existimant obprobare cupiam corporis uitium, à quo nō sis ipse immunis: At multo magis ridiculum, animi uitium in alterum cōijcere, qđ in te reādat.

Quemadmodum Telephus, quoniam crebat amico, coactus est ab hoste petere remedium ac medelam vulneris: Ita qui non habet liberos amicos, à quibus admonentur, sæpenumero ab inimicis audiunt sua uitia.

Item ut Telephus non respexit hostem, cuius erat haesta, sed salutem quam adferebat: Ita non oportet offendi inimici conuicio, sed si uerum admonet, uertendum est ad uitæ correctionem.

Vt ille Thessalum Prometheum uolens occidere, gladio dissecauit tuber, ac sanauit: ita sæpenumero conuiuium per iracūdiam dictum ab inimico, uitium animi uel ignotum nobis, uel neglectum sanat.

Vt qui luctantur, non abstergunt suum puluerem, sed se mutuo contaminant, ut mutuo cadant: Sic quidam accepto conuicio, non id purgant, sed obseruant quid uicissim in illos possit torqueri.

Vt si uel inimicus ostendat lutum adherens uesti, nō reijcis in illum, sed abstergis: Ita si quis ostendat maculā uitæ, nō regerendū est conuiuiū, sed abstergenda labe.

Vt inueterata consuetudo etiam si lædat, tamen haud facile propellitur: ita simultas inuidiam, zelotypia mali memoriam in animo relinquit.

Quemadmodum à feris exorsi, didicimus & homines iugulare: Sic assueti inimicis male facere (quod iustum existimatur) nisi cauemus, disamus paulatim, & erga

quosuis eadem facere.

Vt non est Corydalis absq; crista: Ita non est ingenium absq; inuidia innata.

Vt cupimus cloacas quàm longissime ab ædibus nostris abesse: Ita in inimicos uitiorum purgamenta reijcere profuerit.

Vt Onomademus noluit omneis tolli, qui diuersarum fuissent partium, ne sublati inimicis omnibus, cum amicis, inq; inapianus digladiari: Ita consumptis in hostes huiusmodi affectibus, magis comes sumus erga amicos.

Vt agricolæ iuxta allia & æpas, serunt rosas, quod quicquid est in illis molesti odoris, in hæc transeat: Sic inimicus, si quid est in nobis mali animi, id totum in se recipiens, ac consumens, reddit nos amicis iucundiores.

Perinde ac si mutlus, ac cæcus metuat, ne Briareus fiat centimanus, aut Argus centoculus: Ita quidam metunt, ne plurium sint amici, cum nec unum adhuc uerum habeant amicum.

Vt mulier impudica, cū multis se cōmiscens, nullū certū habet amatorē: Ita qui multorū appetit amicitiam.

Vt puella in pratis alium post alium flosculum decerpens, semper nouis arridentibus capitur, priores negligit: Sic qui multas instituit amicitias, ac mox saturatus alias quærit.

Vt fluuius in multos diductus riuos, fluit tenuis ac languidus: Sic beneuolentia in multos distracta languescit & euanescit.

Vt auimantia quæ unicū pariunt foetū, uehementius

amant: Sic erga unum ardentior est beneuolentia.

Quemadmodum muscæ in popinis non manent, si desit nidor: Ita uulgares diuitum amia non perseuerant, si non adsit utilitas.

Velut qui nummum adulterinum: Ita qui amicum habet non exploratum, ubi senserit improbum esse, cum priuatur eo, gaudet, cum habet, optat effugere.

Vt malum abum nec retinere possis atra noxam, nec reijcere sine molestia: Ita malum amicum, si teneas, ledit, nec tamen absq; inimiçia, ac tumultu ueluti bilem potes abijcere.

Vt rubo, spinisq; completentibus nos discussis, ad uitam aut oleam tendimus: Ita non quemuis obuium oportet in amiçiam admittere, sed ad idoneos, reiectis alijs, cundum est.

Vt Zeuxis lente pingebat, quod diu duraret: Ita diu explorandus amicus, qui sit perpetuus futurus.

Vt diligenter compingitur nauis, q̃ sit in tempestatibus presidio futura, et agger uarijs casibus oppositus: Ita diligenter probandus amicus, quo sis usus ad oia.

Quemadmodum lac coagulo concreſcit: Sic homines compinguntur, et unum fiunt amiçia.

Vt alijs uenti secundi sunt, alijs aduersi: Ita alijs fortuna fauet, alijs aduersatur.

Vt Briareus centum manibus quinquaginta pasçens uentres, nihilo felicior erat nobis, qui duabus unum administramus: Sic tantūdem commoditatis capies e paucorum amiçia, quantum e multorum: p̃ſatur enim incommo-

modum, si pauca inferuiunt, paucis est inferuendū.

Vt Creon filiam nihil adiunxit, sed eam complexus una cum illa periit incendio: Sic quidam feliabus amicis non fruuntur, cum infeliabus pereunt.

Vt bruta si ui commiscantur diuerso generi, disciunt indignantia, & grauiter ferentia: Sic inter similes placide coit, & coheret amicitia.

Dissimile Musica Symphonia constat è diuersis, puta grauius & acutis inter se ratione compositis: At amicitia constat similibus.

Dissimile Non ut Polypus se quibusuis locis: ita nos debemus nos quorumlibet moribus accommodare.

Dissimile Polypus superficiem, & colorem duntaxat mutat: at amicus uere similis esse debet amicis, & moribus, & affectibus, & studijs.

Dissimile Nō ut Proteus prestigijs sese in omnes uertebat formas, nec ullam habebat certam ac propriam: Sic oportet nullo certo uitæ instituto, cum studioso legere, cum palaestrico colluctari, cum uenandi studiosis uenari, cum bibosis simul inebriari, cū ambitioso ambire magistratū.

Vt qui propriā domum non habet, per multas domos uagatur: Ita qui certum uitæ institutum non sequitur nunc in horum, nunc in illorum mores transit.

Vt prima materia quibuslibet formis uariatur, cum propriam non habeat: Ita animus multorum amicitiae subiectus.

Eruggium herbam si uni caprae in os inseras, cum ipsa sistitur, tū oēs consistūt, donec pastor herbā eximat:

Ita prinapis mores mira ui in populū transfunduntur.

Vt Ixion Iunonē persequens, in nubē inadit: Sic multi in fucatam, & uulgarem amicitiam incurrunt.

Vt lumen magis prodest ijs qui uident, quā qui uidentur: Sic gloria magis confert ijs qui eam sentiunt, quā quibus contingit.

Vt grauius puniendus, qui letiferum uenenum non in unum calicem, sed in fontem, unde bibunt omnes, iniiciat: Sic magis peccant, qui prinapis corrumpunt ingenium, quā qui priuati hominis.

Vt sacrificis honorem habet ciuitas, quod commune omnium bonum à dijs petant: Ita multo magis honorandus prinapis præceptor bonus, qui talē fingit, ut omnibus sit utilis futurus.

Vt artifex lubentius faciat lyram, qua sciat Amphionis arte Thebanorum urbem condendam, quā eā qua Thales Lacedæmoniorum seditionem composuit: Ita philosophus lubentius formabit ingenium prinapis orbi profuturum.

Vt mendum quod induruit, ac diutius in hæsit, difficile tollitur: Ita uitia inueterata non facile corriguntur.

Vt liber post lituras iterum infectus non facile emendatur, quod altius imbiberit atramentum: Ita animus sepe in eadem relapsus uitia.

Velut si quis cæcus in quempiam inadat, illum cæcū appellet, qui non uitauerit: Sic nos fortunam facimus cæcam, in quam nostrapte inadimus cæcitate.

Vt quemadmodum si sol non sit, per reliqua astra no

Item ageremus: Ita quantū ad reliquos attinet sensus, nihil differemus à brutis, nisi ratio adsit.

Vt pictor ille spumam equi, quam arte nequibat exprimere, impacta in os equi spongia uarijs imbuta coloribus, casu expressit: Sic quædam casus confiat, quæ prudentia, curaq; nostra non possunt effici.

Vt non debet sumere atharam, qui cenendi sit imperitus: Ita non debet imperium sumere, qui non sit prudentia præditus.

Vt mediæ in uehementi fluxu pituitæ, non statim succurrunt pharmacis, sed foris admovent, qd' tempore concoquat humorem, ac tū medentur: Ita in recenti dolore tacendum, donec tempore mitior admittat consolationē.

Vt in Democrazia, cui sorte contigit imperium, eum oportet imperare. cui non contigit, eū oportet æquo animo ferre: Sic in uita hominum quod sors dederit, boni consulendum est.

Vt terræ foetus aliquādo copiose proueniūt, aliquando maligne. Et in animantibus aliquando foetura felix, aliquando sterilitas est. Et in mari aliquando tēpestas, aliquando tranquillitas: Sic in uita uarij fortunæ casus.

Vt suus cuiq; arbori fructus: Ita luctus non est alius fructus, quàm lachrymæ.

Vt nemo miratur liquefactum, quod potuit liquecere, sectum quod erat sectile, exustū quod exustibile: Ita mirandum non est mortuum esse, qui erat mortalis.

Quemadmodum ex eodem luto licet fingere animantia, ac rursum confundere, atq; continenter aliud ex alio

facere: Sic natura ex eadem materia genuit maiores nostros, his extinctis, nos, deinde alios atq; alios.

Quemadmodum mutua pecunia æquo animo reddenda est: Sic uitæ munus, quam mutuo accepimus à dijs, contra querimoniam est reponenda.

Vt non qui multum ceciderunt, aut rhetoricatus est aut gubernauit, laudatur, sed qui sate: Sic non qui diu uixit, sed qui bene.

Quemadmodum quod in tesseriis accidit, id arte et ratione quam potest optime disponendum: Ita quod inuita accidit, in optimam uertendum partem.

Sicut mensarii non grauatim reddunt deposita pignora, ut quæ in hoc ipsum acceperint, ut restituant: Sic nos quod à dijs accepimus.

Quemadmodum araneæ ex se telas texunt: Ita quidam ex seipsis comminiscuntur fabulas ac mendacia, cum nihil subsit ueri.

Quemadmodum iris nihil aliud est quam relucencia solis refracti in nubibus: Ita fabula quædam est ueripresentatio.

Fumus initio ingens, facile euanesat: Sic gloria falso parata.

Vt fugitiuis ab altaribus ac templis reuulsis, nihil superest præter mortuorum sepulchra: Sic qui uera suaque gloria destituti, maiorum imaginibus efferunt sese.

Non utimur aqua turbata nisi constiterit: Multo minus utendum est animo commoto, priusquam ad se redierit: Ita Socrates.

Si qua terra referta sit saltibus, feris, & herbis sili-
sribus, multoq; limo, protinus dissipiet iperito colono.
At peritus agricola ex ijs ipsis cōiectat soli mollitiē ac fe-
rilitatem, tantoq; impensius dat operam ut eam repur-
get: Sic magnis ingenijs magna uita solent innasā, quæ
non conuenit statim tollere, sed potius mederi: expectan-
da etas, donec ad frugem bonam reducatur.

Quemadmodum Aegyptij lege iuebantur expecta-
re, donec peperisset si qua grauida morbo fuisset corre-
pta: Ita non facile abiecta spes in hominum erratis.

Vt hyenæ fel, & phocæ coagulum, atq; aliæ pessima-
rum ferarum partes aduersus magnos morbos effiax
habent remedium: Sic deus pessimus tyrannis utitur nō
nunquam ad correctionem uitorum.

Quemadmodum agricola non inādit spinam prius-
quam asparagum inde æperit, & Libyes non ante in-
cendunt sarmentum quā thus collegerint: Ita deus non
exādit genus regum pestilens, priusquam hinc fructus
aliquis bonus contigerit.

Diffimile Cantharides & scorpij in se circūferunt sui ueneni
remedium: At ipsi peccato mētē sua poena suppliaumq;

Vt pueri quidam admirantur ac felices iudicant nebu-
lones miseros cum in scena saltant, aureis induti: Sic stul-
ti felices existimant diuitijs onustos.

Vt qui diutina tabe conficiuntur non effugiunt mor-
tem, sed lente moriuntur: Sic qui non statim puniuntur,
non effugiunt poenam, sed longa ducuntur poena.

Vt qui in carcere detinentur unde non sit effugium,

tamen aliquando ludunt tesseriis: Sic qui in uita uoluptatibus utuntur cum sint scelerati.

Vt amnes quidam repente se condunt sub terram, nihilominus eò perferuntur quò tendunt: Ita numinum iræ licet occulta, tamen in externas calamitates auferunt aliquando nocentes.

Vt qui æstuant febribus, æque calent, siue unā instra ueris uestem, siue plureis, tamen in solatium illorū multitudo uestium tollitur: Sic obseruandum, quibus mederi non possis.

Quemadmodum ischiacis media pollicem inurunt, & cum alibi doleat, alibi admovent remedium: Sic deus nonnunquam ut patres sanet, seuit in filios.

Vt scorpius non tantummodo putandus est habere aculeum cum ferit, sed semper est obseruandus: Ita malis prognati, etiamsi non peccent, tamen uenenum habent.

Vt media quibusdā morbis occurrunt priusquam appareant: Ita deus quædam punit ne fiant.

Qui uināt in certaminibus, præconem adhibet quo uictor pronundetur: Multo magis uera uirtus alieno debet ore laudari, non suo.

Quidam fame coacti, cū deest quod edant, suis ipsorum artibus turpiter uesantur: Sic quidā sit gloriæ, cū deest qui laudet, ipsi laudant seipsos nō sine dedecore.

Vt qui inambulantes attollunt sese ac dilatant fastuosius uocantur: at laudantur qui itidē faciunt in pugilæ certamine aut in pugna, & uocantur fortes & inuicti: Sic qui in rebus aduersis erigit animus, fortis habetur & insupabilis.

In tempestate qui confugiunt sub arborem, serenitate facta, ramos illius uellunt fugientes: Sic in rebus afflictis utimur præsidio quorundam, quos eosdem per inuidiam affligimus in rebus prosperis.

Qui obseruant ne molesti sunt lippientibus, umbram aliquam admiscant lumini: Sic quidam laudibus suis aliquid errorum aut uituperationis aspergunt, ut inuidiam effugiant.

Vt non inuidetur his qui domum aut agrum magno emerunt, sed quibus gratis contigit: ita nemo his inuidet, qui gloriam magno sibi pararunt, sed quibus fortune fauore contigit.

Quemadmodum iubemur aut omnino cauere locum pestilentem, aut si in eo sis, circumspicere agere: Sic aut omnino uitandum ne laudes te ipsum, aut id cautum et circumspicere agendum.

Qui esuriunt, magis irritantur si conspexerint alios edentes: Sic magis inflammanntur ad gloriam, qui gloria sunt auidi, cum alios audiunt laudari.

Non oportet titillare, qui natura procliuēs sunt ad risum: Ita non oportet laudare, qui glorię suapte sponte sunt appetentiores.

Pictores seponunt ad tempus opera sua, tum ex interuallo rectius iudicaturi: nā assiduitas in causa est quominus bene iudicent: Sic nos rectius iudicamus amicos, quos ex interuallo reuimus. Ac de nobis ipsis, quomā adsumus assidue, minus recte iudicamus.

Qui se unā cum ipsis edibus incendant, omnia intus

tumultu complent: ut nec uidere possint, nec dissipare qd sit utile: Sic ira commotus animus.

Naui deserta recipit gubernatorem, si qs uelit in portu reducere: At animus ira peratus non admittit gubernatricem rationem aliunde, nisi intus ratio clauum arripiat. Dissimile

Quemadmodum qui expectant obsidionem, colligunt ac deponunt pecuniam, atq; omnia parant sub hostium aduentum: Ita aduersus assultum iracundiae praecipis philosophiae muniendus & instruendus est animus.

Vt in tumultu non audimus quid nobis dicatur: Ita ira non admittimus alienum consilium, nisi ratio loquatur intus, quae tumultum animi compestat.

Vt munita tyrannus ab alienis tolli non potest, à familiaribus potest: Ita concitatus animus ex se praebet, quo soluitur ira.

Vt ferrum tenue & infirmum si denuo fodiatur, facile frangitur: Sic animus saepe commotus ira, qualibet de causa commouetur.

Vt non magno negotio flamma extinguitur in pilis leporinis, aut scyris, aut stipulis accendi coepta, at non ita si solida corripuerit: Sic ira primum gliscens facile uel ioco uel risu compestat, cum uidemus fumantem adhuc, qd si procerit, uix ullo negotio possit extingui.

Vt nautae praesententes tempestatem, ancoris firmant naues: Ita priusquam ingruat tempestas iracundiae, ratione firmandus est animus, & in diuersum nitendum.

Amor leuatur cantu, corollis, osculis. At ira si indulgetur exasperatur. Dissimile

Vt prima tyrannidis solutio est, si reclamationetur, si non pareatur: Sic ira statim est reclamandum.

Vt iuxta sententiam Hippocratis morbus est periculosissimus, in quo egrotus subinde mutat oris habitum ac sui dissimilimus redditur: Ita nullus est animi morbus ira periculosior, quæ vultum, uocem, incessum sic immutat, ut idem alius esse uideatur.

Lotis adduunt speculum: Id multo magis exhibendum irato.

Dissimile Mare commotum cum algam & spumã eiecit, purgari dicitur, etiam si litus contaminat: At qui commotus ira, uerba effundit amara, contumeliosa, primum inquit ipsum à quo dicuntur, & famæ labem aspergunt.

Vt in febre, sic & in morbo linguam habere lenem ac teneram, bonæ spei signum est.

Dissimile In febre linguæ sabrities ac sordes, signum est mali, non causa: In ira linguæ durities, malorum maximorum est causa.

Vt tumor potissimum accidit ex plaga carnis: Sic molles & imbecilles animi maxime intumescent ira, ut mulierum ac senum.

Barbari quidam ferrum insciunt ueneno, ut bis noxi um sit: Sic quidam dictis instigant commotos.

Vt nutrices pueris dicunt, ne plora, & accipies: Ita diendum animo commoto, ne clama, ne festina, ac melius quæ uis consequeris.

Vt pater uidens puerum uolentem inadere quippiam, ipse arrepto ferro id facit: Ita ratio uindictam cupiens iræ, utiliter castigat.

Vt puer

Vt puer se uulnerat ob imperitiam, dum alium ferro querit ledere: Ita iracundia sibi nocet saepenumero, cum alijs nocere studet.

Qui nos docuit sagittare, non uetuit iaculari, sed uetuit ne aberraremus a scopo: Ita non est interdicta punitiono, sed in tempore & apte facienda.

Vt primis nuncijs non statim creditur, quemadmodum Phœdon Atheniensis, nundata Alexandri morte, Si hodie, inquit mortuus est, & cras & perēdie mortuus erit: Ita non statim ira fidendum dicenti, ille mihi fecit iniuriam, sed proferenda fides in dies aliquot.

Vt per nebulam corpora: sic per iracundiam res maiores uidentur.

Pigri remiges sereno cœlo desident in portu, deinde coguntur flantibus uentis nauigare cum periculo: Sic qui non punit, cum est animo sedato, cogitur aliquando uel iratus punire.

Cibo iuxta naturam utitur is qui esurit: At uindicta debet uti, qui nec sinit eam nec esurit. Dissimile

Vt assidua tussi concutitur & quassatur corpus atq; exulceratur: Ita crebra ira animum exulcerat.

Vt luxus deprehēdiur ē cantu tibiāne, ē coronis proiectis, ac similibus indicijs: Ita iracundum intelliges ē sermorum uulnibus iniustis.

Vt qui per inane ingrediuntur, quo magis innutuntur hoc magis peccant: Ita qui sui amantes, sibi fidunt.

Non ut mediā bili medentur amaris: Ita oportet iracundiam medicari iracundia. Dissimile

Vt minutæ literæ, si quis intendat, offendunt oculos: Sic qui res minutulas iracunde curat, morosior redditur ad maiores.

Quemadmodum in œconomicis inquit Xenophon, suum habent locum uasa sacris parata, suum quæ cœnis, alibi quæ agriculturæ, seorsim quæ bello: Ita quisque inueniet in animo suo mala ab inuidia profecta, à zelo typia, ab ignauia, ab auaritia.

Vt Lamias fabulæ narrant foris oculatas esse, domi oculis in uase reconditis, nihil uidere: Ita quidam in alienis perspicaces sunt, ad sua cœcitant.

Vt quibus domi multum est malorum, gaudet apud alios uersari: Ita animus sibi male conscius, sua horrens de alienis agit, et maliciam suam apud alios pasat.

Gallina se penumero pabulo apposito, in angulo scalpens ac uerrens scrobem, è stercore ordeï grana unum depromere mauult: Sic curiosi pretermisiss aut interruptis sermonibus innoxij, si quid malum in cuiusquam familia occultum est, id prouerrunt in medium.

Vt taxatur in comœdijs Cleon, quod alibi manus haberet, alibi mentem: Ita multis in locis est curiosi hominis animus, nec una habitat in domo.

Vt Sicya, quod est in corpore pessimum, id attrahunt: Sic curiosorum aures, quod est in hominum uitæ uicissimum, id libentissime audiunt.

Ciuitates portas habent quasdam nefastas, per quas educantur nocentes ad supplicium capitis, eijciuntur purgantia, nihil autem infertur sacrum aut purum: Sic aures

curiosorum non transeunt nisi homicidia, adulteria.

Vt nemo ferret, si quis medicus, uel Aesculapius ultro accedens ad alienum morbum, percontaretur, num haberet phistulam in ano, aut num mulier haberet cancerum in pudendis, cum hæc curiositas sit salutifera, quod inuocatus accederet. Multo magis eijciendus curiosus, qui aliena mala non curat, sed reteggit tantum, idq; non accersitus.

Portitoribus indignamur, quod aliena scrutantur uas. *Dissimile* sa, cum id lex eis permittat, & in faciant, damnum facturi sint: Multo magis succensendum ijs, qui suis omiſſis negotijs aliena perscrutantur.

Vt coa optant pecorum prouentum, pisatores piscium: Sic curiosus malorum, nouarum rerum commotionem, ut habeat quod uenetur.

Vt fele prætercurrente, tollunt e medio obsonia: Ita apparente curioso, uertunt institutum sermonem, donec abierit, ut minus iam norit rerum quam cæteri.

Vt quidã insana libidine, neglectis formosissimis mulieribus quæ prostant, ad inclusam & sumptuosam penetrant, etiã deformem: Sic curiosus cõtemptis præclaris spectaculis ac fabulis tam multis, alienas scrutatur epistolas, alienas domos, non absq; periculo nonnunquam.

Vt Simonides gratiarum scrinium semper inane reperit, mercædis semper plenum: Ita si curiosus post aliquantum tempus suam aperiat penum, inutilibus & inuisuibus rebus plenam inueniet.

Quidam e poetis eligunt deterrima, ut ex Homericis

uersibus acēphalos, & μετούρως, tragicos syllogismos, & ab Archiloco obscene dicta in mulieres: Sic curiosus pessima & insuauissima, eiusque uita decerpit.

Vt Philippus ex deterrimis hominibus conditam diuitatem πονηρόπολιν appellauit: Sic curiosus malis undique congestis, thesaurum quendam inamabilem & inamenum sibi in memoria construit.

Vt quidam neglectis pulchris picturis, prodigiosas ac monstrosas mirantur imagines, ut trioculos, carentes suris, cynocephalos: Sic curiosi malis alienis magis delectantur, quam honestis.

Vt uenatores non sinunt canes quiduis olfacere, aut mordere, sed integros eos seruant feræ: Sic oportet aures & oculos non sinere quouis uagari, sed rebus necessarijs reseruare.

Quemadmodum aquilæ & leones cum ambulant: introsum uertunt ungues, ne conterantur, ac seruant prædam illorum adem: Sic animi uigorem non conuenit alienis rebus noscendis absumere, sed seruare ad usum necessariorum.

Vt turpe est ingredi domum alienam, aut introspicere: Ita turpius est scrutari quid alij suæ domi faciant.

Vt admonuit Socrates cauendum ab ijs edulij, quæ illicitent ad edendum etiam non esurientes, & à potu, qui ad bibendum inuitaret etiam non sitientes: Sic fugienda sunt spectacula, sermonesque, qui pellunt sui desiderio eos, ad quos nihil attinent.

Vt hircus cruentat seipsum, dum scalpitur: Ita curiosi

tas & sua mala studet cognoscere, & dolorem acer sit cognoscendi libido siue pruritus.

Quemadmodum admonet Xenophon, ut in rebus prosperis maxime meminerimus honorare deos, quo si quando inciderit necessitas, audacter eos possimus acersere, ceu iam beneuolos & amicos: Sic dicta quæ morbis animi quæ ant mederi, multo ante comparanda sunt, ut cum opus est, facile succurrant.

IAM FAMILIARIA.

Vt canes feroæ ad omnem uocem trritantur, ad solam notam, ac familiarem mansuescunt: Sic animi morbi cum seuiunt, compesci non possunt: nisi dicta adsint nota familiariaq; quæ commotos corripiant.

Qui nauseant inter nauigandum, existimant se melius habituros, si ex scapha in liburnum, aut in trirremem de migrarint: At nihil agunt, cum secum arcuiferant timiditatem ac bilem: Ita frustra uertunt genus uitæ, qui morbos animi secum adferunt.

Qui laborant aduersa ualitudine, ijs omnia sunt molesta, fastidiunt cibos, inculant medicos, succensent amicis, at restituta sanitas omnia reddit iucunda: Sic animo ægroto quæuis uita insuauis, animo sano nullum uitæ genus non iucundum.

Vt calceus ad pedis formam torquetur, nõ contra: Sic uitæ genus atq; est cuiusmodi, cuiusmodi sunt aî affectus.

Vt frustra puro haurias uas e fonte turbido: Ita non potes alijs iuandus esse, aut rebus obeundis accommodus, nisi purgaueris animum malis affectibus.

Plato confert hominis uitam ludo tesserae, quid tibi cadat, non est in nobis situm, at quod addit, recte disponere in nobis est: Sic euentus in nobis non est, quod obuenit, id in bonum uertere nostri muneris est.

Vt corpus aegrotum nec aëstum ferre potest, nec frigus: Ita animus aegrotus prosperis atque aduersis rebus iuxta offenditur.

Vt apis ex amarissimo thymo, suauissimum mel colligit: Ita sapiens ex tristissimis rebus aliquid exerpit utilitatis.

Vt qui canem lapide petens noueram percussit, ne sic quidem, inquit, male: Ita quod praeter expectationem euenit, in bonam partem uertendum est.

Vt medicus curans eos qui dentibus cruciantur, non tam contristatur aliorum malis, quam sua bona ualeudine gaudet, sed placidus eis apparet: Sic qui cupit alienae mederi iracundiae, non debet ipse simul commoueri, sed placide tractare animum aegrotum.

Febriatantibus amara uidentur omnia, at ubi conspexerimus alios eadem non fastidientes, iam non abum, sed nos ipsos inapinuis accusare: Sic desinemus inuolare negotia si uiderimus alios eadem hilariter ac libenter obeuntes. Sicyae quod est pessimum attrahunt: Sic quidam suis bonis non fruuntur, sed malis expendendis discruciantur.

Vt Chius ille uina optima emebat alijs, ipse uappam potabat: Sic qui omnia sua deprauant nec suis ipsorum bonis fruuntur. Huius seruus interrogatus, quid ageret dominus, cum adsint inquit bona, quaerit mala.

Si pueris unum lusum auferas, reliquis omnibus abie-

His plorant: Sic quidam si quid obtigerit dissipēdij, protinus irati, reliqua oīa commoda sibi reddunt iniuncta.

Vt quidam alienas picturas, statuas, poemata diligenter aspiciunt, ac singula exautunt per oīum, sua neglectui habent: Sic multi alienas fortunas magis admirantur, suas oderunt.

Quemadmodum adulteri alienas uxores adamant, suas contemnunt: Sic quidam aliorum bonis magis delectantur, sua eleuant, aut etiam negligunt.

Vt uincti beatos iudicant solutos, soluti liberos, liberi ciues, hi rursum diuites, hi satrapas, satrapæ reges, reges deos, tonare propemodum ac fulgurare cupientes: Sic qui semper expendit, quanto sit alijs inferior, nunquam sua contentus est sorte.

In Olympijs non licet uincere, delecto aduersario: Sic in uita quicquid obtigit fortuna, cum ea luctandum est.

Vt floridū aulæū aliquando multa tegit sordida: Sic splendor et strepitus potentū, multas obtegit calamitates.

Vt quibusdam cum foris, in foro, aut in curia conspiciuntur ac splendidi, domi morosa uxor contristat oīem uitam: Sic regno, ac diuitijs multa adsunt occulta mala.

Vt uelis utendum pro nauis magnitudine: Ita cupiditates pro facultate sunt moderandæ.

Qui boue uenatur leporem, & aratro iaculatur, & sagena capiat ceruos, si non assequitur, non potest accusare fortunam, sed suam ipsius stulticiam: Sic qui conantur, quod non queant efficere, non debent inuasare fortunam, sed suam dementiam.

Bos ad aratrum adhibendus, equus ad currus, ad uenatum canis, ut inquit Pindarus: Sic quisq; debet eam uirtutem rationem expellere, ad quam natura sit appositus.

Qui studeat Plato esse doctrina, dormire cum beata uetula, ut Euphorion, cum Alexandro potare, ut Medius: diues esse, ut Ismenus: uirtute præcellens, ut Epaminondas, doleatq; quod unus non sit hæc omnia: perinde facit, ac si moleste ferat, quod non sit leo montanus, & idem melitæa catella in sinu uiduæ diuitis.

Vt qui cursu certant, non discernantur, cum uident coronas athletarum, sed suis oblectantur: Ita te non oportet aliena felicitate discernari, sed tua gaudere sorte.

Vt plures sunt qui lauare uelint, quam qui uelint inungi: Ita ad magis ardua, magisque præclara pauidiores confluunt.

Qui dolent quod non excellant in omnibus, etiam diuersissimis: perinde faciunt, ac si quis moleste ferat, quod uinea non ferat ficus, quodq; olea, non ferat botros.

Vt feris alijs aliunde uictus: Sic hominibus alijs aliunde uiuendi ratio, alius philosophatur, alius militat.

Vt muscæ à leuibus locis ueluti speculis dilabuntur, asperis & cauis insident: Sic quidam bonorum oblititi, tristitiam memoriam urgent, ac premunt.

Vt est locus in Olyntho Thraciæ, in quæ si scarabeus inderit, non possit exire, sed distorquens sese imoritur: Sic quidam malorum suorum memorie immoriuntur.

Vt in pictura quæ splendida sunt, oculis sunt obiecta, celanda si qua mala quæ deleri non queant: Sic in uitâ,

honorū contemplatione, obscuranda malorū memoria.

Vt in musica graues acutis sic miscantur, ut concētiē efficiant: Ita bonis & malis utendum in uita, ut ex utrisq; uiuendi ratio temperetur.

Vt grammaticus non solum uocalibus utitur, sed & consonantibus, tenuibus, aspiratis, grauibus, longis, ut modulata sit oratio: Sic in uita nihil purum.

Vt musici duriores harmonias alijs obscurant modulationibus: Sic in uita si quid accedit præter animi sententiam, meliorum collatione est obscurandum.

Vt flāma excitata uento, maior est ac uehementior, sed parum durabilis ac constans: Sic uehemens cupiditas ob metum adiunctum, incertam habet uoluptatem.

Gubernator etiam si multum conduat, tamen non potest sedare uentos & undas: At ratio, ac mentis habitus non solum animi motus componit, uerum & corporis morbos saepe leuat.

Vt qui per febrim aut epialum, horrent atq; aestuāt, grauius afficiuntur ijs, qui eadem foris patiuntur: Sic fortune res, quod foris adueniant, minus discruciant, quā ea quæ sunt animi.

Vt si fons ipse turbidus sit, quicquid inde fluxerit nō potest esse purū: Sic animus si sit infectus malis affectibus, oīa uitat q̄ accedunt, cōtra si purus & tranquillus.

Vt qui thus tundunt, etiam si purgentur, tamen odorem in multum tempus referunt: Ita animus diu uersatus in honestis negocijs, diu seruabit iucundā memoriā, qua fretus cōtemnet eos, qui uitam ut miserā deplorant.

Vt multa agrestia subnascentia in agro, mala quidem ipsa sunt, sed tamen signa felicitis atq; uberis soli, si quis excolat: Sic animi affectus per se mali, arguunt ingenium non malum, si accedat recta institutio.

EX SENECA

VT qui se meminerunt inquilinos esse, & in conducto habitare, & modestius se gerunt, & munus grauium exeunt: Ita qui intelligunt domicalium corporis ad breue tempus à natura commodatum esse, & uiuunt temperantius, & libentius moriuntur.

Vt felicior est, quem uentus acrior cito in portum pertulit, quam quem uenti segnes, & longa tranquillitas lentissimo tædio delassarunt: Ita fortunator, quem se festinata mors statim his uitæ malis eximit.

Quemadmodum nauigantibus terræq; urbesq; recedunt: Sic rapidissimi temporis cursu primum pueritiam abscondimus, deinde adolescentiam, deinde senectutis optimos annos.

Vt qui serius exiuit, cursus celeritate penset ac satisfaciat oportet: Ita qui serius ad bonam uitam aut literas accessit, diligentia reparet necesse est, superioris cæssationis iacturam.

Animalia quædam circa cubilia confundunt uestigia, ne queant inueniri: Sic nobis celandum bonum nostrum quo tutius sit.

Vt in aperto posita & exposita negliguntur ac prætereuntur, abstrusa petuntur insidijs: Ita qui ualde latet, & à uulgo semotus est, in huius uitam inquirunt homines.

Demetrius uitam perpetuo tranquillam, & sine ullis fortune incurſionibus mare mortuum uocauit.

Vt ſol minora obſcurat lumina: Ita ad uirtutem reliqua comoda nihil habent momenti.

Vt nihil adfert momenti nimbus in mare decidēs: Ita fortune incommoda nihil mouent ſapientem.

Poma quedam ſuauiſſe acerbiora ſunt, & in uino nimis ueteri delectat & ipſa amaritudo: Sic amicorum defunctorum memoria mordet animum, ſed non ſine uoluptate.

Supra modum deditus uino, ſcram quoq; exorbet: Sic admodum uitæ auidus, qui ne extrema quidem ſenectus uult mori.

Vt in eundem amnem nemo bis deſcendit: Sic obrepidum curſum uitæ homo ad ſingula momenta alius eſt.

Vt latronum genus, quod Aegyptij Philiſtas uocant, in hoc amplectuntur ut ſtrangulent: Sic uoluptates diu blandiuntur neant.

Iumenta quorum in aſpero indurata eſt ungula, quālibet patiuntur uiam, in paluſtri paſcuo ſaginata cito ſubteruntur: Sic animus duris rebus aſſuetus, minus offenditur.

Vt alia uestis magis ſapientē deat q̄ alia, cū nullam oderit: Sic magis congruit hoc aut hoc loco uiuere.

Alia remedia cum adminiſtrantur triſtia, poſt ſan- **Diſſimile**
tatem deniq; delectant: Philoſophia pariter ſalutaris eſt & dulcis.

Robora in rectū quamuis flexa reuocabis. Curuat aſtrabes calor explicat, & aliter nata in id ſinguntur, quā uſus noſter exigit. Quanto magis animus accipit formam

flexibilis, & omni humore obsequentior?

Quemadmodum stultus est, qui equum empturus, non ipsum inspicit, sed stratū eius ac frenos: Sic stultissimus, qui amicum asaturus, eū ē uestitu aut opibus aestimat.

Vt grando illisa tectis dissultat, magno quidem fragore, uerum nulla noxia: Sic insultus fortunæ nihil potest in sapientem.

Vt præstigiatorū fraudes fallunt & cū uoluptate: Sic sophisticis argutijs capi ridiculū est, nō periculosum.

In labyrintho properantes ipsa implicat ueloat: Sic qui uitæ cōmodis studēt, magis inuoluuntur incōmodis.

Nauis in fluuio magna, in mari parua est: Sic medio cres alibi, alibi uidentur insignes.

Auis quæ plumā tantum tenetur, minimo dispendio potest aufugere: Sic opes non debent nos remorari à studio sapientiæ.

Serpens etiam pestifera dum frigore torpet, tute tractatur, non quod desit uenenum, sed quod non possit explicare: Sic quibusdam ad eximiam maliciam uires desunt, non animus.

Vt phœnix non nisi quingentesimo anno nascitur: Ita insignium uirorum rarus est prouentus.

Non faciunt equum meliorem aurei freni: Nec hominem meliorem fortunæ ornamenta.

Radij solis & si contingunt terram, tamen ibi sunt unde mittuntur: Sic sapientis animus, tamen si uersatur hic, tamen apud suam originem est.

Qui numium inatatus fertur, non ubi uult sistit sese,

*Sed longius effertur quam uelit : Sic nimia in dicendo ce-
leritas temere rapitur.*

*Vt segetem nimia sternit ubertas, rami onere frangun-
tur: Sic animos immoderata rumpit felicitas.*

*Flamma nec premi potest, nec quiescere : Sic animus
nauo impetu fertur ad honesta.*

*Semen licet exiguum, tamen locum nactum idoneum
uires suas explicat, & ex minimo in maximos actus dis-
fundit: Sic ratio sapientiæ paucis constat uerbis, in ope-
re crescat.*

*Vinum quod in dolio placuit, non fert etatem, quod
reens durum est & asperum, postea placet: Sic adolescen-
tia durior maturescat, & ad frugem peruenit.*

*Qui multis negocijs distrahitur, ueluti lacus est ad
quem à multis concurritur, qui eum & exhauriunt &
turbant.*

*Non est admirationi una arbor, ubi sylua tota in al-
tum surrexit: Sic non animaduertitur una sententia, cū
passim oia referta sunt sententijs, sed si raro inadat.*

*Ignis qui ualentem materiam occupauit aqua, & in-
terdum ruina extinguendus est: ille qui alimentis defici-
tur, sua sponte subsidit: Sic facilis est mors senum.*

*Gladiator tota pugna timidissimus, cum moriendum
est, fortiter aduersario iugulum præstat, & errantem
gladium sibi attemperat: Sic mors adnota etiam impe-
ritis animum dedit, ut præsentem fortiter ferant, qui cū
procul abesset, formidabant.*

Magnus gubernator & sasso nauigat uelo, & si ex

armavit, tamen reliquias nauigij aptat ad cursum: Sic in corpore parum felix ac deficiente, tamen fortis animus sui similis est.

In navi quæ sentinam trahit, uni aut alteri rimæ obassitur: ubi pluribus locis laxari cœperit, succurri non potest nauigio dehiscenti: Ita in senili corpore aliquatenus fulari potest imbecillitas, uerum ubi totum collabi cœperit, nihil agitur remedij.

Vt putri & ruinam minanti ædificatio non adhibentur futuræ, sed aram spiciendum ut exeat: Ita defecto corpore demigrandum est uita.

Vt si quis uaria spargat, necesse est ut aliqua proueniant, sic omnia tentanti quædam succedunt.

Vna tussis non facit phthisim, sed in morem adducta. Ita error non statim gignit animi morbum.

Vt ægrotus non quærit medicum disertum, sed sciendi peritum: Sic à philosopho non requirimus orationem phaleratam.

Philosophus etiam eloquens, perinde est quasi si bonus gubernator etiam formosus sit.

Vt in corporibus morbus segnitie & lassitudine præsentitur: Sic infirmus animus, priusquam opprimatur, malis præsumptione quatitur.

Vt semina bona, si in solum bonum inaderint, similia origini proueniunt, eadem humus sterilis ac palustris necat: Sic philosophiæ præcepta, si in bonum aut prauum animum inaderint.

Nō continuo melior gubernator, qui pulchrius aut ma-

tus sit nauigiu. Ita nō ē melior uir, cui fortuna splēdidior.

Ex congrario epulo, aut uiseratione, tanto minus re- Dissimile
dit ad singulos, quanto in plures distribuitur: non idē
accidit in bonis animi, quæ tota ad singulos perueniunt,
nec communicatione minuuntur.

Vt plus debet Neptuno, qui merces præcōsissimas de
portauit: Sic plus debet prināpi, qui tranquillitatem, &
pæm publicam non in uoluptatibus, sed honestissimis
studijs consumit.

Canis quicquid exæpit, protinus deuorat, & sem-
per ad spem futuri biat: Ita quod expectantibus fortu-
na proieat, id sine ulla uoluptate demittimus, statim ad
rapinam alterius erecti.

Vt libri quos non euoluas, situ cohærescant: Ita me-
moria euanesat, nisi subinde renoues.

Lana quosdam colores statim imbibit, quosdam non
nisi sæpius macerata & recocta: Sic alias disciplinas inge-
nia cum accipere, protinus præstant. philosophia nisi al-
te descendit, & diu sedit, non colorabit animum.

In aquam demissa quedam, cum sint rectissima, speciem
curui, præfractiq; uisentibus reddunt: Ita si de rebus
perperam iudicamus, nostrum est uitium, non rerum.

Querimus nonnunquam eos, quibuscum stamus: Ita
quidam quod sciant, se scire nesciunt.

Quemadmodum permāosior hostis fugientibus: Sic
gratius est incommodum si cēdas, ac des terga.

Quomodo fabula, sic uita: non quā diu, sed quā
bene acta sit, refert.

Vt istum quem praeuideris, commodius exapis: Sic praecogitatum malum minus offendit.

Vt histrio non est felicior, quod in sanis adornatus, rex aut deus uideatur: Sic nec homo fortunae muneribus, quandoquidem suis bonis aestimatus, nihili est.

Vt pumilio, etiam si in monte consistit, pusillus est, Colossus etiam in puteo magnus: Ita sapiens in quacunque fortuna suis bonis magnus est, stultus & i summa fortuna humilis.

Quemadmodum reus paribus sententijs absoluitur: Sic sapiens ubi paria maleficijs merita sunt, magis meminit benefactorum, quam iniuriarum.

Diffimile Illud uenenum quod serpentes sine sua perniciæ continent, in alienam effundunt: At malitia maximam sui ueneni partem bibit ipsa.

Diffimile Creditori praeter sortem extra ordinem numeramus, benefactorum autem usum esse gratuitum iudicamus, & illa crescant mora, tantoque plus soluendum est, quanto tardius.

Vt post malam etiam segetem serendum, ut post naufragium tentantur maria, ut sceneratorem à foro non fugat coactor: Ita benefactum denuo collocandum etiam si semel inaderis in hominem ingratum.

Fucata facies nec diu nec multis imponit: Ita simulatio non nisi ad tempus, & paucos decipit.

Vt umbra nos uel inuitos comitatur: Ita gloria uirtutem sequitur, etiam fugientem.

Vt umbra aliquando anteædit, aliquando sequitur:
Sic quibusdam

Sic quibusdā statim contigit fama, quibusdā post mortē. deniq; ea quo longius sequitur, hoc maior esse solet.

Vt nec mundus crescat, nec sol, nec luna, nec mare: Ita pares sunt omnes sapientes.

Vt oculi diutino morbo diffiales facti, quouis solis radio offenduntur: Sic uita, multa & assidua contracta temulentia durant & sobrijs.

Vt dolium effervescente uino rumpitur, & quod in imo est, eruitur in summum: Sic ebrietas abditissima peccatoris profert.

Quemadmodum onerati mero, non continent abum: Ita nec arcum redundantem uino.

Vt æque mortuus est, qui cōditus est in odoribus, & qui trahitur unco: Ita æque sunt infelices, & qui uoluptatibus indulgent, & qui ambitiosis negocijs uacant.

Vt bonus artifex è quauis materia simulacrū fingit: Ita sapiens quamuis fortunam sapienter administrabit.

Vt initia morborum quamuis leuia serpunt: Ita si uitia & affectus uel leuissimos semel admittas, crescunt & augesunt.

Vt quedam feræ etiam domitæ, tamen subito ad feritatem natiuam recurrunt: Ita nunquam bona fide uitia mansuescunt.

Vt nullum minimal nec mite, nec ferum paret rationi, qua caret: Sic nullus affectus.

Qui sibi comparatione deteriorum bonus uidetur, perinde est ac si quis ad claudos respiciens suam mīratem uelocitatem.

Vt è diuersis uoabùs constat chorus: Ita uariarum di-
sáplinarum mixtura constat eruditio.

Qui imitatur auctores, dabit operam, ut similis illis
sit, quemadmodum filius similis est patri, non quemad-
modum imago picta.

Vt è diuersis numeris constat unus, summam illorum
in se complectens: Sic è diuersis conflatur eruditio, iam
tua, non aliorum.

Cibus innatus stomacho, onus est nō abús idem mu-
tatus, in uires & sanguinem trásit: Sic quæ legeris, si so-
lida durant in memoria, aliena manent. si abeunt in inge-
num, tum reddunt eruditorem.

Apes è uarijs uarios colligunt succos, sed eos suo spi-
ritu mutant ac digerunt, alioqui non factura mel: Sic
euoluendi sunt auctores omnes, sed quod legeris in tuos
usus transformandum.

Alibi diligenter expenditur, non quid habeat quisq;
sed quid habeat suum: Itidem hominem suis proprijs
bonis oportet estimare.

Vt egregius artifex, non in una materia artifex est:
Sic sapiens in quauis fortuna se bene gerit.

Quemadmodū fures alienis poculis ansas mutant: ne
possint agnoscā: Ita nonnulli de alienis inuentis paululū
quiddam immutant, ac sibi usurpant, & detractis aut
additis pauculis uerbis, exultant suum uideri posse,
quod est alienum.

Vt sydera contrarium mundo iter intendunt: Ita sa-
piens aduersus opinionem omnium uadit.

Cum potentes imperio editi, & consensu seruientium ualidi, nocere intentent: tam àtra sapientem omnes eorum impetus deficiunt, quàm quæ neruo, tormentis uè in altum exprimuntur, cum extra uisum exierunt, citra cælum tamen flectuntur.

Adiçæ illos, qui nō aliter, quàm quibus difficilis somnus, uersant se, & hoc atq; illo modo componūt, donec quietē lassitudine inueniant, statū uitæ suæ formādo, sub inde in eo nouissime manent, in quo illos non mutandi odium, sed senectus ad nouandum pigra deprehēdit.

Nihil ergo magis præstandum est, quàm ne pecorum ritū sequamur antecedentium gregem, pergentes non quo eundum est, sed quo itur.

Vt in magna strage alius alium trahit in ruinam: Ita in publico errore, alius alium secum trahit ad perniciē.

Vt qui in ludo uersantur gladiatorio, cum iisdem uiuunt ac pugnant: Ita uulgus hominum inter sese dimicat, & alius alium spoliāt uel amīcissimum.

Vt feræ mutuo lamatu uiuunt: Ita quisquis potentior malo inferioris diteſat, ac creſat.

Vt qui per spinosā ingrediuntur loca, suspēsis pedibus eant neçſe est: Ita de rebus friuolis, aut molestis loquēti, breuiter est trāsiliendū ad uberiora, gratioꝛaq;.

Vt qui spinas habet in pedibus, ubiq; spinas calcat: Ita sterili ingenio omnis materia sterilis est.

Vt qui in alieno habitant, multis anguntur incommodis, semperq; de aliqua domiciij parte queruntur: Ita animus nunc de capite, nūc de pedibus, nunc de stomacho,

nunc aliud de alio queritur, significans se nō esse in suo domicilio, sed unde brevis sit emigrandum.

Vt montium proceritas minus apparet procul intuitibus, ubi accesseris, tum apparet q̄ sint in arduo: Ita nemo prospiciat q̄ exālsus sit animus philosophi, quantūq; supra res omnes humanas emineat, nisi propius contempleris, & imitatione ad illum accesseris.

Quemadmodum spiritus noster clariorem sonum reddit, cum illum tuba per lōgi canalis angustias tractū, patenti ore nouissime effudit: Sic sensus nostros clariores arcta carminis necessitas efficit, eadem negligentius audiuntur, minusq; percipiunt, quādiu soluta oratione dicuntur. Potest trahi & huc, ut si quis dicat famam uirtutis clariorem existere, si diu rebus aduersis oppressa, tandem emerferit.

Vt qui in solem uenit, licet non in hoc uenerit, coloratur. et qui in unguentaria taberna resederunt, & paulo diutius commorati sunt, odorem loī secum ferunt: Ita q̄ cum sapiente consuetudinem habent, etiam si non hoc agant, tamen redduntur meliores.

Dissimile Tempestas minatur ante q̄ surgat, crepant ædificia ante q̄ corruant, prænūciat fumus incendiū: At subita est ex homine perniciēs, & eo diligentius tegitur, quo propius accedit.

Vt in corpore latet animus, unde uim & impetum suamant omnia, & mysteria, quæ est sacrorum pars optima, nō patet nisi inuitatis: Ita philosophiæ præcepta nota sunt oībus, id uero quod in ea est optimum, latet.

Vt quosdam uxor magno ambitu ducta torquet : Ita quidam magnis laboribus accersunt, magno futura malo.

Vt puerorum, dum primum discant scribere, digiti tenentur, & aliena manu per literarum simulachra ducuntur, post iubentur imitari propositum : Sic primum animus ad præscriptum adiuvetur oportet, donec incipiat per se philosophari.

Vt minuta quædam animalia, cum mordent, non sentiuntur, tumor indicat morsum, & in ipso tumore nullum vulnus apparet: Ita bonorum consuetudinem prodesse non deprehendis, sed profuisse.

Vt primum est expurganda bilis, unde nascitur insania, deinde monendus homo, alioqui qui furiosum admonet, quomodo debet proædere, quomodo se gerere in publico, furiosior sit ipso furioso : Sic primum animus est liberandus falsis opinionibus, postea tradenda præcepta philosophiæ.

Vt qui ex claro sole redierunt in umbram, his aligant oculi: Ita qui a diuinorum contemplatione, ad humana readunt.

Vt media uctant admoueri remedia, cum morbus in accessu est, ac sæuit, sed cum se remittit: Ita ad primos illos ire aut doloris motus, non est adhibenda consolatio, uel admonitio, sed ubi tempore coeperint esse leuiore.

Vt apparatus scenæ, quia commodato datus est, statim redditur, & sine querela: Ita quicquid in uita contigit magnificum, siue serius, siue mox à fortuna repetatur, æquo animo reddemus, si his tanquam commodatijs utimur.

Vt qui uarijs tempestatibus, huc & illuc iactatus est,

nec tamen peruenit, non multum nauigauit, sed multum iactatus est: Sic qui diu uiuit, nec proficit ad bonos mores, non diu uiuit, sed diu fuit.

Generosus equus melius gestabit sarānam quā igna uumentum, nemo tamen imponit: Ita magna ingenua sunt quidem & ipsa idonea functioni munium, sed indigna quæ tam sordidis occupationibus onerentur.

Vt sydera mundi, si uel paulum subsistant, aut aberrēt, summo id oīm malo fiat: Ita principi cessare nō licet, quod si faciat, magna rerum humanarum pernicie fit.

EX LVCIANO, XENOPHONTE,
AC DEMOSTHENE.

VT histriones Herculem in senis, aut Agamemnonem representantes personati, auro amicti, toruum tuentes, & late hiantes, tenuem ac exilem edunt uocem: Ita quidā in dialogis faciunt Platonē, aut magnos uiros loquētes, quorū pōdus nō possint ingenuo tueri.

Bona fabula aliquādo exhibetur, uitio histriōis male agētis: Ita bona oratio displicet, si q̄s parū apte referat.

Vt Momus tauri opificem deum carpsit quod non præposuisset oculos cornibus, ubi maxime erat opus: Ita perperam faciunt, qui coronas in uertice ponunt, cum sub naribus magis adponi conueniat, ut plurimum uoluptatis ex odore possint haurire.

Vt non omnes insaniant, qui Phrygiā audiunt tibian, sed hi duntaxat, quos Rheā corripuit: Ita non commouentur philosophiæ laudibus, nisi qui ad eam naturā sunt propensi.

Quod tibiæ sunt ignaris musices : hoc opes his , qui
nesciunt uti.

Vt qui primo musici discant , athar as aliquot per-
dunt & obierunt : Ita magno reipublicæ malo administrat
magistratum , qui rudis accedit & imperitus.

Vt bilanx in eam uergit partem , unde plus accipit :
Sic quidam nunc huic , nunc illi fauent , qui plurimū det ,
non cuius causa sit optima.

EX ARISTOTELE , PLINIO ,
THEOPHRASTO.

EX omni genere curiositas hominum signa collegit
instantis tempestatis : At multo magis conueniebat
hac uti diligentia in consultationibus , ut obseruatis expe-
rimentis conijciant , quid malorum ex uno quoq; perpe-
ram instituto consequatur.

Vt cælo quāuis sereno , nubeula quālibet parua uentū
procellosum dabit : Sic rebus admodū pacatis , ex minimo
dissidio , grauissimi rerū motus subito exoriuntur.

Vt ranæ ultra solitum uocales tēpestatem significant
imminentē : Ita cū plurimū ualet apud principes oratio
malorum , bonis tacentibus , tū instat rerum perturbatio.

Echinus præsentēs tempestatem , aut affigit sese , aut
harena saburrat : Ita cum imminet fortune tumultus , ani-
mus est philosophiæ præceptis confirmandus.

Vt imperiti tempestatem non sentiunt nisi sero , suoq;
malo , contra prudentes agricole prospiciunt , aueniq;
Ita uulgus hominum improuidum suo malo disat , cum
interim uir sapiens procul præuisum malum uitet . ut De

mo critus metente fratre ardentissimo aestu, monuit ut reliquæ segeti parceret, raperetq; defecta sub tectum, paucis mox horis seuo imbre uationatione approbata.

Quemadmodū nō raro fit, ut cœlo maxie sereno seuus imber subito cooriatur: ita rebus maxie prosperis ac letis sepe numero grauissima rerū inādit perturbatio.

Cum æstate uehementius tonuerit quā fulserit, ut inquit Plinius, uentos denunciat: ita ubi quis uehementer inclamat in aliorum uitia, ipse non perinde lucens morum integritate, indicium est animi magis ambitionis uento tumescentis, quā solide pij.

Delphini tranquillo mari lascauientes, flatum qua ueniunt parte denunciant: ita cū exultant improbi, tollūq; sese, rerū humanarū tempestatē instare significant.

Dissimile Sol, luna, stella, mare, terra, arbores, herba, bruta, et in his apes, formicæ, conchæ, deniq; lucernæ, tempestatem præsentunt: Solus homo sua mala non præsentit, neq; prospiciat.

Cum bruta solitum naturæ morem relinquunt, tempestatis indicium est, hoc est, cum mergi fugiunt maria aut stagna, cū absconditur formicæ aut oua progerunt, lumbria è terra fugiunt, tempestatis præsagium est: ita cum audent facinorosi, tacent integri, sapit uulgus, desipiunt principes, sacerdotes pro terrenis digladiantur, perniciem humanæ uitæ significat.

Vt pyrites gemma non aperit uim igneam, nisi si attetras, tum enim digitos adurit: ita quorundam malitiā non sentias, nisi cum illis consuetudinem aut cōmerciū hab

bueris. aut non sentias philosophiae uim, nisi exeraueris:
Ita suauis attritu uim attrahendi & odorē producit.

Vt scarabeum aut uiperam, aut araneam in gemma redditam & imitatam à natura (nam id uidemus esse factum in nonnullis) non horremus, sed amplectimur, effigie delectati: Sic uitiorum crudita pictura delectamur in Historicis ac Poetis.

Quemadmodum gemma Chalazias, etiam si in ignē coniiciatur, tamen natium frigus suum retinet: Ita quidā sic frigent ad literas ac uirtutem, ut nullis exemplis aut hortatibus inflammare possis.

Sicut Alexander Magnus ueluit ne quis se pingeret præter unum Apellem, aut ne quis se fingeret ære præter Lysippum, aut gemma saulperet præter Pyrgotelem, summos uidelicet artifices: Ita non conuenit Christum à quouis prædicari, aut uirtutem à quouis laudari.

Vt gemma minutula quædam res est, sed ingentibus tamen saxis antepositur: Sic homo pusillus, sed ingenio ualens: aut sic philosophia seu uirtus ostentatione minimum quiddam est, sed præcio maximum.

Vt æra Corinthia casus fecit, & pictoribus illis, equi & canis spumam, quam ars assequi non potuit, casus expressit: Ita multa forte obtingunt, quæ nullo consilio potueris efficere.

Nemo tam insanus, ut uel è Neronis capedine, quam Plinius trecentis sestertijs æstimat, uenenum bibere malit quàm è samio uasculo uinum innoxium: Ita qui sapit, malit salubria præcepta uiuendi qualiaunq; sermone propo-

sita, quàm pestíferas opiniones ab eloquentissimo scriptore haurire.

Vitrum mire crystallum imitatur, res uilissima re longe preclarissimam: Ita assentatio amicitiam imitatur, res pessima longe optimam.

Vt crystalli fragmenta sarari nullo modo possunt: Ita diffidillimum eos reconciliare, qui ex archissima familiaritate in mutuum odium uenerint.

Vt natura gemmas altissime recondidit, uilia passim obuia sunt: Ita quæ sunt optima, paucissimis nota sunt, nec nisi summo studio cruuntur.

Vt succina paleas ad se trahunt, magnes ferrum, chrysa socolla aurum: Ita quisque a se sibi suis aptum moribus.

Vt indomita uis adamantini, unde et nomen additum gemmae, adeo ut nec caleseat igni, nec ferro cedat: quin magis ictum ita respuens, uti ferrum simul et incalescunt: Sic sapientis animus aduersus omnem fortunæ seuientis impetum inuictus.

Quemadmodum adamas aduersus omnia inuictus, hirano sanguine, eoque calido ac recēti maceratus, malleo frangitur: Ita quædam ingenua nulla ui peruincas, blanda emollienda sunt.

Adamus una re mollescit ad ictus ferri, aliàs indomitus: Ita nullum est ingenium tam ferum, quod non alia quâ ratione queat expugnari.

Quemadmodum si ferrum inter adamantem ponas et magnetem, diuerso usu nunc huc, nunc illuc fertur: Ita dubius animus nunc ad honesta rapitur, nunc ad dis-

uersa trahitur affectibus.

Vt adamas si iuxta magnetem ponatur, non patitur abstrahi ferrum, aut si admotus magnes apprehenderit: adamas ē diuerso rapit atq; aufert: Ita pecuniae studium dissidet cum Christiana pietate, & modis omnibus auocatur, nec sinit adherescere Christo.

Sicut Nero princeps gladiatorum pugnas smaragdo spectabat: Ita quidam malunt diuorum imagines, quam ipsos diuos animo contemplari.

Vt ferrum aut chalybs cætera quidē duritie rigoreq; superat, ab adamante uincitur: Ita res quidem potens est amor in liberos, sed hunc quoq; superat pietas in deū.

Vt adamas si frangi contingat malleis, in minutissimas dissilit crustas, adeo ut uix oculis ærui queant: Ita arctissima necessitudo si quando contingat dirimi, in summam uertitur simultatem: & ex arctissimis foederibus, si semel rumpantur, maxima nascuntur dissidia. Aut supra modū incandesat semel uicta lenitas.

Sicut animantia quædam etiā corporis partes amputant, ob quæ periclitari sese sciunt, ueluti fiber: Ita sapientis est aliquando facultatum iactura, uitæ consulere.

Quemadmodum in opalo gemma, multarū gemmarū dotes eminent, nempe carbunculi tenuior ignis, amethysti fulgēs purpura, smaragdi uirens mare, auctaq; hæc pariter incredibili mixtura lucentia, ut multorū uirtutes in uno hoc eminent: Ita in sacris literis simul inuenitur, quicquid apud ullos ethnicos scriptores placere potest.

Opalum gemmam indiscrcta similitudine adulterant

Indi, experimētum in sole tantum: Ita uirtutes quædam uitia sic imitantur, ut difficillimum sit dignoscere, nisi ad summam lucem proferantur.

Carbunculi ignis & nomen & speciem habent, cum ignem non sentiant, unde & apyrustæ dicti: Ita quidam pietatis opinionem & imaginem obtinent, cum à re sint alienissimi.

Anthracit carbunculorum generi peculiare est, ut cōiectus in ignem, uelut intermortuus extinguatur, contra aquis persusus, exardescat: Ita quosdam contraria mouent: si exhorteris, magis languescant: si dehorteris, magis accenduntur: si bene merearis, redduntur inimici: si male pluris te faciunt.

Iris gemma non nisi in opaco reddit colores arcus celestis, nec ita ut ipse habeat in se, sed parietibus illidat, in sole coloribus caret: Ita quidā uaria uirtutū simulacra præ se ferunt, sed in obsuro, & qd' in se non habent: tamen in aliorū animis uelut representāt ac gignunt.

Vt his gemmis summū est prædium, quæ non modo uarietate colorum delectant oculos, & nares odore, uerū etiam ad remedia sunt efficaces: Sic his libris summū est prædium, qui non solū habent orationis illecebras, uerū & salubribus præceptis nos liberant animi uitijis.

Vt quidam gēmas quasdā secū ubiq; arauferunt aduersus morbos, maleficiā, ebrietatem, tonitrua, ruinas, ceteraq; mala: Ita quædā philosophiæ decreta semp ad malum habenda aduersus incururos animi morbos, libidine, iracundiā, ambitionē, auaritiā, & his consimiles.

Draconites nec poliri pōt, nec artē admittit, alioqui elegans ac translucens: Ita diuina scriptura suū hēt nō rem, nec artifiū philosophiæ aut rhetoriæ admittit.

Quedam gemmæ ætæo macerate nutescunt, pleræq; melle decoctæ: Ita quosdam meliores reddit acris obuius gatio, quosdam admonitio blandior.

Facilius insculpes gēmis q̄ uoles, si terebra ferueat: Ita magis mouebit orator, si nō solū acriter dicat, sed ferueat, & amet id qd' laudat, oderit quod uituperat.

In Chio Dianæ faciēs est in sublimi posita, cuius uultus intrantibus tristis, exeuntibus ex hilarata uidetur: Ita sordidi quidam ad euntem amicum tristes accipiunt, timētes ne quid petat, aut ne sumptū adferat conuiuii: at alacres dimittunt abeuntem.

Vt ingētes obelisci magno qdem negotio statuuntur & collocantur ob immensum molis pondus, sed collocati semel, insutis durant seculis: Ita arduum est uirtutis aut sapientiæ parare famā, sed parata nunq̄ intermoritur.

Vt ingentia pondera, quæ nullis hominū uiribus tolli possunt, machinis facile tollūtur: Ita quod ui nequeas efficere, ratione & arte facile efficias.

Vt obelisci prægrandibus tantū firmè substernitur intra terrā, quantū extat ut imoti cōsistant: Ita semp mansuræ famæ magna firmaq; fundamenta sunt oportet.

Stulte reges Aegyptiorum operam populi ac pecuniæ in substruendis pyramidibus consumeabant, quæ nihil habebā: præter stultam & oīosam ostentationem, cum idem in rebus utilibus fieri potuerit: Ita quidam elabo-

rant in diffiällimis ceterum infrugiferis, ipsum præclarum existimantes, quod in laborioso negotio uersantur.

Sicut pyramis quæ Rhodope meretricula Aesopi conserua construxit pecunia corporis quaestu collecta, maiori miraculo famaque fuit quam cæteræ regum pyramides: Ita uehementius miramur, si quod recte faciunt, à quibus tale nihil expectabatur: ueluti si quis Hollandum uideat peritum equitem, aut frugalem Anglum, aut theologum eloquentem.

Vt labyrinthos non oportet ingredi sine filo, quo securus possis redire: Ita non est suscipiendum negotium, nisi prius perspecta ratio, qua te possis inde rursus explicare.

Vt in admirandis operibus, sed inutilibus, maior est laus artificis, cuius arte res confecta est, quam regis, cuius impendio: Ita belli gloria maxima ex parte penes militem est conductum: quorum industria geritur res, minima pars ad reges redit, qui aliena etiam pecunia militem conducunt.

Vt Diana Ephesiae templum uiginti annis à tota Asia tot regum impendio, tot artificum ingenijs confectum, Herostratus obscurus homo nocte una poterat exurere: Ita facillimum est urbes egregias bello demoliri, at edificare diffiällimum.

Quemadmodum ædificia in palustri solo posita, nec tremotu quatiuntur, nec hiatu absorbentur: Ita humilis fortuna non est maximis malis obnoxia.

Sicut Echò non sonat nisi cum reddit acceptam nocem: Ita nonnulli quicquid in ipsos dicitur, in alterum reuerunt: aut non habent quod dicant, nisi dicta referant aliena.

EX ARIST. PLIN. THEOPH. 111

Vt Olympiæ porticus uocē acceptam arte sepius red
dit, unde heptaphonon oppidam uocant: Ita quosdam si
uno tangas conuiuiō, sexcenta regeunt: aut si paucis ad
loquendum prouocās, garriendi finem non faciunt.

Vt magnes non quiduis ad se trahit, sed ferrum dum
taxat, cum sint alia multo leuiora: Ita quorundā oratio
nō mouet oēs, sed iam propēsos ad id qd illi suadent.

Vt quidam magnetes ferrū attrahunt, at theamedes,
qui in Aethiopia nascitur, ferrū abigit, respuitq: Ita est
Musicius genus, quod sedet affectus, est quod inatet.

Vti magnes ocula quadam & incognita ui ferrum ad
se trahit: Ita sapientia secreta quadam ratione trahit ad
se animos hominum.

Vt equus strigosus imputatur non equi culpa, sed equi
sonibus: Ita pplus male moratus episcopis aut priapibus.

Vt magnes ad se trahit omne ferrum, sed Aethiopi-
cus magnetem quoque alium ad se rapit: Ita rex popu-
lum quo lubet, cogit: At ingens aliquis rex etiam regi-
bus ceteris uim facit.

Vt Gagates aqua infusa incenditur, oleo restingitur
Ita quidam quo magis roges, magis frigescent, si negli-
gas, ultro capiunt. Aut sunt quos officijs alienes, negle-
ctu prouocās ad amorem.

Vt lapis e Scyro fluctuat integer, sidit comminutus:
Sic res discordia pessum eunt, concordia sustinentur.

Siphnius lapis oleo excofactus durescit, alioqui mol-
lissimus: Ita quosdam benefactis reddas deteriores.

Quemadmodum de Carthagenensibus dictum est,

quod ad tecta piæ, ad uina calæ uterentur: Ita quidam præpostere rebus utuntur, amicis asperi, supplices inimicis. Carthaginenses piæ linebant parietes, cum uasa piari soleant, & musta calæ condiebant. auctor Plinius.

Calx aquis accenditur: Ita quosdā cōtraria mouent.

Gypso madido statim utendum, quod celerrime siccatur: Ita statim fingenda literis ac moribus etas rudis, priusquam durior non admittat fingentis manum.

Diffimile

Gypsum etiam si iam induruit, tamen tundi rursum & in farinam resolui potest: Simulatq; semel induruit ingenium adolescentis, etate, uti ijsq; nō potest refingi.

Ut utrum quia pellucidum, nihil celat: Ita quidam nihil tegere, nihil dissimulare norunt, quicquid in animo est, id protinus omnibus palam est.

Ut ijs qui cæcipientibus sunt oculis, quiniis locus obscurus est, propterea quod calignem secum in oculis arriperunt: Ita parum eruditis, omnis liber, ac stilus diffusus est & obscurus.

Sicut ignis in oībus officiis oīm artium & operum est instrumentum: Ita sine charitate nihil recte geritur.

Ut utrum copia uiluit, alioqui nec auro nec argento æsurum: Ita sacerdotes ob turbam minoris sunt, magno in prædō futuri, si singulæ ciuitates singulos haberent sacerdotes, ut olim.

Sicut primum pictura cœpit ab umbris & lineis, deinde monochromata, mox accessit lumen & umbra una cum oculorum uarietate, donec ad summam artificij perlucuit admirationem: Ita uirtus in nobis non statim absoluta nascitur

luta nascitur, sed paulatim quotidianis auctibus ad summum perduatur.

Vt non est optima imago, quæ materia testatur opes locutoris, aut artem pictoris, sed quæ rem proximè representat: Ita optima est eloquentia quæ non ostentat ingenium dicentis, sed rem aptissime ostendit.

Vt Zeuss picturus Iunonem, Agrigentinis omnibus uirginibus inspectis, quinq; præcipuas elegit, ex quibus quod esset in unaquaq; præcipuum, imitaretur: Ita è plurimis optimi nobis ad exemplum uitæ, aut dicendi proponendi sunt, nec in his tamè reddenda sunt oia, sed optima.

Vt non quiuis pictor quauis in parte artis ualet, sed hic in dijs exprimentis præcipuus, alius in uultibus reddendis, alius in lineis excelluit, alius in colorum mixtura, alius in symmetria. Sic qui uirtutem profitentur, alijs doctibus erulent alijs, item in eloquentia seu literis.

Qui ex balneo calent, uehementius frigescent, & aqua frigidior esse solet, quæ prius caluit: Ita uehementius sese oderunt, qui prius fuerint amici, et sceleratiores sunt qui à pia uita ad impiam se transfulerunt.

Vt hyeme media, Alciones summa fruuntur tranquillitate, & hanc etiam alijs communicant: Ita cum maxime seuit fortuna, tum maxime animi tranquillitate fruuntur pij, & hanc in alios quos possunt transfundunt.

Cum asinus ipse sit ἀμωρότατος, ex ossibus tamen huius optimæ fiunt tibie, ut ait Aesopus apud Plutarchum: Ita diuites quidam ipsi indocti, tamen pecunia sua suppeditant ingenium studiosis.

Plutarchus testatur se uidisse in Africa coruos, qui lapillos in aquam aggrefferint, donec aqua eò surgeret, ut contingi posset: Idem narrat de cane conijacente lapillos in amphoram oleariam: Ita nobis quod utribus diminutum erit, ingenio supplendum est.

Formica triticum arrodunt ea parte, qua germinare incipit, ne sibi reddatur inutile: Sic potentes quo ministris perpetuo utantur, premunt, ne si emeruerint tanto seruitutis, relinquunt aulam.

Buccephalus Alexandri Magni equus, quoties nudus esset, equisonem in tergum admittebat, ornatus regijs phaleris neminem ferebat, nisi regem ipsum, in reliquos omnes ferocebat: Ita quidam tenues quemuis ferunt, diuites facti despicunt vulgares.

Vt Timanthes qui Iphigeniam pinxit, ceterorū affectus expressit, Agememnonis autem uultū uelo obtexit: Ita quædam melius relinquuntur suo cuiq; iudicio aestimanda, quàm uerbis explicantur.

Vt laudatur in hoc Timanthes, quod in omnibus eius operibus plus semper intelligitur, quàm pingitur: Ita optimum orationis genus, in quo plurima cogitationum relinquuntur, pauca narrantur, & plus inest sensui, quàm uerborum.

Notatus Protogenes, alio qui summus in pictura artifex, quod nesciret manum tollere de tabula: Ita quidam scriptores immodica diligentia peccant, quibus nihil unquam satis emendatum uidetur.

Quemadmodum Protogenes pictor Apellem ex uni-

ea linea cognouit, nunquam alioqui uisum: Ita ex unico responso ingenium & prudentiam uiri deprehendet, qui sit ipse sapiens.

Vt Apelles pictor queri solitus est, perisse diem, in quo non duxisset lineam: Ita Christianus dolebit, si quo die non euasit seipso melior in pietate.

Vt signa quaedam argillæ a summo in prædō fuerūt ob admirationem artis: Ita nonnunquam res humilis ac nihili, ingenium oratoris commendat.

Vt gypsum, aut argilla dum est uida, in quamuis imaginem facile sequitur fingentis manum: Ita rudes animi ad omnem disciplinam sunt idonei.

Vt quod maiore negotio chalybi aut marmori insculpsis, durat diutius: Ita quod maiore studio consamur, nunquam obliuiscimur.

Vt illud opus est laudatissimum, in quo simul & ars commendat materiam, & materia uicissim artem: Ita liber est optimus, in quo & argumenti utilitas commendat eloquentiam, & auctoris faciundia commendat argumentum.

Accius poeta cum esset ipse admodum brevis, tamen in æde Camœnarum maxima forma statuam sibi posuit: Ita quidam re uiles & humiles ambitione fucosque dilantant sese.

Vt Perillus qui Phalaridi taurum donauit æneum suo perijt inuento: Sic aliquoties malum consilium in caput auctoris redundat.

Vt philosophus missa lingua uictima, rem simul &

optimam & pessimā misit: Sic opes optimæ sunt si recte utaris, pessimæ si secus.

Vt non ipse solum magnes attrahit, uerum etiam aliud ferrum ad se trahit ferrum magneti affricum: Ita contagio uis uirtutis, aut improbitatis perniciosæ ab alio in alium transit.

Vt à Scribis mollissima uellera, & ab iisdem durissimum ferrum mittitur: Sic à quibusdam diuersa proficiunt.

Vt carboni semel exusto suffocatoque, si denuo flagret, maior est uis: Ita semel sopitum odium, si rursum exanimatus, acrius est.

Sicuti terra quæ auri aut argenti uenas habet, in cæteris fere sterilis esse consuevit: Ita qui congerendo student auro, eiusque metalla iam conciperunt in animo, nullam bonæ rei frugem producere consueuerunt.

Raro auri & argenti uena reperitur, nisi alia non procul sit, unde & Græcè nomen indidère: Ita nulla uirtus solitaria est, sed alia aliam adiungit.

Argentum cum sit candidum, nigras tamen duat lineas, uti stannum: Ita quorundam alia species est, alia facta.

In argento uiuo omnia nascuntur, excepto auro, nam hoc unum ad se trahit: Ita nihil insidit animo auari, præter lucrum, disciplinæ, literæ, probitas in summo fluitant, non descendunt in pectus.

Vt rem eandem diuersa specula uarie reddunt, pro forma speculorum diuersa: Sic idem factum, diuersi uarie interpretantur, pro animorum uarietate, quod huic

magnum est, illi paruum: quod huic pulchrum, illi foedum erit.

Vt speculum non reddit imaginem, nisi substernas uisiro stannum, aut aes, aut aurum, aut simile quippiam solidum, quod imaginem non sinat perfluere: Ita non nisi in animis solidis, et uera uirtute nixis, relucet imago ueri.

Vt sunt quidam fontes, qui potu peccidum, atque etiam hominum autem et pilos tingunt albo, nigroque: Ita relucet etiam in ipso hominis uultu et fronte, quod aiunt, quibus praeceptis imbutus sit, et quibus ex autoribus hauriat uitae rationem.

Gallus Phrygiae fluuius, si modice bibas, medetur corporis malis, si immodice, lymphatum animum agit: Ita si philosophiae literas modice attingas, pro sunt, sin totum te illi addixeris studio, sanitatem mentis auferunt, et inanis gloriae furore quodam praecipitem agunt.

In Boeotia ad Trophonium deum iuxta flumen Orchomenon, duo sunt fontes, quorum alter memoriam, alter obliuionem adfert: Ita fere magno alicui bono magni mali periculum est uiuere.

Vt qui sapiunt, non statim e quoque bibunt fonte, propterea quod alij salutem adferunt, alij perniciem, nonnulli furorem: Ita non est tutum quemuis librum euoluere, quod ex alijs haurias affectum animi bonum, ex alijs libidinem aut ambitionis insaniam trahas.

Qui biberint ex Clitorio lacu, ijs uini tedium oboritur: Ita qui semel gustarint poetarum, abhorrent a philosophiae praeceptis, aut contra: siue qui se mundanis uolu-

ptatibus ingurgitant, abhorrent ab honestis illis, ac uen-
ris oblectamentis.

Apud Troglodytas lacus est, qui ter in die fit ama-
rus aut salus, ac rursum dulcis, totiesq; etiā nocte, unde
et insanus dictus: Sic quidam inæquales, nunc asperi,
nunc sunt blandi, aliquando profusi, mox sordidi, iam ue-
hementer amant, iam supra modum oderunt.

Periculosiores sunt fontes, qui lympidis aquis blandi-
entes oculis, tamen perniciem adferunt, minus formidandi
qui ipsa spece testantur aquas esse fugēdas: Ita difficilius
uitantur mala, quæ boni prætextu fallunt.

Sicuti terra quæ uenas aquarum occultat, nebulā quan-
dam exhalat ante solis ortum, longius intuentibus: Ita q-
uere boni sunt et eruditi, etiam si non ostentent, tamen
semper aliquid ex se produnt, unde qui obseruet, depre-
hendere possit subesse uim boni.

In Narniensi agro terra umbre fit sicator, æstu hume-
sat, unde Cæro iocatur illic ex imbre puluerē, ex siccitate
fieri lutū: Ita quosdā admonitio reddit deteriores.

Garus ambusta et infusa medetur malis, sed si inte-
rim Garum non nomines: Ita quædam beneficia beneficia
non sunt, si commemores.

Terra quæ gignit salem, nihil aliud gignit: Sic inge-
nia scæanda in literis, in cæteris ferè rebus non perim-
de ualent.

Fons in quo nitrum nascitur, nec aliud quicquam gi-
gnit, nec alit: Ita sapientiæ studium, totum hominis ani-
mum sibi uendicat.

Spongijs adeo tenues sunt sensuū notæ, ut multi dubitent aīalia sint nec ne: Ita quorundā is cultus est, is sermo, ea uita, ut dubites Christiani sint, an ethnici.

Sicuti sal modicæ abis aspersus condit, & gratiā saporis addit: Ita si paulum antiquitatis aut iocū admiscueris, oratio fiet uenustior, si plus satis, nihil insuauius.

Quemadmodum echineis siue remora piscis perpusillus (est autem magnæ limacī similis) quamuis magnam nauim uelis ac remis inatatam subito sistit: Ita scortulum aliquoties adamatū ingentes animi ad honesta impetus retinet alligatq;.

Torpedo piscis haud nocet nisi contactu, sed uirus suū etiā ab ære per linū, & arundinis internodia ad piscatoris manū mire trāsmittit: Sic improbi ac pestilētes haud nocent, si nihil cum illis habeas cōmercij, uerū quacunq; consuetudine contacti morum uenena afflant.

Lepus piscis homini certissimum est uenenum, & homo uiciissim illi, adeo ut uel digitulo contactus, statim emoriatur: Ita hostes mutuam utrinq; perniciem dant, & accipiunt.

In nassam facilis illapsus est, sed exitus difficilis: Sic decliue iter in uitā, reditus ad meliorem frugem nō perinde facilis.

Murena fuste non potest interimī, ferula protinus: Ita quosdā leue incommodū exanimat, ut conuiuium, q̄ grauissimas fortunæ procellas infracto tulerunt animo.

Murena non in capite, sed in cauda animam habet: Ita quod charissimum est, non ibi recondendum, ubi sta-

tim periculis sit obnoxium.

Vt pisces in mari nati educatiq; nihil tamen sapium salis marini : Ita quidam inter barbaros geniti & educi, longe absunt ab omni barbarie.

Vt Magi, uerbis etiam non intellectis, prodigiosa quedam efficiunt : Ita sacerdotes nonnulli preabus non intellectis, bona tamen fide pronuntiat, deum conciliant ac mouent.

Vt Appion Homerum ab inferis euocatum, nihil aliud interrogauit, quam quibus parentibus genitus esset: Sic quidam grauissimorum uiro- rum consilio conuocato, de meris nugis consulunt.

Vt Magi prodigiosa quedam promittunt, ipsq; promissis uulgi credulum alliaunt : Ita principes maximarum rerum spes ostentant, ut sibi reddant addictos.

Vt in magicis artibus uulgi hoc magis admiratur, quo minus percipiunt rationem, cur illa aut illa tam absurda prescribantur : Ita quidam magis admirantur stultum aut carmen quod non intelligunt.

Quemadmodum media quo doctiores uideantur, diuersas rerum species ex diuersis mundi partibus petitas inter se commiscant : Ita quidam ostentatores orationem parum eruditam uideri credunt, nisi ius Cesareum ac Pontificum, poetas, oratores, philosophos, sophistas simul commisuerint, & pluribus autoribus ac literis consarinauerint, quam Mithridaticum ferunt fuisse conanatum. Id constabat quinquagintaquatuor diuersis rerum generibus.

Vt periculosum est demones euocare, propterea quod si quid erratum fuerit, magno conantis discrimine fiat. Nam aut Tullum Hostilium ictum fulmine, quod ex Numa libris Iouem deuocare conatus, quaedam parum rite fecisset: Ita periculosum est cum principibus habere commercium, aut cum morosis potentibus, quod offensi re qualibet leui, funditus subuertant hominem.

Quemadmodum Magi sibi conscij fucum esse quod promittunt prodigijs quibusdam ac praescriptis ceremonijs dementant ac territant infirmiores: Ita quidam sacerdotes cum procul absint à uera pietate, ceremonijs inuolunt indoctos, quo plebem sibi magis habeant obnoxiam.

Vt auguria et auspicia non ualent nisi ijs, qui quaerunt et obseruant: Ita praecpta philosophiae non mutant nisi hos, qui meliores fieri student, et hoc animo ad legendum accesserint.

Crocodilus inuictum alioqui et perniciosum animal, tamen Tentyritas adeo metuit, ut ad uocem etiam expauescat: Ita tyranni cum omnes contemnant, tamen eruditorum literas subiment.

Vt quorundam hominum etiam aspectus fasânium habet: Ita sunt quorum omnis uitae consuetudo mores infiat.

Vt Psylli non solum ipsi non laeduntur à serpentibus, uerum ex alijs uenenum exugunt: Ita uere philosophus non modo ipse non tangitur uitijs, sed aliorum quoque morbis, oratione, uitaeque sua medetur.

Scmel icti à scorpio, nunquam postea uestibis, crabronibus, aut apibus feruntur: Ita nullum est incommodum quod non commoditatis aliquid habeat adiunctum.

Vt qui à cane rabido morsi sunt, non solum rabiunt ipsi, uerum etiam alios contagio inficiunt: Ita qui pestilentem aliam de imbiberint opinionem, & alios suis inficiunt colloquijs.

Vt efficatissima remedia nata sunt ex morbis pessimis Ita bonæ leges ex malis pro gnatae sunt moribus.

Sicut ex uipera, crocodilo, cæterisque nocentissimis bestijs media remedia quædam aduersus uenenorum noxam ac morbos efficacia querunt: Ita animaduersione in nocentes, multos uel arcat, uel reuocat à facinoribus.

Crocodilus anæps animal, nunc in terris agit, nunc in aquis: in terra ponit oua, in aqua prædatur & insidiatur: Ita quidam simul & aulici sunt, & ecclesiastici, utrobique pestilentes.

Chamæleon quia pauidissimum animal, subinde colorem mutat: Ita qui uiribus non pollent, ad uarias artes confugiant necesse est.

Lynces clarissime omnium animantium cernunt, sed mira illis obliuio rei ab oculis semota: Ita quidam acri ingenio, sed obliuiosi.

Quædã remedia tristiora sunt ipso morbo, ut satius sit oppetere mortem, quàm his aucupari salutem: uelut sumere sanguinem è uulnere recenti gladiatorum morientium: Ita quâdoque satius est ferre iniuriã, quàm maiore incommodo ulsa: ferre pacem, etiam si parum commodam aut equã

quàm bellum cum immensis malis suscipere.

Scorpius letale uenenum habet, aconitum letalius, tamen hoc in potu datum, aduersus scorpionum ictus remedium habet: Ita dum uenenum cum ueneno colluctatur, seruatur homo: Itidem duorum pestilentium ciuium discordia, nonnunquam reipublicæ saluti est.

Aconitum etiam contactu necat: Ita quorundam conuictus protinus infiat, aut si uel tantillum cum illis inceptis commercij.

Olim in capitolio artabant quadrigæ Latinis ferijs, uictor absinthium bibebat: Ita salubria magis querenda sunt quàm iucunda.

Sorba quæ magis blandiuntur specie, uenenum habent: Ita blandiores amia magis cauendi, quàm tristes atq; asperi.

Empetron herba, Latine *alafraga*, quo propius abest à mari, hoc minus est salsa: quo longius, hoc amarior est: Ita quidam apud Gallos Germaniam spirant, apud Germanos Galliam: Et quo longius absunt, hoc magis referunt eam gentem.

Vt optima remedia maxime perniciem adferunt, nisi apte sumantur: Ita Christi sacramenta salutaria recte summentibus, letalia indigne accipientibus.

Herbæ salutares consuetudine perdunt medendi uim: Ita admonitio si assidua sit, non emendat assuetum iam obiurgationibus.

Vt qui ante uenenum sumunt antidotum, non leduntur ueneno: Sic qui salubribus opinionibus ac decretis

confirmarint animū, non inficiantur oratione malorum, si forte in eos inaderint.

Vt Mithridati cotidie sumentī uenenum, consuetudine factum est innoxium: Ita mala quibus assueueris, non offendunt.

Vt suus cuiq; morbus uidetur atrocissimus: Ita suum cuiq; incommodum maxime dolet.

Vt herba moly diffiale quidem effoditur, sed ad remedia præter cæteras efficax est: Ita quæ præclara sunt non contingunt nisi magno negotio.

Vt inter salutare herbas nascuntur & uenena: Ita ex autoribus quæ recte dixerint sunt exærpenda.

Vt elleborum concitatis intus omnibus, ipsum in primis exit: Ita dux fortis adhortatus suos inter primos prodit in hostem, uelut inquit Herophilus, autore Plinio.

Vt elleborum si parcus sumas, magis offendit quod inhereat uisceribus, inficiatq; corpus: sin copiosius, erumpat celerius: Ita non est obiurgandus amicus, nisi ea uehementia, quæ uitio liberet illius animum. Nam leuior expositulatio contristat amicitiam nullo fructu.

Vt elleborum tamen si efficax, tamen mediâ uetant dari senibus, aut pueris, aut exilibus: Ita admonito sic est temperanda, ut ferre possit quem uelis emendare, nec solum spectandum est uitium, sed natura quoq; eius cuius uitio studeas mederi.

Vt uulgus ineptum magno labore, magniq; impendio remedia ab extremis Indis, aut Aethiopibus petunt, cum in hortis nobis nascatur, quo morbis mederi possit.

mus: Ita praesidia beatæ uitæ magno molimine foris quæ-
rimus, in imperijs, in opibus, in uoluptatibus, cum in ani-
mo sit, quod nos beatos efficiat.

Climenos herba ita morbo medetur, ut sterilitatem ad-
ferat etiam in uiris: Ita quidam malum aliquod ita pro-
fligant, ut aliud diuersum admittant.

Minor uis inest in radiabus herbarum salubriū cum
semen maturescit: Ita deterior fit ingenij naturæq; uis,
quoties liberis gignendis datur opera.

Herbam canariam canis ita mandat, ut homo non cer-
nat nisi depactam, & percussus à serpente aliam quandā
petit, sed eam non decerpit inspectante homine: Ita qui-
dam disciplinas a se repertas celant, ne prosint & alijs.

Lotos quam latini fabam Græcam uocant, ramenta li-
gni habet amarissima, fructum dulcissimum: Ita conatus
ad summam uirtutem durus est, fructu nihil suauius.

Vt uitis refugit brassicam, quercus abhorret ab olea,
multo magis autem à nuce iuglande. (Nam uitis cum
omnia complectatur, solam brassicam declinat. quercus
si in scrobem oleæ depacta fuerit, emoritur: eadem &
iuxta nuçem iuglandem inarescit.) Sic inter quasdam
nationes naturale dissidium est, ut nullo pacto queant
coalescere concordia: ut inter hos ferè, quos mare aut
alpes diremerunt.

Vt Democritus medicus Considie mulieri, omnem
aurationem austeram reusanti, lac caprarum dedit, quas
lentisco pascebat: Sic ijs qui prorsus à tetricis philoso-
phie præceptis, fabellæ quædam amœniores proponen-

de, sed quæ philosophiam respiciant.

Ferula solis asinis gratissimum est pabulum, ceteris animantibus præsentaneū uenenum: Ita sæpe quod alios offendit, alijs uoluptati est.

Hedera pota neruis nocet, eadem foris adhibita prodest: Sic philosophiam si penitus imbibas, nocet ad pietatem, si leuiter & ueluti foris admoueas, prodest ad eruditionem.

Arundinis radix contrita & imposita, filicis stirpem corpore extrahit. Item arundinem filicis radix: Ita uiciatissimæ & pecunie studium eximit animis amorem sapientie, & sapientia studium pecunie.

Rhododaphnes arboris folia quadrupedibus uenena sunt, hominibus præsidia aduersus serpentes: Ita diuine literæ sobrijs ac prudentibus salutarem præbent alimoniam, stultis autem & impijs hæreseos, & maioris impietatis ministrant occasionem.

Vt quod nulla ui efficias, id aliquoties fit herbe succo, si modo quam oportet adhibeas: Ita quosdam magis per moueris apta quàm uiolenta oratione.

Vino modico nerui & oali iuuantur, eodem copiosiore læduntur: Sic literis modicæ gustatis adiuuatur uita, eadem læduntur, si quis immodicè incumbat.

Sicuti uina & poma subacerba, uetustate mitescunt, dulcescuntq;: Sic etatis insolentia longo rerum usu mitigatur.

Chamaeleon herba mutat foliorum colores, cum terra in qua nascitur: hic nigra, illic uiridis, alibi cyanea,

alibi crocæ, & alijs, alijsq; coloribus: Ita conuenit hominem pro loco, in quo agit, uitæ habitum commutare.

Quemadmodum heliotropium herba, semper in eam spectat partem, qua sol est, & eo condito, florem contrahit: Sic nonnulli ad regis omnes nutus obsecrant, & in quodcumq; uiderint illū esse propensum, in id feruntur & ipsi.

Adyanton herbam etiam si perfundas aqua, aut immergas, tamen siccæ similis est: Ita in uirum bonum non hæret contumelia, aut infamia, etiam si quis infamare conetur.

Vt in rerum natura quæ spectatissime florent celerime marcescunt, ueluti, rosæ, lilia, uiolæ, cum alia durēt: Ita in hominum uita quæ florentissima sunt, atissime uertuntur in diuersum.

Vt rosa, flos unus omnium longe gratissimus, de spinis nascatur: Sic è tristibus, & asperis laboribus fructus capitur iucundissimus.

Crocum gaudet calcari, premendoq; melius prouenit: unde iuxta semitas, & fontes letissimum est: Ita uirtus aduersis exerata rebus, letius emicat.

Vt nihil insidiosius melle uenenato (nam sunt quædam huiusmodi): Ita nihil magis cauendum quam blandus hostis.

Urtica sine aculeis adurit, ac uulnerat sola lanugine, soloq; contactu: Ita quidam non aperta ui, sed clandestinum nocent.

Quemadmodū urtica, si cōtanter attingas, ac timide,

adurit: sin premas tota manu, non adurit: Ita pecunia, si cautim arum spectimq; tractes, infiaet: sin contemptim ac neglectim, innoxia est.

Vt radix quam mediâ uulgo Rebarbarum uocant, cum sit biliosa, tamen peculiari quadam uibilem pellit: Ita fit nonnunquam, ut amor pellat amorem, ceu clauus clauum, ira iram, & dolor dolorem.

Vt est quædam uenenorum contraria natura, sic ut sepe numero uenenum ueneno pellatur: Sic uitium uitio pellitur, & malus malo obijatur.

Vt tutissimum est in trifolio cubare, quod in hac herba negent serpentem aspiâ: Ita in huius uersandum libris, in quibus nulla uenena timentur.

Quemadmodum panace herba, una contra morbos omneis habet remedium: Ita Christi mors una aduersus omneis cupiditates noxias efficax est.

Vt nepentes herba, ab Homero prædicta, addita poculis, omnem conuiuij tristitiam disaut: Ita bona mens in sita nobis, omnem uitæ sollicitudinem abolet.

Vt ætium acre quidem gustu, sed aduersus serpentium ictus mire ualet: Ita præcepta philosophiæ austera quidem illa, minimeq; blanda, sed contra pestiferas animi cupiditates remedium adferunt presentaneum.

Mediâ uctam uti Halicacabo, quanquàm dentibus firmandis prodest, si eius succo colluantur. propterea quod periculum est, ne si diutius id fiat, delirationem ggnat, & plus adferat incommodi quam commodi: Ita non est utendum his literis, quæ sic linguam expoliunt,
ut mores

ut mores inficiant, aut non conuenit sequi, quæ sic au-
gent rem, ut famam lædant.

Sicuti nascitum ad Venerem quidem reddit segnio-
rem, sed animi uim acuit: Ita philosophiæ studium corpo-
ris curam ac uigorem, ad animi uigorem traducit, ut hoc
plus sapiat homo in rebus æternis, quo magis stupet ad
ista corporea, crassaq;.

Quemadmodum in superioris Libyæ populis, quo-
niam mulieres cōmunes sunt, ut in Politicis testatur Ari-
stoteles, filios iuxta similitudinem formarum partiuntur:
Ita confusis operum titulis, stili similitudinem, et oratio-
nis phrasin oportet spectare.

Vt qui comædos audiunt, nō ob hoc audiunt, ut ipsi
comædi fiant, sed ut uoluptatem capiant: Ita nunc per-
multi cōdōnantem audiunt, non ut imitatione meliores
fiant, sed uti delectentur.

Vt Pharmacopolæ bracteis aureis tegūt remedia quæ-
dam, quo pluris uendant: Ita quidam lenocinio uerborū
nihil ad rem pertinentium, rem commendari putant.

Sicut unda undam perpetuo propellit: Ita dies diem
trudit.

Vt à corrente flumine tantum habes, quantum hau-
ris: Ita ex annis semper euntibus nihil accipis, nisi quod
in res duraturas collocaris.

Luna semel extincta subinde renasatur, et ubi conse-
nit reuiuensat: At homo nec renasatur mortuus, nec
repubesat senex.

Post hyemem denuo recurrit Ver: At post senectam

Diffimile

Diffimile

nulla recurrit iuuenta.

Dissimile

Sol post occubitum redit nouus, homo non item.

Vt stultum sit relictis fontibus, consecrari riuulos :
Ita ineptum est, relictis euangelij, Lyrae, & similia
somnia sequi.

Vt maximi medici, minores quoque morbos optime
sanant : Ita doctissimi praecipites, & minima optime
docent.

Vt lamiae domi caecantes, foris nihil non uident : Ita
quidam in alienis negocijs plus satis oculati, in suis pa-
rum perspicunt.

Vt impendio malignus sit, qui fontem satentem obte-
gat, aut solem obradiantem prohibeat, aut lumen reca-
set de suo lumine accendere, aut uiam monstrare graue-
tur : Ita uehementer sit inhumanus, qui prodesse nolit a-
tra ullum suum incommodum.

Vt equae conspecta in aquis forma sua, aguntur in ra-
biem, autore Columella : Ita quidam numium admirantes
sua, ad insaniam usque redduntur insolentes.

Vt bonaso cornua oneri sunt tantum, nulli autem usui,
adeo sunt in se reflexa : Ita Sophistae dialecticam habent,
sed qua neminem reuincere possint, adeo est intorta.

Pardus odoris gratia allectas feras inuadit, atque occi-
dit : Ita quidam blandiloquentia irretitos fallunt, ac per-
dunt. Sic prinapum aulae habent, nescio quid blandum,
quod inuitet in perniciem.

Qui tigridis catulos rapuit, bene secum agi putat, si
uel unum in sequenti matri auferat impune : Ita qui alie-

nam inuasit possessionem, etiam si cogatur reddere, lucrum tamen facit, si uel portionem aliquam retineat.

In pantheris quod speciosissimum esse oportuit, id callandum est, ut placeat, reliquo corpore maculis picturato: Ita in quibusdam omnia placeant, præter uitam, quod est totius negocij caput.

Vt Tarandi cutis ferro impenetrabilis: ita quosdam nihil queas dictis ledere.

Hyene sicut et Ichneumon, nunc mas est, nunc foemina: ita quidam sui dissimiles, nunc fortia loquuntur, nunc mollia: nunc philosophi sunt, nunc nepotes: nunc amici, nunc inimici.

Vt Aspalacus non nisi apud Bæotios uiuit ubi nascitur, aliò translatus perit: ita quidam peregre uiuere non possunt, nulla instructi arte.

Chameleon quoniam aura pasatur non cibo, semper hianti est ore: ita qui gloriolis et auris aluntur popularibus, semper aliquid captant quod famam augeat.

Amphisbena serpens utrinque caput habet, et utralibet corporis parte pro cauda utitur: ita quidam anapitætes, nunc hac, nunc diuersa ratione se tuentur, et cum est commodum ad ecclesiasticam libertatem confugiunt, cum uisum est, principum prætextu rem gerunt, canonum obliuiscuntur.

Porphyrius serpens uenenum habet, sed quoniam edentulus est, sibi habet: ita quidam male cogitant, sed quod desit facultas, nemini nocent.

Vt palma quia cortice sit cultellato, difficilis quidem est ascensu, sed fructum habet dulcissimum: itidem

erudito & uirtus aditum habent diffialem, sed fructum dulcissimum.

Sicuti mundus undiq; teres, ac rotundus sibi constat: Ita sapiens nihil extra se querit, seipso contentus.

Vt stultissimum est cum huius mundi, in quo nati sumus, naturam cognoscere non possimus, alios innumera biles mundos foris querere: Ita absurdum est neglectis rebus domesticis, de alienis esse sollicitu & curiosum.

Sicuti deus cum nihil non uideat, nihil tamen uidenti similis est: Ita princeps nihil ignorare debet, multa dissimulare.

Vt deus plurimum sapiens, & intelligens minimum loquitur: Ita sapiens non nisi necessaria loquitur.

Sicut ex contrarijs elementis mira harmonia temperatus est mundus: Ita diuersis hominum studijs constat respublica.

Vt Deus quo nihil est melius, minime apparet: Ita quod est in homine optimum, nempe mens bona, maxime latet.

Vt unus deus administrat uniuersa, sed qui sit optimus ac sapientissimus: Ita monarcha res sit saluberrima, si detur deo similis.

Vt orbium diuersus in contraria nixus, motum omnium temperat: Ita senum contatio, iuuenum in republica feruorem, ac praecipitantiam moderatur.

Vt Sol non alius est pauperi, alius diuiti, sed omnibus communis: Ita princeps personam spectare non debet, sed rem.

Vt idem sol æram liquefaciat, & lutum indurat : Ita eadē oratio alios reddet meliores, alios deteriores pro ingeniorum uarietate.

Quemadmodum Luna quo propior est soli, hoc minus habet luminis : Ita plus fructus ac dignitatis est ijs, qui procul absunt à magnis principibus.

Vt solis defectus magnam mortalium perniciem trahit : Ita regis error etiam leuis, magnam tamen in rebus humanis gignit perturbationem.

Sicut Mercurius quàm minimo spacio discedit à Sole, licet alioqui uagus & errabundus : Ita non oportet longius ab honesto discedere sapientem.

Vt cometes nouus apparens, aut magnum bonum, aut ingens malum portendit mortalibus : Ita nouus princeps salutem adfert rebus humanis si bonus est, maximam pestem, si malus.

Vt plures apparere soles prodigium est : Ita plures esse monarchas, aut imperatores.

Vt Luna quod luminis accepit à sole, mundo refundit : Ita donum à deo acceptum, in commodum aliorum est conferendum.

Vt Castoris & Pollucis facies si solitariae appareant, dirum est ostentum : sin geminae, salutare : Ita non oportet potentiam esse sciuntam à sapientia, alioqui pestilentem.

Vt Saturnus qui ex septem erroribus summum tenet locum, tardissime circumagitur : Ita qui in summa constituti sunt potestate, quàm minime præcipites oportet.

et esse.

Vt stellæ subito natæ, subito item euanescent, aut decedunt: Ita qui repente subuehantur ad summos honores, cito præcipitari solent.

Vt axiata pestilens est omnibus sydis: Ita principis mali potestas omnibus nocet.

Luna præcipue mouet inferiora, non quod efficiat, sed quia propior: Ita multum habet momenti ad res faciendas uicinas.

Vt bruta fulmina montes feriunt irrita icta: Ita stulta potentia suas uires, in quod nihil opus est consumit.

Vt Aphricæ Auster serenus est, Aquilo nubilus, præter aliarum regionum naturam: Ita quidam cum regione mutant ingenium ac mores.

Sicut nec Aegyptus ob calorem, nec Scythia ob rigorem sentit fulmina: Ita uel ingens potentia, uel extrema fortuna humilitas, tutum reddit à contumelijs.

Vt autumnus aut uere maximo fulgurat, minus hyeme aut æstate: Ita mediocris fortune celsitudo, ictibus obnoxia est.

Vt quedam fulmina æs ac ferrum liquefaciunt, ne æra quidem confusa: Ita diuina uis, aut regia potestas in obstitentes seuit, mollioribus parat et cedentibus.

Vt non solum stultum est, uerumetiam periculosum euocare fulmina: Ita dementia est reges ad se accersere, qui non nisi magno nostro malo prouocantur.

Vt fulmen quodcumque animal protinus occidit excepto homine: Ita fortune procelle indoctos, ac brutos

protinus animo deiiciunt, sapientem non item.

Qui in altis sunt specubus, à fulmine non feriuntur:
Ita infima fortuna tutissima est.

Sicut aliquando tonat sine fulgetris, idq; tonitru terro-
rem habet, periculo uacat: Ita quorundam minæ terrent,
non nocent.

Hypanis fluuius, Scythicorum annuum princeps, per
se purus & dulcis, arca Callipodas Exampeo fonte ama-
ro inficitur, atq; ita dissimilis sui in mare cōditur: de quo
quidem est illud Solini elogium: Qui in prinapijs eum
norunt, prædiant: qui in fine experti sunt, non iniuria
execrantur: Ita quidā initio blandi & amia, postea lon-
ge dissimiles sui reperiuntur.

Vt attagen aliàs uocallis, captus obmutescit: Ita qui-
busdam seruitus adimit uocem, qui liberi loqueban-
tur. Aut sponte loquuntur, aut canunt nonnulli, si co-
gas, reticescunt.

Memoria similis reti, quod maiora continet, minuta
transmittit.

Vt arbor exarsa repullulat, euulsa non refruticitur:
Ita malum si penitus tollatur, non renascitur.

Vt auihus pennas accidimus, ne longius auolent: Ita
quibusdam opes & auctoritatem, ne se tollant in altum.

Vt acasæ pennæ tempore renascantur: Ita nisi assidue
premas, renascitur potentia.

Vt qui Chirurgi manus horrent, diæta curantur: Ita
qui asperiora non ferunt remedia, leuioribus remedijs
sunt corrigendi.

Vt si Venerem suam Apelles, aut si Protopogenes Hiclysum illum suum coeno oblitum uideret, magnum acciperet dolorem: Ita si quis conspiciat eum corruptū, quē ad bonos mores instituisse: aut ignominij affectū, quē ornasset honoribus, iniquo animo ferret.

Vt mulieres ob hoc ipsum bene olent, quia nihil olēt, & in quibusdam delectat cultus neglectus: Ita theologia oratio hoc ipso uidetur ornator, quod ornamenta neglexit.

Vt magis est probanda mediana, quæ uitiosas corporis partes sanat, quam quæ exurit: Ita melior est magistratus qui aues improbos corrigit, quam qui tollit e medio.

Vt apud iureconsultos etiam qui frigidam suffundūt, simili notantur infamia: Ita culpandus qui ad turpia hortatur, non is solum qui turpia facit.

Vt qui parant statuam facere, prius rude quoddam simulacrum fingunt e trunco, postea dolant ac poliunt: Ita qui orationem aut librum instituit.

Vt callus tempore factus adimit sensum: Ita diutina mala consuetudo facit, ut leuius feramus.

Vt natura nō est eadem omnibus locis, neq; statuum nec maris, nec pluuiæ, nec arborum, nec animantium: Ita non oportet hominem ubiuis eundem esse, sed cum loco ac tempore uariari.

Vt Euripus in Eubœa septies in die defluit, ac toties refluit mira celeritate: At idem tribus diebus unoquoq; mense stat immotus septima, octaua, nona; luna: Ita qui

dam inæquales sibi, aut nimium præcipites sunt, aut nimium lentæ, in utranq; partem plus satis uehementes.

Vt æstum maris, auctus aut detrimenta, lunæ magis sentiunt imbecilliora corpora: Ita rebus contrarijs uehementius commouetur animus, minus sibi constans, & affectibus uitiatus.

Vt conchylia crescente luna augeantur, decresciente minuantur: Ita stultus à fortuna pendens, nunc magnus est, nunc pusillus, nunc elatus, nunc supplex, utanq; Rhannusia mutauerit sese.

Vt aqua maris in imo dulcior est quàm in summo: Ita quo altius penetres in philosophiam, hoc minus habet amaritudinis.

Tradunt physici ueteres, solem marinis aquis passim, lunam dulcibus: Ita sapientes amara quæerunt, modo utilia: stulti quæ delectant modo, sectantur.

Quidam fluuij per medios lacus erumpunt, ut illis non misceantur, sed iidem eadem aquarum magnitudine post multa passuum milia exeunt, quæ fuerant inuecti: Ita si in uitiosam inaderis ciuitatem, ita ad tempus utendum hospitio, ut idem excas qui ueneris.

In Asphaltite Iudææ lacu, item in Arithsa Armeniæ maioris nihil mergi potest: Ita quidam quicquid commiseris, in propatulo gerunt, neq; quicquam celare possunt.

Vt aqua marina ad potum inutilis, melius sustinet nauem q̃ fluuiialis dulcis & potui aptior: Ita suū unaquæq; res usum habet, si quis utatur ad id quod oportet.

In Dodona Iouis fons cum sit gelidus, & immetas facies extinguat, si admoueris extinctas accendit: Ita Christus si cupiditatibus flagrantem attigerit, sedat, ac refrigerat: si deiectum & exanimum, erigit & animosum reddit.

Lyncæstis aqua, quæ uocatur Addula, non secus ac uinum temulentos reddit: Ita quosdam etiam sua paupertas & infamia reddit feroces & improbos. Eadem enim uita è diuersis nascuntur causis, ut ex scientia arrogantiæ, eadem ex ignorantia.

Tirrheus lapis quamuis grandis innatat, comminutus sidit: Ita concordia sustinemur, discordia pressumimus.

Vt oleum infusum tranquillat mare, & lucem addit: Ita philosophia componit animi motus, & ignorantie caliginem discauit.

Vt ad naphtham (id est bituminis genus) etiam procul uisam ignes transiliunt ob naturæ cognationem: Ita ingenua literis nata, statim eas arripiunt.

Aliunt ignem chimæe montis semper ardētis, aquas accendi, sceno restingui: Ita quosdam quo magis ores, minus commoueat, si dehorteris: ultro uolunt.

Vt aquæ salinæ pluuia incidente, dulciiores sunt cæteris aquis: Ita meliores solent esse, quos è diuersa uita mutauerit diuinæ gratiæ influxus, ueluti Paulus.

Vt canes Melitæi potissimum in delicijs sunt opulentis ac potentibus sceminis: Ita principes effœminati delicijs, plurimi faciunt adulatores, & ad gratiam oïa tum

loquentes, tum facientes.

Vt sunt flumina quædam, quæ cum eadem sint, diuersis locis diuersa sortiuntur nomina: Ita quædam res in alio homine, uarijs nominibus mutantur: uelut fastus in primæpe splendor appellatur, in priuato superbia.

Sicuti quo directius nos ferit sol radijs suis, hoc minor est umbra nostri: quo obliquius, hoc magis incrementum umbra corporis: Ita quanto plus quisque assequutus est uera sapientiæ, hoc minus magnificæ de se sentit: quo longius abest ab ea, hoc se magis dilatat stultissima per suasione sapientiæ.

Vt inter tot hominum milia nullæ faciès sunt per omnia similes, nec ullæ uoces: Ita suum cuique ingenium est, suus cuique mos.

Tradunt in Albania nati homines glauca oculorum acie, qui nocturnarum ritu, plus noctu quam interdiu cernant: Ita quidam plus sapiunt in rebus facinorosis, quam in bonis ac præclaris: aut in sordidis potius quam in egregijs.

Vt Psylli in Africa, Marfi in Italia, non solum ipsi non leduntur à serpentibus, uerum etiam contrectatu ac salua medentur alijs periclitantibus: Ita philosophis non satis esse debet, si ipsi non corrumpantur uitiosis affectibus, uerum oportet oratione alijs quoque cupiditates noxias eximere.

Vt homini semper adest remedium aduersus serpentium uirus, nempe salua, qua contacti ceu feruenti perfusi aqua, fugiunt, emoriuntur etiam si in fauces penetra-

uerit: Sic aduersus omnes pestiferas cupiditates, præsens remedium semper nobiscum araufimus, si modo nouerimus uti. Id ab animo petatur oportet.

Qui fascino utuntur, laudando necant arbores, sata, pueros: Ita adulator laudando perdit.

Sunt qui aspectu effasiant hominem: Ita inuidus oculi perniciem adfert rebus latis. Nec satis tutus regis oculus, si quid habeas egregie pulchrum.

Qui effasiant, in oculis geminam habere pupillam dicuntur: Ita qui utuntur inuidia alienæ felicitatis, non eam intuentur oculo simplicia, sed quicquid uident, sinistre interpretantur.

Est Indiæ gens dicta Pandora, quæ in pueritia cito sit capillitio, in senecta nigrescunt capilli: Ita nonnulli primis annis sobrii ac modesti, grandiores iam ad rugas & ineptissimas uoluptates abijciunt sese, & quasi pueros rescunt.

Sicuti foeminae quæ maturius pariunt, citius senescunt, uelut in Calingis Indiæ gente, quinquennes pariunt, sed octauum non excedunt annum: Ita præcoda ingenui cito deficiunt.

Vt Androgyni sic utrosque imitantur, ut neutrum sint nec mares nec foeminae: Ita quidam dum & Theologi uolunt esse & Rhetores, à neutris agnoscuntur.

Vt mare grauida, minus laborat & in gestatione, & in partu: Ita si rem honestissimam animo conceperimus, minore negotio consequemur, quam stulta quædam oblectamenta. Et qui inuidi præmia sequuntur, minore do-

lore margaritum illud Euangelicū sibi parare poterūt.

Agrippæ qui uocantur, quoniam præposcere nascuntur, hoc est, pedibus primum emergentibus, malis auspicijs in uitam ingredi creduntur, magnoq; humani generis malo, ut Marcus Agrippa, & Nero: Ita qui per nefas, ac simoniam irrumpunt in imperium, aut episcopatum (uti uocant) magnam pestem adducunt sibi suisq;.

Vt nonnullæ mulieres ex uiris quibusdam non concipiunt, alijs adiunctæ, fecundæ fiunt: Ita sunt qui apud quosdam præceptores indocti, alijs traditi doctoribus proficiunt: quod sint ut corporum, ita & ingeniorum cognationes, ac dissidia.

Vt horologii umbram progressam sentis, progredientem non sentis, & fructum aut herbam creuisse apparet, non apparet crescere: Ita & ingeniorum profectus, quoniam minutis constat actibus, ex interuallo sentitur.

Vt elephanti cum nare non possint, tamen annibus impense delectantur, atq; illos uagari gaudent: Ita quidam cum literas nesciunt, tamen inter eruditos uersari gaudent.

Dracones exuentes sanguinem elephantorum, occidunt eos, & ipsi uiaſſim inebriati opprimuntur ac commoriuntur: Ita sæpenumero in bello, pars utraq; & perit & perit, damnum dat & accipit.

Bonafus animal, quoniam cornibus inutiliter impletis non potest ledere, fugiens finem reddit, cuius contraſus inſequentes ut ignis aliquis comburit: Ita nonnulli

quoniam coram non audent congregari, à tergo sparsis
probris contaminant hominem.

Sicut leo citius seuit in uirum quàm in foeminam,
pueros non nisi summa fame coactus attingit, supplicia
bus ac prostratis parat: Ita potentes infirmioribus de-
bent ignoscere, uires in alios experiri, quos uincere pul-
chrum sit.

Vt lasciuia simiarum febrim exatit leoni: Ita inimici
conuiuium aut contumelia, nonnunquàm exaussa desidia,
ueternoq; ad honesti studium nos acuit.

Leonis catuli informes nascuntur, uix ingrediun-
tur semestres, non mouentur nisi bimestres: Ita que
egregia futura sunt, sero proueniunt, & lentis auditibus
absoluntur.

Leo cunctis formidatum animal, tantum ac cristam
galli formidat: Ita summi principes infimorum conuiuium
nonnunquàm timere coguntur.

Iniecto in oculos sago, leo sine ullo negotio capitur,
alioqui inexpugnabilis: Ita facillimum est potentissimum
etiam domare, modo cognitum sit illius ingenium.

Camelus non gaudet potu, nisi prius obturbata con-
calcatione aqua: Ita quibusdam nihil placet in literis, nisi
barbarie conspurcatum.

Vt camelopardalis siue nabis, collo refert equum, pe-
dibus & cruribus bouem, capite camelum, maculis tra-
grim, aut pardum: Ita quidam inaequales sibi uarias
hominum formas exprimunt: si cultum inspicias, san-
ctum aliquem existimes: si orationem audias, Satrapam

loqui putes: si uitam expendas, nebulonem inuenies: si scripta, bubulcum.

Rhinoceros cornu gerit in naribus: Ita quorundam sales dentati sunt & aculeati.

Catoblepas & basiliscus solo aspectu necant, maxime si oculos intuerent: Ita tyranni nonnulli solo oculorum coniectu nonnullos ad laqueum adigunt. Aut formosa mulier & impudica perimit intuitu.

Vt basiliscus sibilo fugat omnes serpentes: Ita quidam adeo sunt pestilentes, ut alij ad illos collati, bonu uideantur, atq; ultro cedant.

Lupis quos æruarios uocant, etiam in fame surripit obliuio abi, si modo respexerint, ac protinus alium querunt: Ita nonnullis mox exadit, quod modo instituerant narrare, si interiectis uerbis aliquot animum illorum aliò deuocaris.

Aspis pestilentissimum malum non uagatur, nisi cum compare, ea interfectore pertinacissime persequitur: Ita tyranni filium, aut alium tyrannidis successorem adiungunt, ne desit ultor, si quid acciderit.

Crocodilus patitur Trochilum auiculam carpere, etiam è fauibus suis, non illius amore, sed sua ipsius causa. Repurgat enim rostro suo os illius: Ita tyranni etiam si quid alicui concedunt, semper ad suum referunt commodum.

Crocodilus terribilis est in fugaces, fugax contra insequentes: Ita quidam si concedas ac metuas, tum fero aum: si strenue contemnas & obsistas, statim concedunt.

In aspidis ictu nullum est remedium, nisi ut partes contacte amputentur: Ita quædam uitia sola morte sanari possunt.

Inevitabile malum esset aspis, nisi natura hebetes addidisset oculos: Ita quidam essent pestilentissimi, si prauæ cupiditati accederet & ingenij uis, ut rationem quoque uendi possint excogitare.

Dictamnium herba sagittas eduat e corpore, hanc æri ui monstrare: Ita philosophiæ ratio, fortune iacula eximit animo.

Diffimile

Cerui pastu dictami exatiūt corpore sagittas, à phalangio percussi cancrorum esu sibi medentur: lacerta à serpentibus icti, herba quadam se resouent: hirundines uexatis pullorum oculis chelidonia succurrunt: Testudo cucula pastu uires aduersus serpentes reficiat: Mustela in murium uenatu ruta se confirmat: Ciconia origano, hedera apri sibi medentur in morbis, item cancrorum esu. Anguis foeniculi succo abijāt exuuium: Draco uernam nauseam syluestris lactucæ succo restinguit: Panthera aduersus aconitum, hominis excrementis sibi medentur: Elephas Chamæleonte fronde (nam similis est animanti color) deuorata: Vrsi cum mandragoræ mala degustauere, formicas lambunt: Ceruus uenenatis pabulis herba cynare resistit: Palumbes, grauli, merulæ, perdices, lauri folio annuum fastidium purgant: Idem faciunt columbæ, turtures, gallinacæ, herba quæ uocatur helixine: anates, anseres, ceteræq; æquaticæ, herba siderite: grues & similes, iunco palustri: Coruus oaso chamæleonte, qui etiam

qui etiam uictori nocet, lauro infestum uirus extinguit. breuiter nullum est animal, quod non intelligat sua remedia: Solus homo nescit, unde uel corporis uel animi remedia petere debeat.

Hyæna uocem humanam imitatur, & nomen alicuius ediscit, quem euocatum lacerat: Ita quidam obsequio blandiuntur, donec in perniciem trahant.

Hyæna sic auida est excrementorum hominis, ut si in uase suspendantur altius quam ut possit attingere, enecat sese, defatigati porrectu corporis: Ita nonnullis quod est foedissimum, id dulcissimum est.

Fibri Pontici genitalia sibi ipsis amputant membra inuenatu, quod ob hoc se peti intelligant: Ita prudentis est aliquando abijcere rem, ob quam periclitatur.

Cerui cum arrexere aures, acerrimi auditus sunt, cum remisere, surdi: Ita principes si quid est quod placeat, id procul etiam perapiunt: si quid secus, quantumuis clames, non intelligunt.

Cerui cum sua cornua cogantur abijcere, tamen occultant ea, præcipue dextrum, ne medicamenti uis alijs sit usui: Ita diuites nonnulli, cum ipsi diuitijs uti non queant, haud tamen sinunt alios frui.

Vt chameleon non alio pasatur alimento, quam aeris, & idcirco ore est semper hiant: Ita quosdam aura popularis alit, neque quicquam aptat præter inanes laudes, & gloriam.

Chameleon qui subinde mutat colorem, omnem imitatur, præter rubrum & candidum: Ita adulator nihil non

imitatur in amico, præter ea quæ honesta sunt.

Tarandus omnium arborum & fructuum, locorumque in quibus latitat, colorem uillis etiam imitatur: Ita tuhor erit, qui ad quamcunque gentem se contulerit, eius ritus ac mores imitetur.

Dissimile

Hystrix non iaculatur spinas suas, nisi cum puocatur, aut urgetur: At scurra in quæuis sua dicta torquet.

Vrsus informes gignit catulos, eos lambendo format: Ita rudem ingenij scetum diutina cura expoliri conuenit.

Vt canis properans in enitendo, cæcos parit catulos: Ita præcipitata opera non possunt esse absoluta.

Vt ignaui canes omnibus ignotis allatrant: Ita barbari quicquid non intelligunt, carpunt ac damnant.

Vt multi quidam canes, prius mordent quam latrant, sunt enim & huiusmodi, quos aliquot ipse uidi: Ita quidam prius ledunt quam exposcunt.

Asina per omnem gignunt uitam: cum homo tam mature desinat parere: Ita facilior ac perpetuus prouentus rerum uilium, egregia raro contingunt.

Nullum est animal quod impensius amet suos fetus, quam asinus & simia: Ita indocti suas commentationum las præter alios amplectuntur.

Mulus ex equo & asina conflat, nec equus est, nec asinus: Ita quidam dum & aulici esse uolunt, & ecclesiastici, neutrum sunt.

Simile

Muli calatratus uino crebro inhibetur, mulieris petulantia uino prouocatur.

Simia catulos ferè complexu necat: Ita nonnulli pa-

rentes immodico erga liberos affectu, & indulgentia cor-
rumpunt illos.

Vt est regio quæ careat uenenis, ueluti Creta: ita non Dissimile
est respublica aut aula, quæ careat inuidia.

Creta nullum hêt uenenum, præter phalangium, id
est aranei genus: Ita nõ est monasteriũ tam sanctum, qd̃
immune sit ab obrectationis & inuidentiæ malo.

Angues in Syria erga indigenas uenenum non ha-
bent, nec eos petunt, exteros cum crudatu exanimant:
Ita insulares in suos satis humani, in alienigenas immi-
tissimi sunt.

Indicæ testudines, meridiano tempore blandiente,
gaudent toto dorso per tranquilla fluitare, donec obli-
tis sui, solis uapore siætur cortex, ut mergi nequeant,
iamq; munitæ natent opportune uenantium præde: Ita
quidam spe magnarum rerum allekti, in primapum au-
las sese conijciunt, & adeo delinuntur aulæ delicijs, do-
nec imprudẽtes eo redigantur, ut non possint etiam si ue-
lint, in suum oñum sese recipere.

Mugiles si caput condiderint, putant se totos occulta-
ri: Ita quidam si sua uitia dissimularint ipsi, putant ab
alijs non animaduerti, qui mos idem & pueris est.

Alutarium piscem semper sequitur piscis nomine sar-
gus, qui illo cœnum fodiente exatatum deuorat pabu-
lum: Ita sunt qui se miscant alienis negocijs, ut eis labo-
rantibus, fructum ipsi præripiant.

Scomberi in aquis sulphureum habent colorem, ex-
tra aquas simile cæteris: Ita diuites in suo regno dijs pa-

res, & ceteris longe præstantiores uidentur, in morte nihil ab alijs differunt.

Vt echineis licet exiguis piscis, nauem uelis citatam remoratur: Ita animum ad honesta properantem puella quepiam nonnunquam reuocat, ac retardat affixa.

Sicuti Polypus quicquid brachijs attigerit, suctu tenet & attrahit: Ita diffidillimū est euellere de manibus quorundam, si quid nacti fuerint.

Polypus stupidum alioquin animal, in captandis conchis incredibili utitur solertia: Ita quidam ad solum questum suum sapiunt, alibi pecudes mere.

Vt sæpenumero Polypus dum concha carnē capit, ipse capitur ac tenetur: Ita sæpius dum alijs nocere studemus, nos ipsos in periculum adducimus.

Vt echinus semper in spinis ingreditur, quod spinas secum arauferat: Ita quibusdam in omni negotio acritas est, propterea quod animo secum adferant asperitatem, etiam si res ipsa nihil habeat incommodi.

Vt cancri in metu utroque uorsum pari celeritate ingrediuntur: Ita cum res exigit, uertendi sunt in diuersum mores.

Minimi cancri, quos pinnoteræ uocant, quo tutiores sunt, inanium concharum testis se condunt, & cum accreuerint, migrant in capaces: Ita quidam maiorum suorum titulis tumentur sese, cum suis diffidant uirtutibus.

Vt umones tametsi in mari nascuntur, tamen plus habent cognationis cū cœlo, cuius faciē reddunt: Ita pius ac generosus animus magis à cœlo pendet, unde duat

originem, quàm à terra, in qua uiuit.

Rhombus, & squatina, & rhaia, & pastinaca cum tardissimi sint piscium, tamen saepe reperiuntur habentes in uentre mugilem omnium uelocissimum, solertia & ingenio capientes: Ita quidam arte superant longe potentiores, opibus aut uiribus.

Trochus piscis ipse se init, & ex sese conapit: Ita quidam ingenij felicitate ipsi literarum semina infundunt sibi, quos αὐτοεξέχρως uocant Graeci.

Struthio camelus auium maxima, sed stolidissima: Nā ubi collum occultarit frutice, latere sese existimat: Ita quidam ingenti mole corporis onusti, minimū habēt ingenij.

Vt Phoenix nunquam est nisi unica, & ea uix creditur cuiquam: Ita rerum optimarum summa raritas est.

Aquila auium rapacissima, non oppetit morbo neque sermo, sed fame: Ita auarus, quo magis accedit aetas, hoc magis cruciatur habendi studio, & minus potest uti partis.

Aquilarum pennae quoque aliarum auium pennae admixtae, eas deuorant: Ita tyrannis penitus insita uis est spoliandae plebis, ut mortui quoque aliquid auferant.

Vultures triduo futura cadauera praesentant, coque aduolant, Ita quidam captatores, multis etiam annis mortui diuitum imminant.

Vultures ipsi nihil occidunt, sed ab alijs occisa inuadunt: Ita nonnulli alienis fruuntur sudoribus.

Cybindus auis bellum internianum gerit cum aquila, adeo ut coherentes saepenumero prendantur: Ita fit aliquoties, ut dum mutuū in se odium pertinaciter ex-

erant principes, utriq; subuertantur, tertio quopiam inuadente.

Coccyx oua subdit in nidis alienis: ita quidam alienas uxores faciunt matres.

Coccyis pullus ubi adoleuerit, cum sit nothus, tamen legitimos deuorat, unaq; matrem ipsam: ita quidam magna indulgentia, stultoq; amore quorundam educati subuertunt eos.

Pauo non explicat pennas nisi laudatas: ita quidam putant se non habere quod habent, nisi sint qui mireretur.

Galli sepius in pugna commoriuntur: ita quidam mutuis dissidijs conficiunt sese.

Gallus uictor ilico cantu superiorem sese testatur: ita quidam sua facinora iactant ipsi, & suarum laudum ridiculi sunt tibianes.

Vitæ aconias nemo aduenire sentit, sed aduenisse: nemo discedere, sed discessisse, quod noctu claudumq; faciunt utrumq;: Ita iuuentutem nemo intelligit discedere, sed discessisse, & senectutem non sentimus aduenire, sed aduenisse.

Apud Thessalos capitale est occidere aconiam, non ob aliud nisi quod serpentes interficiat: paratur & apud Britannos miluijs, quod urbem raptis extis pecudum repurgent: Ita quibusdam honos habendus, non quod ipsi digni sint, sed quod illorum opera nobis sit usui.

Ciconia tamen si demigrat, tamen reuersa, semper eosdem reperit nudos: Ita non oportet amicorum ob intermissam uitæ consuetudinem obliuisci, sed memoriam illo

rum semper nobiscum arauferre.

Ciconæ quoties conuolant in campum, quem Pytho-
nis comen uocant (is est locus in Asia) quæ ultima omni-
um aduenerit, eam lacerant, at ita discedunt in una omni-
um cessatione castigata: Ita multitudinis uita, unus insi-
gni supplicio sunt uel sananda, uel aranda.

Coturnæ ueneni semen gratissimus est abus: Ita quædam
maledictia & uirulentis dictis impendio delectantur.

Vt hirundines sub hominum tectis nidulantur, & ta-
men non assuescunt nec fidunt homini: Ita quidam amicos
semper habent suspectos, præsertim insulares.

Hirundo æstate aduolat, instante hyeme deuolat: Ita
infidus amicus rebus letis præsto est, commutata fortu-
na deserit amicum.

Seleuædes aues nunquam conspiciuntur à Casini mon-
tis incolis, nisi cum illarum præsidio est opus, aduersus
locastas uastantes fruges, nec unde ueniant, quouæ abe-
ant, cognitum: Ita quidam nunquam apparent, nisi cum
nostro egent auxilio: nec uisunt amicos, nisi cum urget
necessitas aliqua.

Lusanijs tantum est canendi studium, ut certantes emo-
riantur, spiritu citius deficiente quàm cantu: Ita nonnulli litera-
rum immodico amore uoletudinem extinguunt, & dum
à nullo uinæ uolunt eruditione, pereunt in ipso conatu.

Vt Halcyones etiam media hyeme mare tranquillum
prestant, non sibi solum, sed alijs quoque: Ita sapiens tur-
batissimis rebus non solum ipse tuebitur animi tranquilli-
tatem, sed alios conatatos componet ac sedabit.

Vt halcyones uidere rarissimum est, sed quoties apparent, tranquillitatem uel faciunt uel denunciant. Ita abbates & episcopi raro deberent prodire in principum aulas, sed rerum motus, & bellorum tempestates autoritate sua composituri.

Columbo in uolatu perniciat, sed dum plaudit in aere sibi placens, implicatis strepitu pennis, capitur ab insidiatē alicubi acapitre: Ita multi dum ostentant suas uires magis quā utuntur, obliti sui, praeda fiunt inimicis.

Apodes auiculae, aut pendent uolatu, aut iacent, propterea quod pedibus careant: Ita quidam in utraque partem nimis uehementes, aut nimium tumultuantur neque cōs, aut toti torpent odio: nil medium est.

Taurus auis cum sit pusilla, tamen boum uocem imitatur: Ita nonnulli cum re sint exigui, tamen loquuntur reges ac satrapas.

Arrodunt hominis abum mures, uiuunt sub eodem tecto, nec tamen assuescunt homini: Ita quidam amici parum synæri, nec relinquunt abi commodique causa, nec amant tamen aut fidunt.

Sicut picis mirum est studium imitandi uerba hominis, adeo ut in conatu nonnunquam emoriantur: Ita nonnullis dulcē ediscere precatas & psalmos, eosque subinde sonare, cum non intelligant.

Vt oua plena fidunt, inania fluitant: Ita qui ueris uirtutibus aut literis est præditus, minus ostentat se, quā qui secus.

Si foemina inter aues saliat foeminam, nascuntur qui-

dem oua, sed ex quibus nihil nascatur: Ita consilium quod animo conceperis, non accedente ratione, friuolum est & inutile. Oua sic nata, Hyponemia, hoc est subuentanea uocant: dicuntur & Zephyria, quæ uento concipiuntur: Sic euandum est, quicquid imaginatione, non certo iudicio instituitur.

Serius æduntur, quæ diutius uictura sunt: Ita diu premendum opus, quod semper legi uelis.

Quo maius est animal, hoc minus est secundum, minuta numerosi fetus sunt, adeo ut Acanthis minima auicula duodenos pariat pullos: Ita quæ minus ualent pondere, numero sunt pensanda.

Salamandra non nisi magnis imbribus prouenit, serenitate deficiat: Ita quidam non apparent, nisi statu ciuitatis bello aut seditione turbato, ijdem rebus pacæ compositis emoriuntur.

Salamandræ tantus est rigor, ut ignem contactum non aliter quàm glaciæ extinguat: Ita quidam citius hominem ad torporem adduxerint, quàm ipsi ad honesta inflammentur.

Vt talpæ quod parum aut nihil cernant, liquidius audiunt: Ita natura paria facit: dum quibus corporis formam negauit, his animi uigorem confert.

Vt culices ad dulcæa non aduolant, sed acris petunt: Ita quidam maledicis & infestis sermonibus uehementius delectantur.

Non omnem escam omnes amant pisces, sed alius alia delectatur: unde piscatores gnari quam quisq; maxime

appetit, fallunt ea potissimum obiecta: Ita adulator deprehēso hominis ingenio, quibus rebus delinatur, à quibus abhorreat, quod illi gratissimum esse intellexerit, hoc potissimum eum captat.

Sicuti caprea & coturnices uenenis sagnantur: Ita quidam aluntur maledictis & obtreccionibus.

Vt inter animalium genera occulta quædam sunt dissidia, cum nulla appareat dissidij ratio, uelut araneæ & serpenti, formicis ac soriabus, trochilo & aquile, alijsq; compluribus: Ita sunt qui illam aut illam odere gentem, cum nesciant quamobrem oderint. Quidam odere rhetoricen, aut Græcas literas, cum hoc ipsum ignorent quod oderunt.

Vt in culicæ non minus admiranda naturæ uis est q̃ in elephante: Ita sapiens in maximis pariter ac minimis negocijs, magnum uirum ostendit. Aut ingenij uis etiam in ludicro atq; humili argumento elucet.

Apis cum minimum sit insectum, tamen admirabile facit opus, & mira ratione politam moderatur: Ita in pusillis corporibus summa nonnunquam ingenij uis.

Apes exteriora tectoria faciunt ex succis amarioribus, quod dulcissimum est, in intimis recondunt: Ita theologia insipidis quibusdam allegoriarum cortibus obtut sapientiam, quo prophanos arceat.

Vt apes non quiduis ex omnibus colligunt, sed aliunde Metyn, aliunde Pissoeron, aliunde Propolin, aliunde Rhithaen, aliunde sobolem, aliunde mel: Ita non omnia petenda ex eodem autore, sed ex unoquoq; su-

مندم، quod habet utilissimum: Ex poctis & oratoribus, uerborum splendor: E dialecticis, arguta disserendi: E philosophis, cognitio naturæ: E Theologis, præcepta uiuendi.

Cum ad omnia aduolent apes, tamen nullis nocent floribus: Ita uirtus, & literæ sic ab alijs sumuntur, ut nihilo deterior sit is, qui communicauit.

A floribus marcidis apes abstinent: Ita non attingendus liber, qui putidas habet sententias. Aut nihil attingendum, quod non sit elegans & succulentum.

Apes fucis, ad opus & factum calore consuevendum, utuntur, ubi cœperint mella maturescere, tum expellunt ac traidant: Ita ab inimicis quoq; sumendum, si quo pacto per occasionem prodesse possint.

Si fucis alas ademeris, & in alueum reijdas, is cæteris item fucis alas adimit: Ita qui in monachorum tractu nascam, semel amiserint uitæ libertatem, alios quoq; quos possunt pertrahunt, ne melior sit aliorum conditio.

Apes peragunt opus suum non statis diebus, sed quoties cœli commoditas inuitat: Ita suo quæq; tempore rapienda est occasio.

Rex apum solus aculeum non habet, aut certe non utitur, ad hæc grandior est corpore, & specie decantior, sed alis q̃ cæteræ minoribus: Ita principem oportet esse elementissimū, & à sua auitate nusq; auolare longius.

Rex ipse quidem non operatur, sed obambulans, ac circumuolans alios uelut exhortatur: Ita princeps non opera, sed consilio & iussu prodesse debet suis.

Vt fua cum ipsi non mellificiant, tamen illarum insistantur laboribus: Ita sunt qui nihil ipsi exaudant, sed aliorum uigilijs elaborata furto sibi uendicant.

Vt apes amisso aculeo iam nec nocere potest, exarmata, nec prodesse ad mellificium: Ita mortales qui nocere norunt, iidem norunt prodesse.

Cum maxime feruent apum inter se praelia, tum iactu pulueris, aut fumo tota res componitur: Ita grauissimi rerum motus inter principes, assinitate aut simili re quapiam nugacissima finiuntur.

Ter nouenis crabronum ictibus inter fida hominem existimant: Ita offensa tametsi per se non capitalis, tamen sepius iterata capitalem parit inimicitiam.

Dannatur bombiana uestis seu multatum, quod pel lucens non tegat corpus, cum in hunc usum sit reperta uestis: ita ridenda faciundia, quae rem non explicat, sed inuoluit, cum in hoc repertus sit hominum sermo.

Vt aranearum telas corui perrumpunt, muscae impliantur: Ita leges plebeulam uexant, a potentibus uiolantur impune.

Scorpius uenenum in cauda gerit, & oblique ferit: Ita quidam in fine uirus effundum suum, & dissimulanter ledunt.

Muta cicada pro miraculo est, quod ipsum genus sit garrulum. Sunt autem huiusmodi in agro Rhegno: Sic magis admiramur constantiam & silentium in femina, quod ipsum genus mutabile sit & loquax.

Muscae & alia nonnulla insecta suctu uiuunt, ideoque

eis pro lingua est fistula: Ita quosdam uideas bibones, q
potu uiuant, à cibo abhorreant.

Vt lampyrides non sunt conspicuæ, nisi noctu aut in
obsuro: Ita quidam non sunt illustres, nisi inter humi-
les & idiotas, obscurantur autem inter egregios.

Industrium animal formica, sed non laborat nisi sibi
Ita nonnulli mortales sibi duntaxat cōsulunt, & suum mo-
do negodum agunt.

Vt Indicæ formicæ aurum è cauernis erutum seruāt
tantum, non fruuntur: Ita diues avarus nec fruitur ipse
suis opibus, & alijs inuidet illarum usum.

Hirudo & quoddam pediculi genus, cui non est exi-
tus abi, quod insatiable sit, suctu sanguinis intumescens
rumpitur deniq;: Sic avarus copia sua præsatur.

Vt pyraulis ultro aduolans lucernis, adustis alis
collabitur, ac perit: Sic quidam ipsi sibi accersunt per-
niciem.

Vt cochleæ lente ingrediuntur, nec quicquam attin-
gunt, aut usquàm sese mouent, nisi cornibus prætentan-
t: Ita sapientem oportet esse contabundum, minimeq;
præcipitem, & pedetentim aggredi, gustu quodam pri-
us sumpto.

Quemadmodum apud Mycomos non est indeco-
rum caluitiū, quod illic omnes calui nascantur: Ita apud
Italos (ut hos exempli causa nominem) nō est turpe pe-
suntæ studiū, quo nemo nō tenetur apud illos.

Sunt qui propius admota non cernunt, quæ longius
absunt, uident: Ita nonnulli plus sapiunt in rebus alienis,

quàm in his quæ ad se pertinent.

Quibus maiora sunt corda, timidissima sunt, maximaq; bruta: Nam asino maximum est, & in Paphlagoma per diabus bina sunt corda, cum animi sit conceptaculum & fons: Ita quidam quo magis abundant insignibus, hoc minus habent rei. ueluti si doctor indoctus latissimo utatur pileo aut epomide.

Animantia quibus longa sunt crura, iisdem longum sit collum oportet: Ita qui magno strepitu student uiuere longius rapiant necesse est, unde suppetat sumptus.

Chamæleon maximum habet pulmonem, & nihil aliud intus: Ita quidam præter ostentationem, & uentrisam iactantiam, nihil habent.

Simia cū imitetur hominē, tamē aīal est oīum deformissimū: Ita si quis affectet quod optimum est, nisi feliciter affectet, inādit in id, quod est pessimum.

Vt à uitijis corporis quidam inuenere cognomen, uelut à distortis cruribus Vari, à tumidis labris Chilones, à naso prægrandi Nasones: Sic nonnulli malefactis sibi famam pariunt, ac nobilitantur.

Infantes qui celerius loquuntur, tardius ingredi ināpiunt: Ita qui ad dicendum promptior est, ad rem gerendam minus est paratus.

E uocæ agnoscamus hoīem, facie non conspecta. nā sua cuiq; uox: Ita ex oratione licet hoīs uitā coniectare.

Vultures unguentorum odore fugantur, ad caduera aduolāt: Ita quidā à rebus honestis abhorrent, ad fœda rapiuntur.

Sicut unguentis & uinis : Ita & libris præcū addit antiquitas.

Ex maioribus cædis, quæ florent, non ferunt fructū: quæ fructiferae sunt, non florent: ita nonnunquam quibus adest dicendi lepos, non adest sapientia: quibus suppetit rerū utilū cognitio, deest eloquij uenustas.

Vt palmæ arboris ramus, imposito onere non defleat in terram cæterarum more, sed renittitur, & ultro aduersus sarāne pondus erigit sese: ita uiri fortis animus, quo plus negocijs premitur, quôq; magis sæuit fortuna, hoc est erectior.

In Campana uites populos amplexæ, ipsa æquabant cacumina, adeo ut uindemiator rogam ac tumulum exaperet: Ita qui in arduis uersantur negocijs, periculū meminisse debent.

Quemadmodum uitis tametsi arbor omnium nobilissima, tamen arundinum, aut uallorum, aut arborum infrugiferarum eget sustentaculis: Ita potentes & cruditi inferiorum egent opera.

Vt uallus aliquoties frondibus suis uitē amplexam strangulat: Ita nonnunquam adminiculi gratia obiter asati, subuertunt & opprimunt potentiores.

Vt uitis nisi amputes, late sese spargit, brachijs suis omnia complectens & implicans: Ita primæps ambitiosus semper aliquid è proximis suo adiungit imperio, nisi subinde uindictur.

Sicut Aminea uina senio fiunt meliora: Ita quidam in iuuetate solutiores aut asperiores, etate & usu rerum

fiunt mitiores.

Contra Apiana uina, & alia quædam initio dulcia austeritatem accipiunt ab annis: Ita quidam ætate fiunt inhumaniores.

Sicuti Maroneum uinum, cuius meminit Homerus, uicies tanto aquæ mixtum, tamen uigorem suum seruat: Ita sapiens nullis soluitur uoluptatibus.

Ut uino non est aliud corporis uiribus utilius, si recte utaris, nec eodem est quicquam perniciosius, si modus absit: Ita philosophia salutaris res est, si modice adhibeas, pestilentissima, si eius studio temulentus, à communis uitæ munijis reddaris alienus.

Sicuti uina languidiora uappescunt ætate: Ita de ipsi sunt ingenua uulgaria, eximia etiam ad extremam durant ætatem.

Vina non modo soli sui referunt saporem, uerum etiam arborum aut fruticum uianorum: Ita non solum exprimimus eos, unde progeniti sumus, sed & eos quorum consuetudine sumus usi.

Sicuti imitatio uina, quæ frugibus conficiuntur apud quosdam, hactenus assequuntur uinum, quod inebriant, non tamen perinde reficiunt cordis uigorem: Ita qui dam quod in poetis est uitijs, id assequuntur, nempe obscenitatem, cæterum eloquentiam, uenustatem, eruditio nem non possunt exprimere.

Oliua serò prouenit, sed fructum habet egregium. Salix statim adolescit, sed sterilis est: Ita præcox ingenium.

Negant ullum animal uenenatum fame aut siti emori:
Ita pestilens

Ita pestilentes homines domi habent, unde se pascant, & suo aluntur ueneno.

Perficia ob id ipsum pluri uenibant, quod non durent, nisi in triduum: Ita auidius rapiendum, quod cito praeuolat, ut iuuenta.

Caprifia ficus nunquam matureſcit, sed tamen gignit uermiculos, qui deuolantes ad ueram ficum, perſoſſo ficorum cortice, maturitatem illis tribuant: Ita sunt qui ipſe nihil queant egregium facere, sed tamen aliquo pacto ſtimulant alios, ut id faciant.

Vt aquae laus eſt, ſi nihil ſapiat (nam uitioſe ſignum eſt ſapor aut ſuccus:) Ita à cæteris quidem requirimus eloquentiam. Theologus hoc ipſo laudatur, quod inſans eſt, & à Muſis alienus.

Perè non conuenit odori & ſapori, ut ficis quibus nihil dulcius, nullus eſt odor, & cotoneis plurimum odoris, ſapor autem aſperrimus: Ita uix in eodem inuenias homine blandiloquentiam, & beneficentiam, ac fidem.

Vt laurus tota uiret perpetuo: Ita doctrine fama non ſeneſcit, neque marceſcit. Lauri baccae amaræ quidem ſunt, ſed ſaluti conferunt: Ita philoſophie præcepta, ſalutaria magis quàm blanda ſunt aut iucunda.

Vina uafis infuſa è taxo factis, mortifera ſunt: Ita ſaltaris alioquin eruditio, ſi inderit in hominem peſtilentem, moribus illius redditur noxia.

Fraxinum campeſtrem in tantum horrent ſerpentes, ut nec matutinas, nec ueſpertinas illius umbras quamuis longiſſimas, unquam attingant, & ſi gyro frondibus

huius arboris claudatur ignis, & serpens, atque in ignem
fugiet, quam in fraxinum: Ita nihil conuenit uitae & stu-
dio sapientiae, sub cuius umbra quisquis se continuerit, tu-
tus erit ab huius uitae uenenis.

Tilia cum habeat corticem ac folia dulcia, tamen fru-
ctum eius nullum animal attingit: Ita quorundam ora-
tio blanda, gratiaque & composita, sententiarum nullius
fructus.

Vt buxus semper quidem uiuet, sed alioqui & odo-
renoxia, & semen habet omnibus inuisum animantia-
bus: Ita quidam praeter orationis gratiam, nihil adferunt
non fugiendum.

Rhododendri frondes iumentis, capris, & ouibus ue-
nenum est, idem homini contra serpentium uenena reme-
dio: Ita quod stultis perniciem adfert, ut res aduersae aut
cruditio, id sapiens uertit in suum bonum.

Vt arborum aliae gaudent montibus, aliae uallibus,
aliae siccis locis, aliae riguis & aquosis: Ita non omne ui-
tae genus omni homini conuenit. Sunt quae quouis pro-
ueniunt loco: Ita sunt horarum omnium homines, accom-
modati ad mores omnium.

Sunt arbores aliquot, quae post solstitium inuer-
tunt sua folia, ut ulmus, tilia, olea, populus, alba salix:
Ita uulgus procerum, simul atque princeps uitae genus
diuersum commutat, uertunt & ipsi uultum, cultum,
orationem, & omnia.

Sorbo folia uniuersa deiciunt, cum ceteris arbori-
bus paulatim id accidat: Ita quidam subito nudantur,

aut profundunt, aut genus uitæ commutant, cum sensim id fieri oporteat.

Ficus non floret, cum fructus habeat dulcissimos: Ita quidam benefaciunt nihil pollicitantes.

Morus nouissima omnium germinat, & tamen parit inter primas: Ita qui tempus idoneum opperiantur rei faciende, etiam si serius cœperint, tamen maturius consiciunt.

Vt arbores quædam belle florent, uerum nullum adferunt fructum: Ita quorundam puerorum indoles magnam uitæ frugem pollicetur, qui simulatq; adoleuerunt, ad ineptissimas conuersi uoluptates, fallunt expectationem omnium.

Salix ante maturitatem abijcit semen, unde & Homerus frugiperdam uocat: Ita quædam ingenua præcōia citius profiliunt ad docendum, aut scribendum, quàm oportet.

Cupressi semina adeo minuta sunt, ut quædam oculis ærui nō possint, & tamen in eo tanta est arbor, tam proceræ: Ita ratio minimū quiddā est & occultum: sed eadē maxima est, si prodeat, & uim suam explicet.

Stolonibus amputatis, oīa celerius adoleſcunt in arbore, nimirum alimentis in unam collatis stirpē: Ita animus leuatus superuacuis negocijs, plus efficit in studijs honestis, tota mentis ui in idem intentā.

Vitis nisi subinde amputetur, ipsa sua fecunditate grauescat & perit: Ita cohibendum est immoderatum studium felicius ingenijs, ne parum moderato labore consumantur.

In uite quicquid per amputationem admittitur materie, id fructibus additur: Ita qui rederit aras superuas canas rerum sordidarum, plus ualebit in rebus serijs & grauib: Aut quo minus est uerborum, hoc grauius res sententia.

Vt in inferendo calamus altius depressus, tardius fert, sed durat fortius: Ita præstat sic rem aggredi, ut firmior sit ac durabilior, potius quam ut præsens spectes lucellum.

Arbor per se in frugifera, tamen insitione disat ferre fructus: Ita prauum ingenium institutione ad bonam frugem potest demutari.

Arbor suapte natura non nisi unicum foetum gignit, insitione eadem diuersi generis fructibus oneratur: Ita qui naturam suam sequitur, semper idem est: qui arte duatur, sui dissimilis est.

Vt noctuæ aues inauspicatæ noctu gementes (nam hæc illis uox est) mortalium inuident quieti: Ita uirulenta lingua semper aliquid spargit, quo concordiam hominum disturbet.

Vt ager ferax, sed quem oporteat multo impendio colere, non multum iuuat colonum: Sic homo quæstuosus, sed idem sumptuosus, haud multum reponit hæredi profuturum.

Vt in re rustica non satis est tempus bonum esse colonum, sed magni refert cuiusmodi habeas & uianum: Sic in uita non satis est, si tempus integrum uirum præstes, sed refert cum quibus habeas consuetudinem.

Vt in loco pestilenti quoq; qui assuevere, durant: Ita incommoda parum ledunt assuetos.

Vt loci salubritas incolarum coloreprehenditur: Ita muneris sanctitas eorum arguitur uita, qui in eo uersantur. uelut qui uersantur in ceremonijs, cum sint nequissima uite, declarant eas ad pietatē nihil conducere.

Vt nihil minus expedit, quā agrum optime colere: Ita sepe numero inutilissimum est, nimis esse in negotio diligentem.

Diligentes agricolae terram prius notulis quibusdam deprehendunt, & explorant, priusquā illi credant sementem: Ita explorandus amicus, antequā committas arcanum.

Vt faba & lupinum nō exhaurit, sed stercoret, agrū in quo alitur: Ita gratus meliorem reddit fortunam eius a quo beneficio adiuuatur, & refert quod accepit.

Fœnum græcum, quo tractatur peius, hoc prouenit melius: Ita liberi quidam, quanto habueris indulgentius, tanto minus ualent: neglecti uero & uexati euadunt in uiros.

Vt salicis semen ante maturitatem abiectum, non solum ipsum nihil gignit, uerumetiam foeminis sterilitatis est medicamentum, hoc est, effiat ne concipiant: Ita sermões istorum qui prius docent quā uere sapiant, non solum ipsos non reddunt meliores, uerumetiam auditores suos inficiunt & reddunt indoctos.

Nouella uitis copiosius gignit uinum, sed uetustior melius: Ita plura loquuntur iuuenes, sed utiliora senes.

Ex arboribus quæ uehementer fecundæ sunt, eo celerius senescunt: Ita raro sunt uiuaces egregio præditi ingenio, & optima quæq; mortalium fugaciissima sunt.

Solent arbores protinus emori, si quando præter solitum fecundæ fuerint: Ita fortuna præter morē blanda ac fauens exitum imminere sæpenuero significat.

Est apud Indos herba quædam præcipui odoris refoerta minutis serpentibus, quarum ictu protinus morientum sit: Ita habent principum quorundam aulæ quod allectet, sed occultant letale uenenum, ne caueas.

Apud eosdē est spina, cuius succus inspersus oculis, cecitatem adfert oïbus animantibus: Magis autē excæcat homines, si quid aspergas de puluere auri in oculos.

Vt in arboribus robustiores sunt partes Aquiloni oppositæ, quàm quæ Austrum aut Zephyrum spectant: Ita fortiores ac firmiores sumus in his, in quibus nos duris casibus exerauit fortuna.

Cedrus & iuniperus si oleo perungas, nec tineas sentiunt, nec cariam: Ita semel imbutus diuini spiritus succo animus, nullam huius mundi sentit corruptelam.

Arbores infecundæ firmiores sunt sæcūdis: Ita robustius est corpus his qui nihil pariunt in literis, quàm qui sese laboribus exhauriunt.

Vt quercus & aliæ quædam arbores sub terra deo fossæ duriores redduntur ac durabiliores: Ita qui diu premuntur aduersa fortuna, diutius florent.

Cupresso non innasuntur cerastæ propter amaritudinē, nec buxo propter duritiē: Ita pestis adulationis sua

git seuera ac tristia ingenia, mollia captat & facilia.

Iuglans crepitu prænunciat se frangi, ut fugere liceat priusquā fiat ruina: ita quidā nō lēdunt, nisi prius ostendant se insēsos, alij prius lēserunt quā exponēt.

Abies adeo cohæret glutino, ut prius sandatur quā solida est, quā quā glutino ferruminata: Ita post reditum in gratiam firmior debet esse amica, & arctius cohærent, quos copulauit nutuæ beneuolentiæ glutinum, quā quos natura coniunxit.

Hedera complexu necat arbores: Ita fortuna prospera dum blanditur, strangulat & perdit.

Vt quēdam terræ mergam (ea est candida medulla) in se continent, quæ stercorentur ac pinguescant: ita ingenium probum secum habet, unde fiat melius.

Nihil proiectius excrementis animantium, & tamen in stercoreandis agris præcipuum habet usum: Ita nulla res est tam nihili, quæ non aliquā proffit, si noris uti.

Cræca leguminis genus est adeo gratum columbis, ut ea semel gustata, negent illos postea ab eo loco profugere: Ita qui semel aulæ mel & honorem degustarunt, nunquam ab aula possunt auelli.

Orobanche aëri infesta est & eruo, ut æra tritico, ordeo festuca quæ uocatur ægilops, lentis securidacæ: atq; hæc quidem omnes complexu necant: Ita quorundam amica pestilens est magis quā inimica.

Aliunt Asiæ & Græciæ balneatores, cum uelint turbam pellere, carbonibus iniicere semen æræ, quod id faciat uertigines: Ita philosophi quoties uolunt à suis libris

submouere vulgus indoctum, mathematicos quosdam numeros & figuras admiscent, ut ex ijs oborta uertigine capitis librum abijciant.

Arator nisi incuruus sit, præuaricatur, ut dicebant antiqui: Ita miles nisi impius sit, parum est miles.

Vt boni agricolæ est nosse terram suam quam colit: Ita præceptor diligens in primis studeat cuiusq; indolem & ingenium cognoscere: neq; enim eadem sunt omnibus adhibenda.

Vt nouales licet alternis interquiescant annis, tamen eam cæssationem ubertate compensant: Ita relaxatio ingeniorum mediocris fiat, ut ad studia reuersi, plus efficiamus uigore animi, licet breuiore temporis spatio.

Nilus famem adfert Aegyptijs, si uel parum exundarit, hoc est minus duodecim cubitis, uel plus satis, hoc est ultra octodecim: Ita pariter obstat ad bonam mentem fortuna uel nimium secunda, uel nimium maligna, hic egestate uexans, illic delicijs auocans ab honesto.

Vt heliotropium ac lupinum circumaguntur cum sole, & quocunq; se mouerit ille, eodem deflectunt & hæc acaumen: Ita proceres aulici quocunq; regis ingenium uergit, eò propendent omnes.

Sicuti quasdam arbores fecunditas & luxuries enecat: Ita quosdam perdit immoderatus rerum successus.

Ager nimium stercoreatus adurit, non stercoreatus alget: Ita moderata lectione uegetandum erit ingenium: nam lectione saginatur animus non aliter quam aruum stercore.

Sicuti utilius est crebro stercoreari agrum quàm multum: Ita plus habet fructus assidua lectio quàm auida.

Vt pulegium ipso brumæ die floret, cum marcent omnia: Ita rebus pessime uexatis, regnant mali, quorum in pacæ nullus est respectus.

Vt abi, potus, cœliq; nouitas offendit, etiamsi mutes in paria, aut in aliquanto meliora: Ita præstat ferre primæpem, aut magistratus pristinos, quàm novos asâscere, quod omnis rerum nouatio non careat perturbatione.

Vt hominem uehementer ægrotum, uel lunæ deliquium, uel uentus asperior, uel maris decessus, aut huiusmodi quæpiam leuis rerum commutatio tollit è medio: Ita animos imbealles & affectibus corruptos quæuis offensa perturbat: cum qui firmis sunt animis, istiusmodi non sentiant.

Vt plus est periculi corporibus nostris uere & autumno ob mutationem: Ita nouitas omnis offendit ac lædit rempublicam.

Vt qui coguntur scære, malunt ære scære quàm ferro, quod hoc pacto uulnus sit sanabilius: Ita qui cogitur obiurgare quempiam, ita moderabitur orationem, ut ipsa in se nonnihil admisceat occultæ medelæ.

Vt pternionibus & ambustis frigida pariter atq; calida aqua medetur: Ita quædam errata diuersa ratione tolli possunt. seueritate & lenitate, subducta benignitate, & addita beneficentia.

Vt ptermones & faciât, & tollit frigus: item ignis ambusta sanat: Ita amia obiurgantis oratio, dolori quem

frat, eadem medetur.

Sicuti scorpius si post ictum admoueat vulneri, uenenum ad se retrahit: Ita nihil est tam noxium, quin secum adferat remedium sui mali, si quis modo uti nouerit.

Vt celerius inebriantur, qui dilutum bibunt, quam merum: Ita citius inficiunt animum, quæ sobrietatis aliquid habent admixtum, quam quæ simpliciter obscena sunt. Nam à uehementer obscenis refugit animus: contra illa blandiuntur aliqua uirtutis specie.

Vt qui uino cautiunt, aut alioqui laborant oculis, plures se uidere res credunt, cum unam uideant: Ita qui ob imperitiam uerum non perspiciunt in autoribus, multas ac uarias inducunt sententias: unde illud apud iuris male consultos, uel dic, toties repetitum.

Sicuti uinum alios hebetiores reddit, alios acutiores, alios elingues facit, alios loquaculos pro corporum habitu: Ita eadem stultitia & ignorantia ueri quosdam incitat ad studium pecunie, quosdam ad uoluptates.

Vt sol lutum indurat, ceram liquefacit: Ita eadem oratio ab eodem dicta, hunc emolliet ad poenitudinem errorum, hunc irritabit ad contumaciam.

Vt uinum dilutus magis prouocat uomitum, quam uel aqua simplex, uel uinum merum: Ita intolerabilior est nequitia pietatis simulatione condita, quam simplex & aperta malitia.

Vt magis humectat uentrem, magisq; sitim pellit humor, qui sensim infunditur, quam qui uniuersim hauritur: Ita magis cohibent à petendo, munera paulatim da-

ita dispensataq; quàm si semel dones uniuersa.

Sicut laboriosius est inanem iactare manum, q̃ saxo aut plumbo libratam: Ita molestius est in nihili rebus operam sumere, quàm in arduis uersari negocijs.

Vt qui locis æqualibus ambulant, magis defatigantur q̃ qui inæqualibus: Ita laboriosius est semper eadem aut similia repetere, quàm in uarijs uersari negocijs.

Vt citius fatigatur, qui quàm longum sit iter nescit: Ita minore tædio rem gerit, cui negocij ratio modusq; præcognitus sit.

Vt morbus ad uicinũ serpit contagio, sanitas ad ægotantem non item: Ita ex consuetudine malorum facile boni corrumpuntur, at non contra.

Vt osatam permulti quod osatantem conspiciant, & micturiũt quod meientem uiderint: Ita quidam nullo æro iudiãio ad suscipienda negotia permouentur, sed quiduis in alijs imitantur ac referunt.

Vt aromatum, florum, similiumq; odor grator sentitur è longinquo quàm è proximo (offendunt enim non nunquam naribus admota, quæ procul delectabant) Ita sunt, quæ si leuiter attingas, placeant: sin exaltas accuratius, & propius inspicias, gratiam amittunt: quod genus sunt poetarum fabulæ, aut gentilium historie.

Vt aromata tum uehementius fragrant, cum mouentur aut teruntur, frangunturue: Ita uirtutis fama latius spargitur cum exercetur negocijs & rebus aduersis.

Vt abi male olentes, non uidentur male olere his qui ederint: Ita spurcæ scotistarum & sophistarũ literæ

cum alios melioribus imbutos literis uehementer offendant, ac nauseam moueant, eos qui nugae istiusmodi imbibebunt, nihil offendunt, immo belle uidentur & elegantes.

Vt panthera bene olet, sed non nisi bestiis, quas ad se trahit, hominibus non item olet: Ita Scotus bonis ingenijs grauis est, stupidis istis & bardis quouis aromaate grator.

Vt qui hircosi sunt, grauius olent, cum se unguentis obleuerint: Ita scedior est nequitiae fama, si eam doctrinae celebritas reddat magis conspicuam, latiusq; traducat in hominum fabulas.

Vt diameter siue dimittens, sic ab angulo ad angulum mediam figuram diuidit, ut utrinq; spatium relinquat aequale: Ita iudex in neutram partem debet esse propensior.

Vt sol quo magis in alto est, hoc minores iacet umbras, quo terrae propinquior, hoc maiores, puta mane ac uesperis: Ita uirtus quo maior est & exaltior, hoc minus uideri cupit, minusq; sese ostentat, contra qui minus ipsa re ualent, magis sese dilatant ostentatione.

Vt maiore cum uoluptate cantionem audimus notam quam ignotam, etiam si melior sit: Ita ijs literis impensus uulgus delectatur, quas didicit.

Vt in Diapason tantus est concentus, ut uox eadem esse uideatur: Ita ueri amici unus sunt animus. Aut sic adulator per omnia subseruit ad orationem diuitis, ut unum loquentem dicas, non duos.

Vt suauius est antiphonum, q̄ si uox oīno sit eadem
Sic iucundior amicus, ita concors, ut tamen nonnihil disse
deat, q̄ adulator per omnia obseruiens.

Vt uasa paria quorum alterum plenum sit, alterum
inane, pulsati concantum faciunt Δὲ πᾶσι: Ita bene
conuenit inter diuitem benignū, & pauperem indigū.

Vt quæ præclara sunt, uix multo cultu proueniunt,
contra cepe, allium, & quædam huiusmodi uilia, etiam
reposita, aut suspensa proferunt sese: Ita quæ sunt egre
gia non nisi multo contingunt labore, quæ mala, passim
obuia sunt.

Sicuti uulgo dicunt aquilonem noctu exortum, nunq̄
ad tertium durare diem: Ita rerum motus qui non ex al
tis initijs sed facili causa subitq̄: proficiantur, facile se
dantur & conquiescunt in republica.

Vt uenti desituri uehementissime spirare solent: Ita
mortales cum maxime efferunt sese, ueluti Iulius Ponti
fex, tum proximi exitu solent esse

Sicuti aquilo initio uehemens, desinit lenior, contra
auster initio lenior, desinit uehementior: Ita qui præpi
tes magno impetu rem aggrediuntur, frigesunt in pro
gressu. Contra qui consilio suscipit, magis ac magis ac
cenditur operis progressu.

Vt qui acrius capiunt perspicere, alterum occludūt
oculum: Ita iudex rectius intelliget iustum, si nullius per
sonæ respectu deuoctur.

Sicuti luso si non ærunt nisi proxime admota, contra
senes non nisi longiuscule diffita: Ita quidam diuerso la

borant morbo. Nam hic negligit amicorū res, neq; curat nisi qd' proprie ad suū pertinet negoū, cōtra alij suarū rerum negligentes, in alienis tantum sapiunt.

Vt eodem halitu, sed aliter emissio calfacimus, ac refrigeramus: Ita eadem oratione aliter pronuntiata mouebitur affectus, aut frigebit.

Sicut uehementius titillat tactus, & iucundius mouet frictus alienus, q̄ noster: Ita iucundius est laudari ab his q̄ nobis nulla cognatione aut familiaritate coniuncti sunt.

Dissimile Non ut ex sapientissimis parētibus stultissimi plerūq; nascuntur filij: Ita à doctis præceptoribus indocti discipuli, à probis educatoribus alumni improbi. Nam illic corporum est propagatio, hic animorum.

Quod oleum est muscis, formicis, ferēq; reliquis insectis: id est adulatio stultis prināpibus. Siquidem oleo peruncta moriuntur illa: hi assentatione & obsequio palponū in exitū trahuntur ipsi & trahunt rempublicā.

Vt sol hominem tingit nigrore, cum linum candefaciat: Ita factum idem huic infamiam conaluit, illi gloriam & laudem pariet.

Sicut qui morbo laborāt regio, ijs mel cæteris dulcissimum, amarum est: Sic sapientiæ præcepta pijs iucundissima sunt ijs qui prauis affectibus corrupti sunt.

DES. ERASMI ROT. PARABOLA

rum siue simulum, ex Plutarchi moralibus, Seneca,

Ludano, Xenophonte, Demosthene,

Aristotele, Plinio, Theophrasto, Finis.

VOCULARVM QVARVNDAM
EXPOSITIO

Acanthylides sunt auiculae quae & acanthides &
ardueles dicuntur.

Adyta loca prophanis inaccessa.

Aelurus, id est felis seu catus.

Aera Corinthia fecit casus: quia incensio Corinthi con-
fudit metalla.

Agathalli à Volaterrano scribuntur ἀγαθαῖ, aut
cule sunt.

Alcyones aues hyeme in mari nidulantes.

Amnis à circumnando dicitur, unde continue fit alius.

Amphiotides, ut Eustathius vult, uasa quaedam sunt ab
auribus dicta, accipiuntur pro aurium integumentis.

Amusotatos, id est inuenustissimus, maxime amusus & à
musica alienus.

Antemna est uelum transuersum.

Ἀντίφωνον, id est, ἐναντίον, hoc est contra-
rie uocis.

Apodes sine pedibus aues de hirundinum genere.

Asylum, locus aut aedes consecrata, unde neminem ab-
strahere licet.

Attagen seu attagena avis Asiatica in Ionia praestans.

Auleum est uelum pictum & suspensum: quod stratum
tapes dicitur.

Barathrum, locus profundus, & obscurus, ut ara-
cer Atheniensis.

Bubo avis est nota, & abscissus circa inguen maxime.
 Bucephalus, equus Alexandri Magni, à taurino capite
 dictus.

Cantharides uermiculi sunt subuiridi & superlucen-
 ti colore: quorum succus interimit, nisi alarum ad-
 sit remedium.

Capedo Neronis, poculum capadissimum.

Carcinoma, id est cancer, morbus.

Castorium, medicamentum ex castoris, id est fibri testicu-
 lis confectum.

Cestus est cingulum, quo à Venere aut marito cingitur
 legitime nubens. Mar. A te Iuno petat ceston, & ipsa
 Venus.

Chiliades sunt numeri mille continentes.

Cyclops, unum oculū in fronte habens, ut Polyphenus.

Ciurare, id est mansuescere & domare.

Cicuta herba fistulosa, cuius succus frigiditate ut uen-
 num enecat.

Cynocephali sunt canina habentes capita.

Citta $\chi\iota\tau\tau\eta\ \pi\iota\kappa\alpha$, pregnantium malitia malam appeten-
 tiam faciens.

Clauus est gubernaculum, & committendi instrumen-
 tum.

Coccyx avis temporaria in palumbis, alauda & chlo-
 ridos auium nudis oua generat: putatur eadem quæ
 & cuculus.

Colossi, ingentes statuæ, qualis Heraculis Rhodij, unde
 Colossenses

Colossenses dicti.

Coturnix uulgo qualea diatur.

Croton, hoc est κρότων, musca canina.

Dionysiā, id est Dionysiorum, id est, conuiuio-
rum musia.

Domini sunt tyranni, & qui non legibus, sed libidine do-
minantur.

Doryphori satellites sunt, à lanceis ferendis dicti.

Echinus piscis spinis inuolutus, ut echinus, id est
heritus animal terrestre.

Echineis pisciculus nauem tenens, unde Grecis nomen
trahit, Latinis Remora diatur.

Efferari est in feritatem & furorem rapi.

Eleuo est minoris aestimo, ut in trutina quæ eleuantur.

Εὐαγγελία euidentia. Εὐαγγέλιος manifestus.

Epithalamium carmen nuptiale.

Errones, planete.

Erugium diatur etiam Erungium, & Eryngium.

Εὐωλοία, id est, bona nauigatio, προνοία providentia.
σώζουσα seruans: καὶ, id est &, διατρέα id est,
medela.

Epomis, chlamys, uestis circundans brachia, Græc
ἐπomis, cuius diminutuum legitur ἐπomisίον.

Fasanus & fasānum est animalium per incantatio-
nem aut ueneficū aspectū extenuatio & corruptio.

Feles, id est cati, eluri.

Fiber dicitur etiam castor.

Fucus uespe genus non mellificans, sed mel absument.

Fustis colaphus robustior, ferula leuior.

GEmini, id est, faces quædam geminae, Castoris & Pollucis credit.

Gypsum Galli plastrum uocant.

HEpar, id est, iecur.

Humilis, uilis & abiectus.

IAuli serpentes sunt præcipites.

Ibis auis est Aegyptijs sacra, ut aconia serpentibus uersans.

Ixion frater Phlegæ, lunonem de stupro interpellauit.

LAconismus est Laconum sermo sententiosus & brevis.

Lamæ mulieres sunt, quæ ut Stryges infantium sanguinem sugunt.

Lampyrides, uermiculi noctu lucentes.

Lippire est fluidos oculos habere, qui morbus lippitudo dicitur.

MElitæ canes paruuli sunt, à Melite insula, quæ est inter Italiam & Epirum, ut Strabo uult, ante Pachinum.

Metys, Pissocæron, Propolis, & Rhithacæ, fauorum sunt partes.

Monas, id est, unitas. Dyas, i. binarius numerus.

Monochromata, quæ unius sunt coloris. Chroma enim color est.

Munia, i. officia debita, à quibus liber immunis dicitur.

Narnia umbræ ciuitas, à Nare fluuio dicta.
Nepotes, gula & libidine perdit.

Oestros uolitans, & muscæ species, boues persequens.

Palæstritæ, id est, luctatores in palæstra, id est, lucta se exercentes.

Personatus histrio, id est, actor fabularum, personam, id est, os fictitum indutus.

Pharmaca sunt medicamenta, interdum uenena & uenientia.

Philtra, id est, amatoria, i. amare faciētia per furorem.

Pyramides sunt columnæ immensæ, in morem ignis in acumen erectæ, inter miracula mundi habitæ.

Pituita morbus ex catarro proueniens, græcè phlegma.

Polypus, multorum pedum, quæ flagella uocant, piscis fraudulentus.

Poneropolis, id est, malorum ciuitas.

τὰ πρῶτον, primi motus.

Prora, anterior pars nauis.

*Proteus, deus marinus, de quo plene Verg. Geor. iij.
Psylli populi in Africa, & Marſi in Italia, contra ſerpen-
tes uim innatam habent: ut ij qui ſe de familia ſancti
Pauli adhuc in Italia iactant.*

Quadrarent crepidæ, id eſt, pedibus ſuis diſtortis
effecti conuenirent.

Rhabbarum Calepinus Rhabarbarum uocat.
Rhannuſia, id eſt, Nemesis indignationis dea ſu-
perbiæ & inſolentiæ ultrix: ſunt à quibus pro ſor-
tuna capitur.

Saburrare, eſt impoſito onere alioqui inutili, ut eſt
aqua aut arena, contra procellas ſtabilire.
Salmonæus Aeoli filius, apud Elidem tyrannus, de quo
Acnei. ſexto.

Saxomum ſuccus ſaxomææ fruticis.

*Scarabeus animal paruum uolatile, uulgo ſcarauæius di-
citur, ein Schroeter.*

*Scopus, ſignum intentû, unde episcopus ſuperintendens.
Sedare eſt placare & tranquillare, ut pag. iij. quod
ſedet affectus: à ſedo, non à ſedeo dicitur.*

Sedentaria ars, quæ à ſedente fit, ut ſutrina ſartoria.

Senſim, id eſt, paulatim, ut ſuale ſentias.

*Sicyæ ſunt cucurbitæ, & pyxides uentoſæ, quibus ſano-
guis elicitur.*

*Symbola ſunt ſigna & indiæ, ſiue amidiæ & ſoætatib.
ſiue fidei, ſiue comæſſationis communiter redimendæ.
Symmetria, id eſt, commenſuratio.*

Smilium græcè σμῖλιον, alter est sutorius, quo corium ināditur. Vtitur hoc uocabulo *Lucianus* in Gallo.

Spasmus est contractio: ut qui contractis labris uidentur ridere.

Stolones sunt inutiles arborum fruticationes.

T Arandum *Scythia* fert, magnitudine dorsoq; tauri, pelle uersicolore & impenetrabili.

Telephus rex *Mysiorum* ab *Achille* uulneratus, hasta eius rubigine sanatus est, unde, *Vulneris* auxilium *Pelias* hasta tulit.

Tentyritæ seu *tentyri* animalia uenenoſa. *Plin.*

Tesserae sunt tabellæ, quibus in pyrgo seu alueolo luditur, ad aſum aſorum seu alearum.

Theatrum, ædificiū in quo ſpectacula æduntur.

V Estales, uirgines deæ *Vestæ* captæ, quales mortales.

X Enia sunt hospitalia munera.

Z Eusis pictor apud *Ciceronem* egregius, in secundo *Rhetor. uet.*

Zythos, seu *Zuthos*, potio aut uinum est ex hordeo.

m 3

FINIS

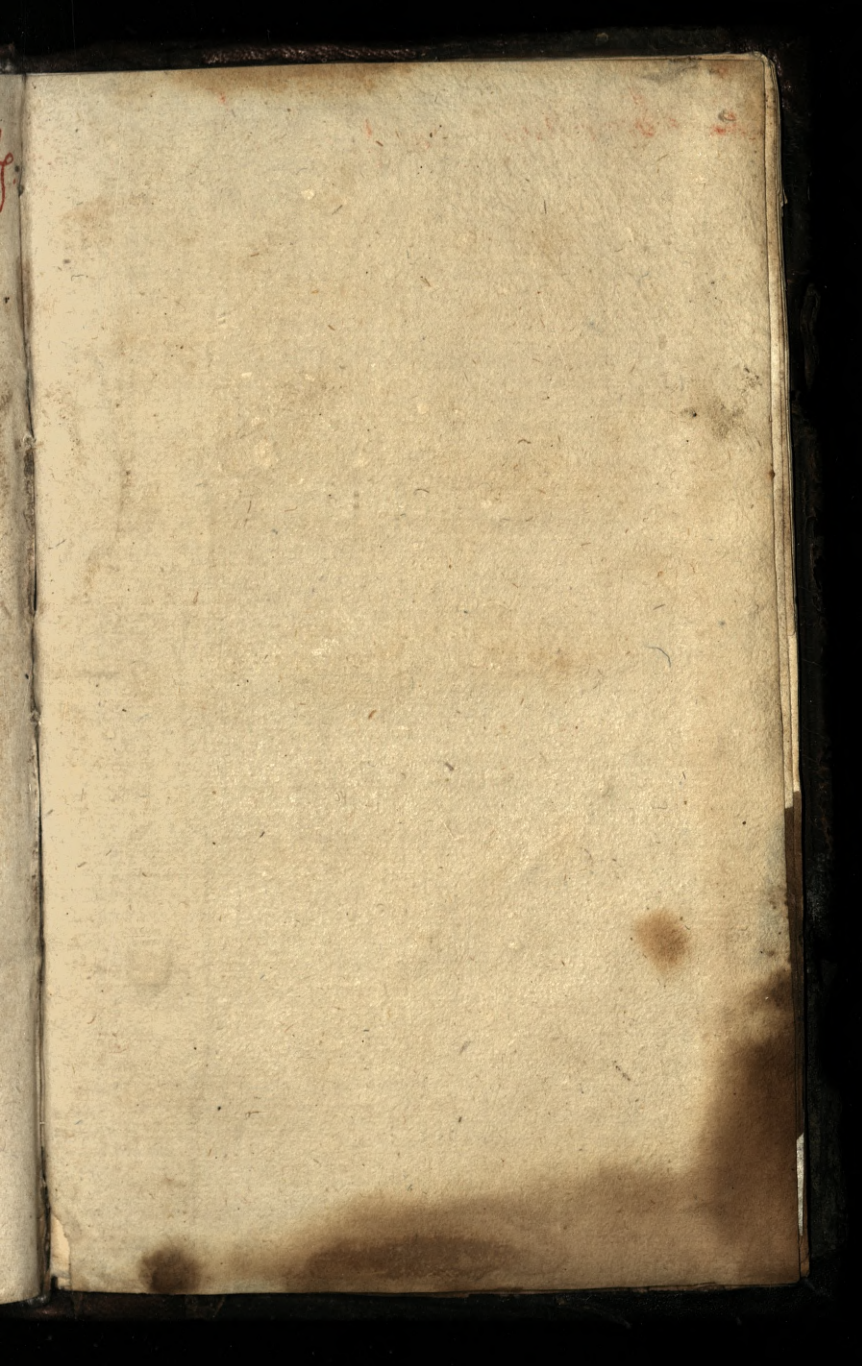
EXPOSITIO
HAGANOAE IN AEDIBVS THOMAE
ANSHELMI BADENSIS, MENSE
SEPTEMBERI. M. D. XXII.

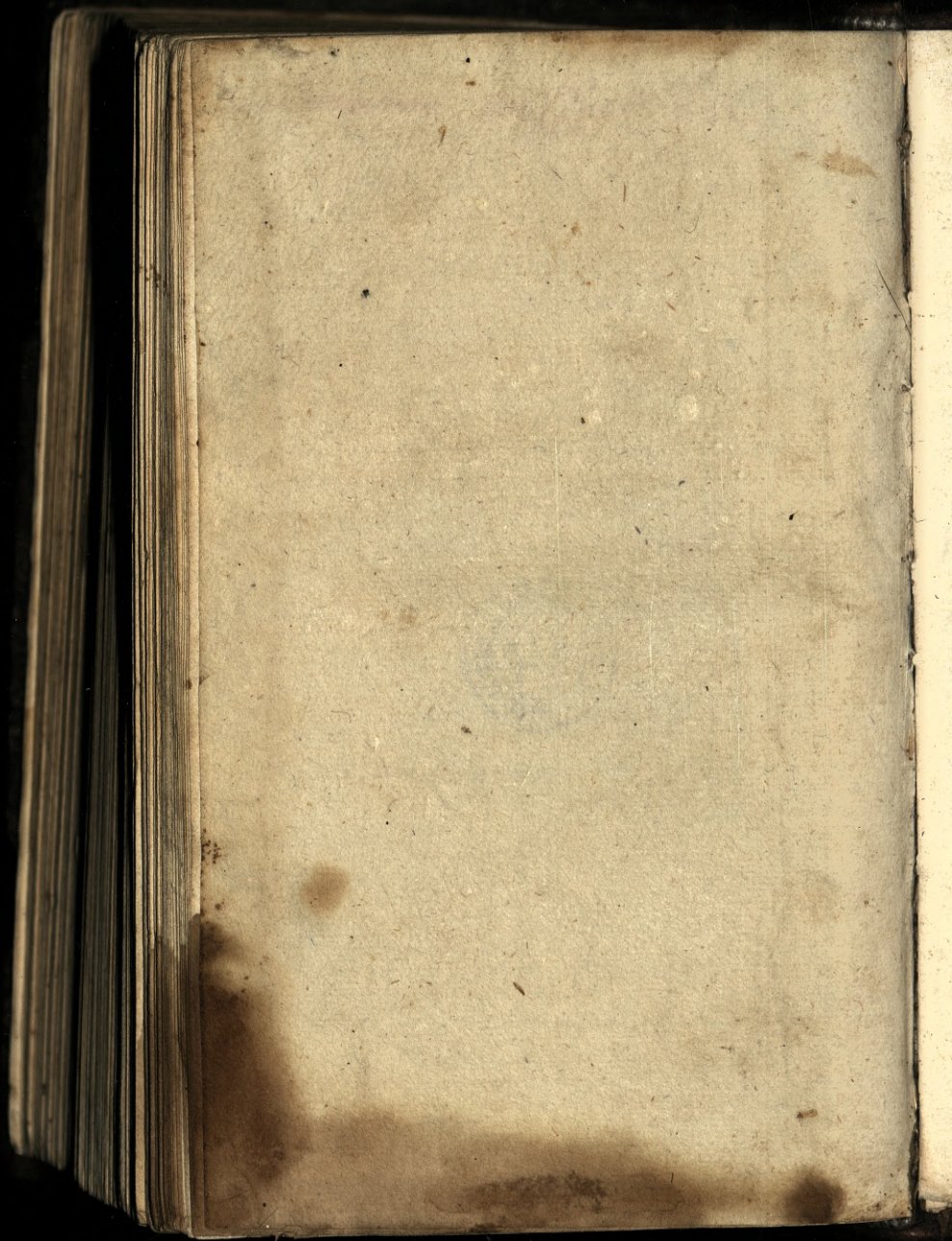

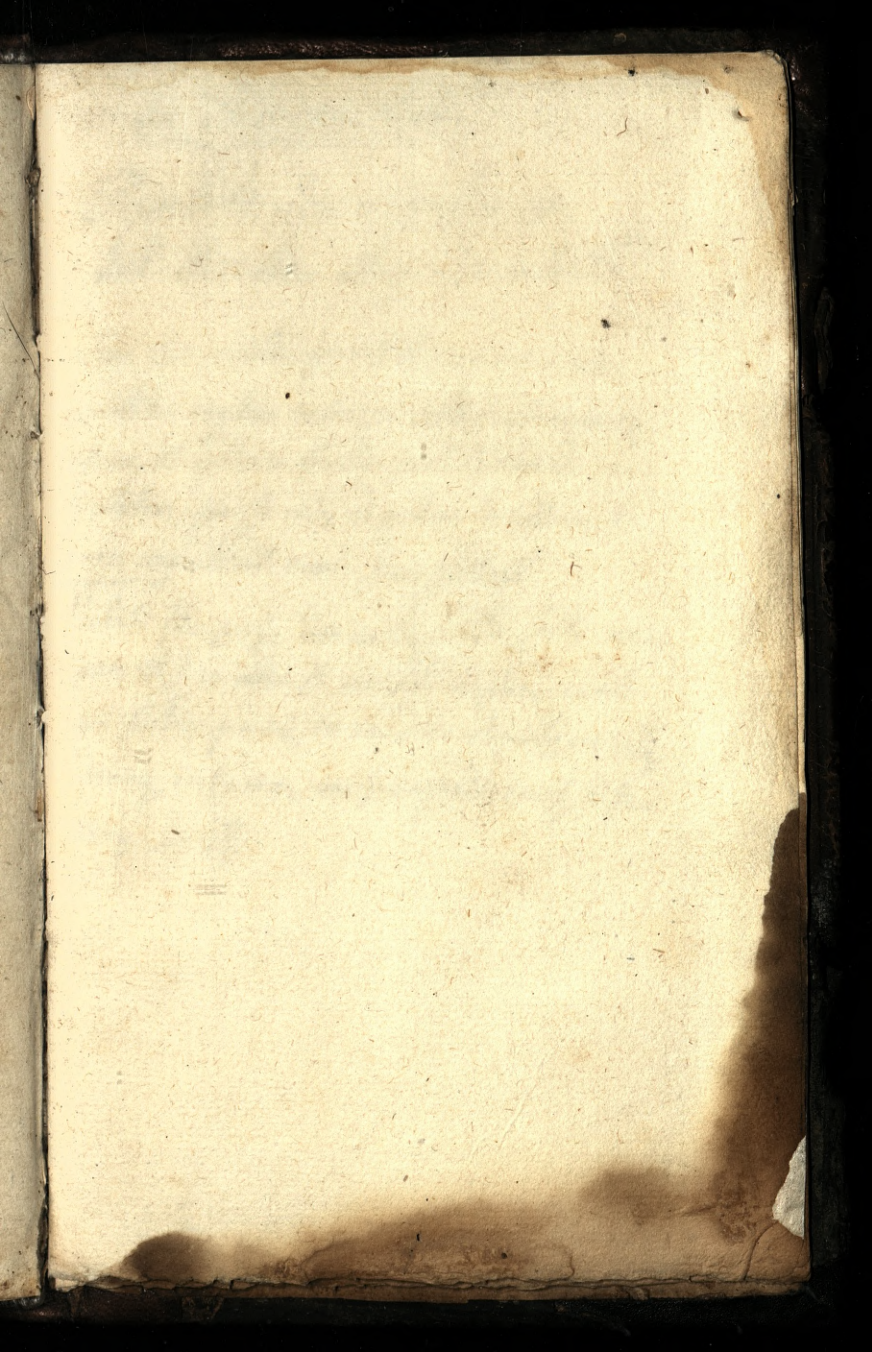

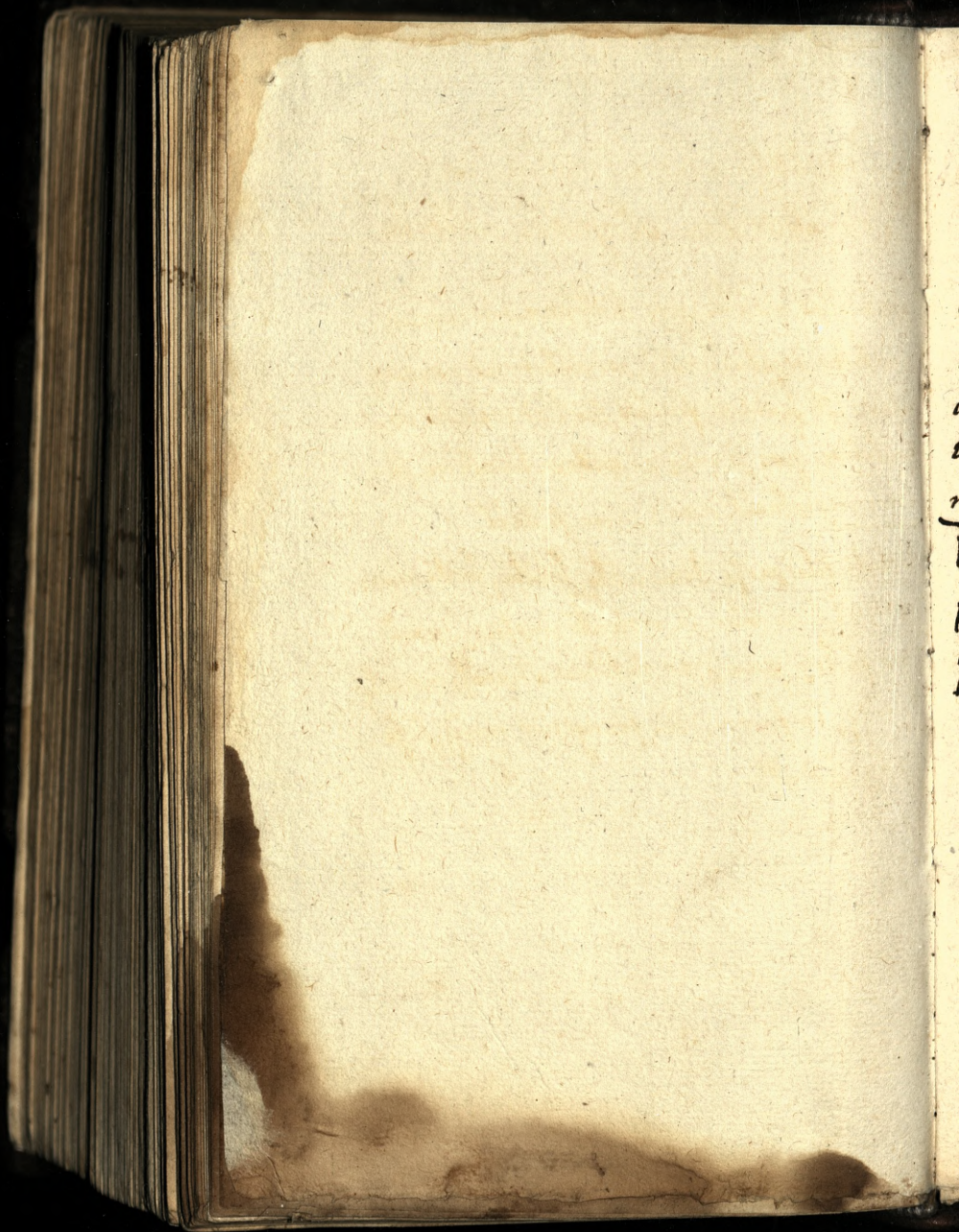
Laborum passim dolo felle

In Nomine Jesu.

Parabola seu Similia ex
Joh: Barclaii Argenide collecta.

Sep̃ illas mentes, quas tantopere miramur,
inutiles regibus nasci, nec aptari ad negotioꝝ
usum; Ut quidam fructus sunt ad videndi vo-
luptatem, quos si velis ad gaudium transferre, sa-
mem ingrato aut noceo succo fallant.

Veluti fila per se tenuia atq; soluta, facile rum-
pas; At si ea inter se violento implicas nexu,
quo fortius premis, eo validius stipant, coeuntq;
Deniq; in funem, cui frangendo nunq; suffe-
ceris. Sic est.

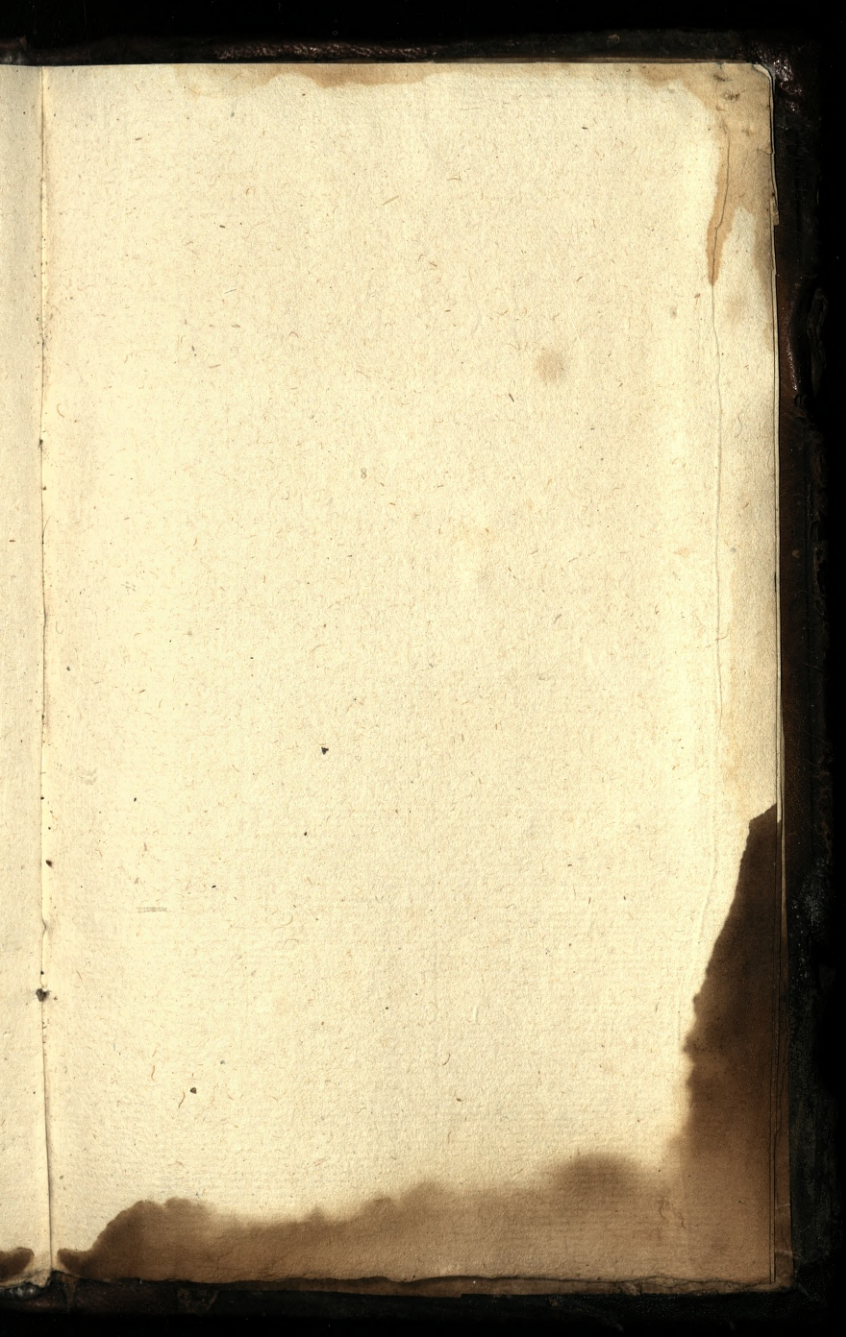
[Faint, illegible handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

ZĘ ZBIORÓW
PIOTRA POKORY
W POZNANIU

